

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2
Volume 4 Number 2

พฤษภาคม - สิงหาคม 2559
May - August 2016

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด
การุณนันท์ รัดนแสนวงษ์ ยอดยุทธิ บุญญาธิการ และ สหัชชัย มหาวิระ

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย
ฟ้าใส สามารถ

การรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนใน
กรุงเทพมหานครด้านภาพลักษณ์ของเครือข่ายนิคมอุตสาหกรรมไทย
กริชภาภา นະภาพงค์ วิมลพรรณ อาภาเวท และ วิลาสินี ยนต์วิทย์

General Knowledge on Education
Mwangati Whenda-Bhose N'Goli

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ในทัศนะของพนักงาน บริษัท วี.อาร์. ยูเนี่ยน จำกัด
รุ่งเรือง นันตา

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์การมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงาน
บริษัทเข้าซื้อสินเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร
ประภาวี เปลื้องกลาง และ สุภาพร เฟ่งพิศ

บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต
นันท์วัลย์ คำเพ็ญ และ วรสิทธิ์ เจริญพุด

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
พิชญ์กานต์ ปรีเปรม

ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร
กรณีศึกษาสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร
สารภี บัวบาน

การศึกษาเปรียบเทียบทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์: กรอบความคิดสมเหตุสมผล
เชิงเครื่องมือ และเชิงคุณค่า
ทวีพันธ์ พัวสรรเสริญ

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

JOURNAL OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2559

Vol. 4 No. 2 May - August 2016

เจ้าของ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ที่ปรึกษา

ผศ.ศิวะ วสุนธราภิวัฒก์

ศ.ดร.อรุณ รัชธรรม

รศ.ดร.อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ

ดร.สำเนียง อ่องสุพันธ์กุล

อาจารย์รพี ม่วงนนท์

รศ.ดร.สมพร เพื่องจันทร์

รศ.ดร.ยุทธ ไกยวรรณ

ผศ.ดร.พนาสณฑ์ เกาะสุวรรณ

ผศ.ดร.กุสุมา ผลาพรม

ผศ.ดร.เพชรรัตน์ ไสยสมบัติ

ดร.หรรษา ชูเพ็ญ

ดร.อริชชี สิริวิศรา

ข้อมูลติดต่อ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

96 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์/โทรสาร 02-441-6067

บรรณาธิการ

ดร.วิทยา เจียรพันธุ์

รองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ชงโค แซ่ตั้ง

ผศ.ดร.วีระพล แจ่มสวัสดิ์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉิรินัง

ผศ.พ.อ.ดร.วรสิทธิ์ เจริญพัฒน์

ดร.ชมนัญช หุ่นนาค

ดร.ภคมน โภคะธีรกุล

ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง

ดร.สุภาพร เพ่งพิศ

ข้อความและบทความในวารสาร
นวัตกรรมการบริหารและการจัดการ เป็น
แนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและ
ความรับผิดชอบของ คณะผู้จัดทำ
บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ วิทยาลัย
นวัตกรรมการจัดการ และมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
- ❖ มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกประจำกองบรรณาธิการมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ บทความจากนักวิชาการและนักวิจัยภายนอกลงตีพิมพ์ทุกฉบับมากกว่าร้อยละ 50
- ❖ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ควรระบุแหล่งอ้างอิงจากวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

JOURNAL OF ADMINISTRATIVE AND MANAGEMENT

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2559

Vol. 4 No. 2 May - August 2016

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ

ศ.ดร.กฤษ เพิ่มทันจิตต์

ศ.ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

ศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ रामสูต

ศ.ดร.อรุณ รักธรรม

รศ.ดร.จุมพล หนิมพานิช

รศ.ดร.เพ็ญศรี ฉรินัง

รศ.ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์

รศ.ดร.สมพร เพื่องจันทร์

รศ.ดร.สุทธนู ศรีไธย์

รศ.ดร.อิสระ สุวรรณบล

ผศ.ดร.การุณนัท รัตนเสนวงษ์

ผศ.ดร.ชงโค แซ่ตั้ง

ผศ.ดร.วัชรินทร์ อินทพรหม

ผศ.ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล

พล.ต.ท.ดร.สันฐาน ชยนนท์

ดร.คชาวุฒิ สังฆมาศ

ดร.ธารัง รัตนภราดรเดช

ดร.พิมพ์ สุศลัมพันธ์

ดร.ไพศาล สุขปัญญา

ดร.รัชดา จิวาลัย

ดร.สมเจตน์ พันธุ์โฆสิต

ดร.ณัฏพณ นิลนพกุล

ดร.ฤทธิชาติ อินโสม

ศ.ดร.ไชยยศ เหมะรัชตะ

ศ.พล.ต.ท.หญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย

ศ.ดร.พิชิต พัทธกะเทพสมบัติ

ศ.พิเศษ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี

รศ.ดร.ปฐม มณีโรจน์

รศ.ดร.เอกเดช เกิดวิชัย

รศ.ดร.วิพร เกตุแก้ว

รศ.ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ

รศ.รศ.ทพญ.ดร.สุพัตรา วรรณสืบเชื้อ

รศ.ดร.อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ

ผศ.ดร.กฤษฎา ต้นเปาว์

ผศ.ดร.ประจักษ์ ปฏิทัศน์

ผศ.ดร.วีระพล แจ่มสวัสดิ์

พล.อ.ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์

พล.ต.ท.ดร.สุวิทย์ แสงมงคล

ดร.ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง

ดร.เพชรรัตน์ ไสยสมบัติ

ดร.พรชัย สุริเวช

ดร.ภาวิน ชินะโชติ

ดร.วิทยา เจียรพันธุ์

ดร.หรรณ ชูเพ็ญ

ดร.นำพล ม่วงอวยพร

ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง

ศ.ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ

รศ.ดร.กัญญาณ อินทวาท

รศ.ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

รศ.ดร.วนิดา สัจพันธุ์

รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรทริฐ

รศ.ดร.สุนิตดา เทคนิยม

รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รศ.ปภาวดี มนต์วิวัฒน์

ผศ.ดร.กอบกุล จันทโคติกา

ผศ.ดร.ประยงค์ มีใจเชื้อ

ผศ.พ.อ.ดร.วรสิทธิ์ เจริญพุด

พล.ท.ดร.ประสานโชติ ยวนุติ

น.ต.ดร.สหัสชัย มหาวิระ

ดร.ดวงใจ คงคาหลวง

ดร.ฟ้าใส สามารถ

ดร.พรสรโรจน์ วัฒนพานิช

ดร.มานิตย์ มณีธรรม

ดร.สุทธิพร ชินะผา

ดร.ชมภูณัฐ หนองนา

ดร.ภคมน โภคะธีรกุล

ดร.สุภาพร เพ่งพิศ

บทบรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ ฉบับปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559) และในฉบับต่อไป ผู้อ่านจะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อยกระดับมาตรฐานของวารสารเข้าสู่การประเมินคุณภาพของ ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตามเจตนารมณ์ของท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ทั้งนี้ โดยได้รับเกียรติจากนักวิชาการ นักวิจัย และนิสิตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาทั้งจากภายในและภายนอกสถาบัน ให้ความสนใจส่งบทความทางวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณค่า มาลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน โดยฟ้าใส สามารถ ทศนคติของประชาชน ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด โดยการุณรัตน์ รัตนแสนวงษ์ ยอดยุทธ บุญญาธิการ และสหัชชัย มหาวีระ General Knowledge on Education โดย Mwangati Whenda-Bhose N'Goli บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต โดยนันท์วัลย์ คำเพ็ญ และวรสิทธิ์ เจริญพุด การเปรียบเทียบทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎี: กรอบความคิดสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือและเชิงคุณค่า โดยทวีพันธ์ พัวสรรเสริญ เป็นต้น

บรรณาธิการจึงหวังว่าบทความวิชาการและบทความวิจัยทั้งหมดในวารสารฉบับนี้จะยังประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่จะนำผลการศึกษาจากบทความต่างๆ ข้างต้นไป พัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้ ขยายผล หรือแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมต่อไป สมดังคำที่ว่า “การวิจัยนำมาซึ่งยอดแห่งความรู้ (Research Leads to the Summit of Knowledge)”

ดร.วิทยา เจียรพันธุ์

บรรณาธิการวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สารบัญ

หน้า

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด	1
<i>การุณันท์ รัตนแสนวงษ์ ยอดยุทธ บุญญาธิการ และ สหัชชัย มหาวีระ</i>	
มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย	8
<i>ฟ้าใส สามารถ</i>	
การรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้านภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย	16
<i>กริชภาภา นະภาพงค์ วิมลพรรณ อาภาเวท และ วิลาสินี ยนต์วิทย์</i>	
General Knowledge on Education	27
<i>Mwangati Whenda-Bhose N'Goli</i>	
ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ในทัศนะของพนักงาน บริษัทวี.อาร์.ยูเนี่ยน จำกัด	39
<i>รุ่งเรือง นันตา</i>	
การศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์กรมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงานบริษัทเข้าซื้อสินค้าเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร	45
<i>ประภาวี เปลื้องกลาง และ สุภาพร เฟ่งพิศ</i>	
บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต	51
<i>นันทวัลย์ คำเพ็ญ และ วรสิทธิ์ เจริญพุด</i>	
ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลตอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี	58
<i>พิชญ์กานต์ ปรีเปรม</i>	
ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษาสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล ตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร	65
<i>สารภี บัวบาน</i>	
การเปรียบเทียบทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎี : กรอบความคิดสมเหตุสมผล เชิงเครื่องมือ และเชิงคุณค่า	70
<i>ทวีพันธ์ พัวสรรเสริญ</i>	

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการ

เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด

People Attitude Toward Environmental Management in Her Majesty Queen Sirikit Honor Project of Five Provinces Bordering Forest Preservation Foundation

การุณันท์ รัตนแสนวงศ์ ยอดยุทธ บุญญาธิการ และ สหัชชัย มหาวีระ

Karunan Rattanasanwong Yodyut Boonyathikarn and Sahaschai Mahaweera

มูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด

Email: karunanmakarapan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด

ผลการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ได้แก่ ปัจจัยด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนมากที่สุด ส่วนปัญหา อุปสรรคและแนวทางพัฒนาขยายผลการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ พบว่ามูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อฯ มีการจัดโครงการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ได้ในระดับดีมาก โดยตลอด แต่ก็ยังคงพบปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อฯ ก็ได้มีความพยายามช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และดูแลทุกโครงการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณปารอยต่อ 5 จังหวัดแล้ว ยังช่วยให้ราษฎรรู้สึกอบอุ่นใจ ชาบซึ่งใจ ที่มูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อฯ เอาใจใส่ดูแลให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่องด้วยดีเสมอมา

คำสำคัญ: ทัศนคติของประชาชน การจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ

มูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด

Abstract

This research titled “People Attitude toward Environmental Management in Her Majesty Queen Sirikit Honor Project of Five Provinces Bordering Forest Preservation Foundation” was aimed to study: people attitude toward environmental management in Her Majesty Queen Sirikit honor project of Five Provinces Bordering Forest Preservation Foundation.

The findings suggested that people attitude toward environmental management was in high level, basic necessity for environmental management such as budgetary implications which is the indicator was the highest mark, and an environmental management in Her Majesty Queen Sirikit Honor Project, however, has been of a consistently high standard, but the obstacles and an approach of development in magnified outcome were still in average. Five provinces bordering forest preservation foundation tried to help with

continuously advice and care of all projects which was not only environmental preservation but also help people with warm and hearty.

Keywords: People attitude, Environmental management, Her Majesty Queen Sirikit Honor Project, Five Provinces Bordering Forest Preservation Foundation.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยและประเทศต่างๆ ทั่วโลกกำลังประสบกับปัญหาภาวะมลพิษจากสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ ทางน้ำ มลภาวะจากขยะจากเสียงและสภาพป่าไม้ถูกทำลาย ทำให้ขาดแหล่งต้นน้ำลำธาร เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ตลอดจนความแห้งแล้ง ล้วนเป็นผลมาจากการทำลายป่าไม้และสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายส่วนหนึ่งเกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้มีการใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าไม้ได้ถูกทำลายเป็นจำนวนมากทำให้เกิดผลกระทบตามมาหลายประการ เช่น การขาดแคลนน้ำ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้งในฤดูร้อนและเกิดน้ำท่วมในฤดูฝนเพราะขาดป่าอุ้มซับน้ำ (ยอดยุทธ, 2551)

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายควรร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่างในการมุ่งแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะตลอดระยะเวลาที่ครองราชย์ได้ทรงทุ่มเทเวลาในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อราษฎรในโครงการต่างๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการด้านสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พระองค์ทรงให้ความสำคัญโดยมีพระราชดำรัสไว้ว่า (กองทัพภาคที่ 1, 2549)

บัดนี้ทุกคนได้ตระหนักแล้วว่าธรรมชาติแวดล้อมของเรา ไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน

ป่าไม้ แม่น้ำ ทะเล อากาศ มิได้เป็นสิ่งสวยงามเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งจำเป็น

สำหรับการดำรงชีพของเราและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเราไว้ให้ดีขึ้น

ก็เท่ากับเป็นการปกป้องรักษานาคไว้ให้ลูกหลานของเราเอง

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ นี้ ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะหากการพัฒนาขาดพื้นฐานเพียงใดปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษก็มักทวีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อประชาชนมากขึ้นเพียงนั้น ด้วยเหตุผลนี้เองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นถึงวิธีการที่จะทำนุบำรุงและปรับปรุงสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น อาทิ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำและป่าไม้ ซึ่งครอบคลุมเกือบทุกด้าน

มูลนิธิอนุรักษ์ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด เป็นองค์กรที่ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติมาเป็นระยะเวลาต่อเนื่องโดยมีท่าน พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา สระแก้ว จันทบุรี ระยอง และชลบุรี ให้ความสำคัญอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัจจุบันป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ซึ่งเป็นป่ารอยต่อผืนสุดท้ายที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุด นอกจากนี้ มูลนิธิอนุรักษ์ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ยังได้เล็งเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกันและเพื่อการดำเนินรอยตามพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทางมูลนิธิอนุรักษ์ป่ารอยต่อ 5 จังหวัดจึงได้จัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา 12 สิงหาคม เมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยแบ่งออกเป็น 4 โครงการหลัก คือ

1. โครงการขุดคูกันช้างเพื่อป้องกันช้างป่าออกนอกพื้นที่
2. โครงการปลูกป่าให้ทั่วพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด
3. โครงการขุดสระน้ำต้นกระจายทั่วทั้งพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งน้ำและอาหารของสัตว์ป่า
4. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามโครงการต่างๆ จัดทำขึ้นในพื้นที่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่ มีทั้งโครงการที่แล้วเสร็จและโครงการที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด” โดยเฉพาะในพื้นที่บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดสระแก้วและจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและขยายผลโครงการของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด ให้พัฒนายิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการ เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและแนวทางพัฒนาขยายผลการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และจะได้นำไปเป็นข้อเสนอแนะปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของโครงการต่อไปในระยะยาว อันนำไปสู่การพัฒนาขยายผลการจัดการปัจจัยแวดล้อมอื่นๆที่ส่งผลเชิงบวกต่อโครงการต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบแบบแผนวิธีวิจัยเชิงผสม (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้วิธีการคำนวณจากสูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างของ S. K. Thomson (2002) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 400 คน และกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์จาก 4 โครงการ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ส่วนการตรวจสอบข้อมูล ใช้วิธีแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสมบูรณ์เพียงพอ ซึ่งประกอบด้วย การตรวจสอบด้านข้อมูล การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการทบทวนข้อมูล และใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ 1) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ 2) ปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ และ 3) ปัญหา อุปสรรคและแนวทางพัฒนาขยายผลการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ แนวทางพัฒนาขยายผลการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วแยกวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน ทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้วเป็นเครื่องมือในการวิจัย เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลแล้วจึงนำมาเรียบเรียง กระทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนา (Descriptive Analysis) สรุปผล อภิปรายผลและเสนอแนะข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด” สรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ภาพรวมของข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 199 คน (ร้อยละ 51.70) มีอายุเท่ากันระหว่าง 18 – 30 ปี และ 31 – 40 ปี มากที่สุด จำนวน 107 คน (ร้อยละ 27.80) โดยส่วนใหญ่จบระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 346 คน (ร้อยละ 89.90) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 120 คน (ร้อยละ 31.20) โดยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 255 คน (ร้อยละ 66.20) และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 120 คน (ร้อยละ 31.20) บทบาทในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของชุมชนหรือลูกบ้าน จำนวน 359 คน (ร้อยละ 93.20) และบทบาทในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของชุมชนหรือลูกบ้านที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ จำนวน 368 คน (ร้อยละ 95.60)

สรุปผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ พบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนมากที่สุดคือ 1) โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบพื้นที่ที่อาศัยอยู่ให้ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.78) 2) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นการสร้างคุณค่าให้กับพื้นที่ป่ารอบต่อๆ (ค่าเฉลี่ย 3.76) 3) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ มีการปรับปรุงเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย 3.75) 4) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ช่วยสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่ป่ารอบต่อๆ (ค่าเฉลี่ย 3.75) 5) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งป่าและสัตว์ได้อย่างยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 3.74) 6) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ควรได้รับการสนับสนุนให้จัดโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป (ค่าเฉลี่ย 3.73) 7) การให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.69) 8) โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้จัดทำโครงการและผู้อาศัยอยู่ในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.67) 9) เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ มีเพียงพอต่อชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.58) 10) โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ตอบสนองความต้องการของท่านและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ (ค่าเฉลี่ย 3.57) 11) การจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐและบุคคลในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.46) และ 12) กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมในโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ยังคงมีปัญหาและอุปสรรค (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ พบว่าในภาพรวมมีระดับทัศนคติของประชาชนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนมากที่สุดคือ 1) ด้านงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย 3.67) รองลงมาได้แก่ 2) ด้านโครงสร้างของแผนงาน (ค่าเฉลี่ย 3.65) 3) ด้านการประสานงานในการบริหารของระบบสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.63) 4) ด้านสวัสดิการ (ค่าเฉลี่ย 3.60) 5) ด้านองค์กร (ค่าเฉลี่ย 3.57) 6) ด้านเครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุ (ค่าเฉลี่ย 3.56) 7) ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 3.52) และ 8) ด้านการจัดตั้งองค์การ (ค่าเฉลี่ย 3.52) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ในภาพรวมพบว่ามูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อฯ ได้ดำเนินงานโครงการในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นอย่างดีและต่อเนื่องตลอดมา แต่ก็ยังคงปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างตามสมควรในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามก็ได้มีความพยายามช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและดูแลทุกโครงการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณปารอยต่ออย่างต่อเนื่องแล้ว ยังช่วยให้ชาวบ้านรู้สึกอบอุ่นใจ ช่างชื่นใจ ที่มูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัดยังคงให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่องด้วยดีเสมอมา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ที่พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนมากที่สุดคือ 1) โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบพื้นที่ที่อาศัยอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่ศึกษาได้รับการดูแลจากมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัดเป็นอย่างดี จนกระทั่งประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เกิดทัศนคติที่ดีต่อการดูแลเอาใจใส่ของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด สอดคล้องกับ ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory) ของ Hovland และ Kelley (1953) ที่กล่าวว่า ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) ความคิดเห็นใหม่เกิดจากการเรียนรู้ซึ่งการเรียนรู้เกิดจากการเสริมกำลัง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสนใจ ความเข้าใจและการยอมรับ ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ (Incentive) เพื่อบุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

จากการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ จะเห็นได้ว่าปัจจัยหรือตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านงบประมาณ มีการกำหนดชัดเจนในแต่ละแผนงานอย่างเพียงพอ เพื่อให้เป็นกลไกในการสร้างงานให้เดินตามแผนงานได้ จนบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับหลักการจัดการป่าไม้ในประเทศอิตาลี (Brun & Magnani, 2003) ที่กล่าวถึงปัญหาในเรื่องงบประมาณ เนื่องจากทางรัฐได้กระจายอำนาจการจัดการไปให้แคว้นแต่ละแคว้นกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติการกันเอง โดยทางรัฐจะให้แค่แนวทางทั่วไป ซึ่งทำให้การจัดการของแต่ละแคว้นมีความแตกต่างกัน โดยในบางแคว้นที่ให้ความสนใจและมีงบประมาณที่มากกว่าก็จะจัดการได้ดี แต่แคว้นไหนที่ไม่ค่อยให้ความสนใจและมีงบประมาณน้อยกว่าก็จะจัดการป่าไม้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และที่สำคัญยังขาดการควบคุมดูแลจากทางรัฐบาลกลางอีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ในภาพรวมพบว่า ปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถของมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัดที่ต้องการให้สนับสนุนเพิ่มเติม ได้แก่ ด้านงบประมาณ เพราะงบประมาณจะเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการกำหนดแผนงานแต่ละโครงการได้เพียงพอ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นกลไกในการสร้างงานให้เดินตามแผนงานได้จนบรรลุเป้าหมายการดำเนินโครงการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

จากการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมพบว่า แม้ว่ามูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด จะดำเนินงานโครงการในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นอย่างดีและต่อเนื่องมาโดยตลอดแล้วก็ตาม แต่ทว่าบางโครงการก็ยังคงปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างตามสมควร อย่างไรก็ตามมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด ก็ได้มีความพยายามช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และดูแลทุกโครงการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณปารอยต่ออย่างต่อเนื่องแล้ว ยังช่วยให้ชาวบ้านรู้สึกอบอุ่นใจ ช่างชื่นใจ ที่มูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อฯ ยังคงให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่องด้วยดีเสมอมา สอดคล้องกับหลักการที่ จำลอง โพธิ์บุญ (2547) และ Karunan Rattanasanwong and Sahaschai Mahaweera (2014) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะบรรลุผลสำเร็จได้นั้นต้องมีระบบสำคัญช่วยสนับสนุนดังนี้ คือ ระบบการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนพลเมืองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงและยั่งยืนอยู่บนหลักการพึ่งตนเอง ซึ่งสามารถสร้างผลประโยชน์และความรู้ ระบบสังคมที่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการพัฒนาได้ ระบบการผลิตซึ่งคำนึงถึงความยั่งยืนของระบบนิเวศ ระบบเทคโนโลยีที่มีการหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาขยายผล และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ มีการเสนอแนะแนวทางทุกโครงการให้ปฏิบัติ ดังนี้

โครงการขุดคูกันช้างเพื่อป้องกันช้างป่าออกนอกพื้นที่ มีข้อเสนอที่น่าสนใจคือเสนอแนะ ให้จัดทำโครงการปลูกต้นไม้ในป่าเพื่อให้เป็นอาหารของช้างป่า ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของโครงการปลูกป่าให้ทั่วพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ที่มีเสนอที่น่าสนใจคือการปลูกไม้ให้เป็นอาหารของช้าง ซึ่งถ้าหากว่าป่ามีไม้ขึ้นหนาแน่นจะสามารถช่วยให้ช้างมีอาหารกินเพิ่มเติม และหากปลูกเป็นแนวป่าที่หนาแน่นเป็นแนวกำแพงไฟธรรมชาติก็จะสามารถกันช้างไม่ให้ออกมาจากป่าได้ด้วยในระดับหนึ่ง แนวคิดการสร้างป่าและบำรุงรักษาต้นไม้เหล่านี้หากนำแนวคิดของ Howe (1979) ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้จะช่วยให้อุณหภูมิป่าอุดมสมบูรณ์ขึ้นได้มาก โดยแนวคิดของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการวางแผนการจัดการพื้นที่ป่าที่มีประสิทธิภาพและรักษากฎระเบียบได้ดี โดยการวางแผนระยะยาวไปอีกหลายสิบปี

โครงการขุดสระน้ำต้นกระจายทั่วทั้งพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งน้ำและอาหารของสัตว์และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ในภาพรวมเป็นการนำเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาทุกโครงการโดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสัตว์ป่าซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่ศึกษาต้องการให้มูลนิธิช่วยเหลือ ดูแล ตลอดจนพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เจริญขึ้นอย่างยั่งยืนและไม่เกิดผลกระทบในเชิงลบ มนุษย์และสัตว์ป่าอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข สอดคล้องกับ แนวคิดของ อำนาจ เจริญศิลป์ (2543) ที่กล่าวว่า เพื่อให้ราษฎรยังคงใช้ชีวิตหรืออยู่อาศัยในเขตป่าอนุรักษ์ได้ต่อไปโดยไม่ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ต้องถูกทำลายจนเสื่อมโทรม ระบบวนเกษตรสามารถนำไปแก้ปัญหาระบบการอยู่ร่วมกันของคนกับป่าไม้ในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดป่าชุมชน ประชาชนในชุมชนต้องเข้าไปมีบทบาทในการช่วยรักษาป่า หากประชาชนในชุมชนมีความสำนึกก็จะช่วยกันรักษาป่าไม้อย่างจริงจัง ก็จะมีป่าไม้ที่สมบูรณ์ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนนั้นมีชีวิตอย่างร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ประการแรก ควรกำหนดนโยบายแบบบูรณาการเพื่อดึงบุคลากรจากทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคเอกชนในลักษณะของอาสาสมัครในรูปของมูลนิธิ องค์กรการกุศลเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านบุคลากรและงบประมาณในการดำเนินโครงการ

ประการที่สอง ควรมีการวางแผนการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยเฉพาะ 2 โครงการที่ยังคงประสบปัญหาและอุปสรรค คือ โครงการขุดคูกันช้างเพื่อป้องกันช้างป่าออกนอกพื้นที่และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

ประการที่สาม โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นนั้น ควรจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการทำการเกษตรของประชาชนในโครงการ ซึ่งจากการลงพื้นที่วิจัยราษฎรต้องการให้พัฒนา และดูแลส่งเสริมเรื่องน้ำกิน น้ำใช้ในหมู่บ้านเป็นพิเศษ

ประการที่สี่ ควรเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติโดยนำหลักทฤษฎีทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าไปช่วยจัดการสิ่งแวดล้อม และเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ ผู้นำชุมชนและประชาชนได้เข้าใจถึงวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับหลักวิชาการ

ประการที่ห้า ควรจัดตั้งและส่งเสริมการดำเนินการของมูลนิธิฯ ให้เข้มแข็ง เพื่อใช้เป็นองค์กรกลางในการร่วมกันทำโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติดังนี้

ประการแรก เน้นการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ชุมชน โดยศึกษาปัญหาของชุมชนและนำปัญหาเหล่านั้นมาแก้ไขด้วยการจัดกิจกรรมให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ด้วยการทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปลูกจิตสำนึกให้ราษฎรในชุมชน

ประการที่สอง ในเรื่องรูปแบบการดำเนินการ ซึ่งได้ใช้รูปแบบของการส่งเสริมอาชีพให้ราษฎรในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ดีขึ้นให้มีอาชีพเสริมตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เช่น การทำเครื่องจักรสาน การทำเครื่องปั้นดินเผา การทอผ้า การทำเครื่องถม รวมทั้งการทำการเกษตร เช่น การปลูกหน่อไม้ฝรั่ง การเลี้ยงสัตว์ การปลูกไผ่ เป็นต้น ตลอดจนควรทำแผนระยะยาวในการรองรับโดยการร่วมมือกับหน่วยงาน กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เช่น กระทรวงพาณิชย์ องค์การตลาด เพื่อหาตลาดรองรับที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ประการที่สาม ควรใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและรับผิดชอบในลักษณะของการร่วมมือของทุกฝ่าย โดยมูลนิธิดำเนินการฟื้นฟูป่า เสื่อมโทรม ปลูกป่าทดแทนและเพิ่มเติมในพื้นที่ที่เคยเป็นป่าหรือพื้นที่รกร้าง เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้กับประเทศ ให้มีการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการบุกรุกตัดไม้อย่างเคร่งครัด ให้มีงบประมาณและเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการอย่างเพียงพอ ภาคประชาชนสนับสนุนให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการอบรมปลูกจิตสำนึกตั้งแต่ในวัยเยาว์และร่วมดำเนินกิจกรรมปลูกป่ากับทางราชการเพื่อให้ราษฎรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าไม้ ภาคเอกชนควรให้เข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของมูลนิธิ อาสาสมัครพิทักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อม

ประการที่สี่ ควรใช้เทคนิคการบริหารโดยนาระบบการทําวิจัยและประเมินผลมาใช้ให้มีความชัดเจน มีตัวชี้วัดที่เหมาะสม มีการเก็บข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อเป็นส่วนประกอบให้กับมูลนิธิฯ ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป เพราะการประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินโครงการหากจะให้สัมฤทธิ์ผล โดยสมบูรณ์ และควรมีหน่วยงานประเมินผลที่เป็นรูปธรรมแยกต่างหากจากการประเมินผลของผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงแผนงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองทัพอากาศที่ 1. 2549. **โครงการพระราชดำริ: พระมหากรุณาธิคุณ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสลาภกนิแบ่งรัฐบาล.

จำลอง โพธิ์บุญ. 2551. **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี**.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ยอดยุทธ บุญญาธิการ. 2551. **การจัดการสิ่งแวดล้อมตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกองทัพบก**.

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. 2528. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อำนาจ เจริญศิลป์. 2543. **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอ. เอ. พรินต์ติ้ง เฮาส์.

Brun, F., & Magnani, C. 2003. **Breve descrizione del sistema foresta legno in Italia**. Candiolo, Torino-Italy: University of Turin, Department of Economy and Agriculture Forest and Environmental Engineering.

Hovland, C.I., Janis, I.L., & Kelley, H.H. 1953. **Communication and Persuasion**. New Haven, CT: Yale University Press.

Howe, C. H. 1979. **Natural resource economics**. New York: John Wiley & Sons.

Karunan Rattanasanwong and Sahaschai Mahaweera. 2014. People Participation in Historical and Cultural Heritage Management for Thai Tourism. Submitted to The Fifth Asian Conference on Business and Public Policy (ACBPP). Osaka Japan.

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย

Legislative Measures Related to Community Rights in Thailand

ฟ้าใส สามารต

Phasai Samart

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Email: sphasai.s@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย รวมถึงสิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการเข้าถึง และแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชนท้องถิ่นของตน เพื่อทบทวนถึงความเหมาะสมตามหลักสากลทั่วไป และหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทยให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทยจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์กฎหมายที่มีในปัจจุบันเปรียบเทียบกับสิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีการกำหนดกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึง และการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพไว้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม โดยการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพจะต้องมีการขออนุญาต และต้องมีการทำสัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความตกลงของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้รัฐกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การรณรงค์ให้อนุรักษ์แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน ด้วยความเป็นธรรม และเกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย สิทธิชุมชน

Abstract

This research aim to study the laws related to community rights in Thailand, as well as the basic international principles of community rights, particularly the problem of access and pursuit of biological resources and management of natural resources within local communities, and offer recommendations on how to improve the laws relating to community rights in Thailand. The research was performed by qualitative method to study the laws relating to community rights in Thailand from documents, textbooks, academic articles and websites of related authorities. From the result found that Thailand has laws and regulations clearly and concrete on access and management of biological resource. The access required permits and contracts that are consistent with the terms of the Convention on Biological Diversity. The researcher recommended that government must make the policy to promote truly engagement and campaign to conserve and cherish natural resources. That is reach to use of natural resources equally with fairness and sustainability.

Keywords: Legislative Measures, Community Rights

บทนำ

“สิทธิชุมชน” ปรากฏเด่นชัดใน “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” โดยสิทธิมนุษยชนคือสิทธิที่ทุกคนมีอยู่โดยเสมอภาคเท่าเทียมกันด้วยเหตุที่เขาเป็นมนุษย์ เป็นสิทธิที่ตั้งอยู่บนความใส่ใจต่อธรรมชาติของมนุษย์ จึงเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นมาเองโดยธรรมชาติในตัวมนุษย์ โดยปัจจุบันนี้ เราไม่ได้มองว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเพียงแค่สิทธิตามธรรมชาติเท่านั้น โดยมองว่าเป็นเรื่องอุดมการณ์หรือแนวคิดที่มนุษย์สรรค์สร้าง (invent) ขึ้นมาด้วยตัวของเค้าเอง ภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างไปในแต่ละสังคม พัฒนาการในการเรียกร้องสิทธิชุมชนได้มีการดำเนินการมาเป็นเวลายาวนานผ่านเวทีต่างๆ เช่น กรณีสิทธิประชาชนของชนเผ่าดั้งเดิม ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ทำให้ทั่วโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของศักดิ์ศรีในการเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์และเชื้อชาติ และทำให้เกิดการเรียกร้องในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนอื่นๆ ทั่วโลก

อาจกล่าวได้ว่าคำว่า “สิทธิมนุษยชน” เกิดจากการบัญญัติขึ้นโดย ศาสตราจารย์เฮนรี่ จามริก และนักวิชาการบางท่านที่ร่วมกันบัญญัติขึ้นมา (ปาริชาติ ศรีวิพัฒน์, 2548) เพื่อต้องการให้เห็นจิตวิญญาณและความมีปัญญาของชุมชนและต้องการรื้อฟื้นสิ่งเหล่านี้ขึ้น พัฒนาการเรื่องสิทธิชุมชนในไทยในระยะแรกจะเป็นเรื่อง “สิทธิชุมชนท้องถิ่น” ตามความหมายของสิทธิตามชนบทธรรมเนียม จารีต ประเพณี วัฒนธรรม และกฎเกณฑ์ในการจัดการทรัพยากรป่าที่ชุมชนท้องถิ่นถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมา โดยจำกัดอยู่ที่เรื่องอำนาจจัดการทรัพยากรป่าหรือป่าชุมชน ต่อมามีการพัฒนาความหมายให้กว้างขึ้น โดยให้ความหมายในเชิงนามธรรมที่กว้างขวางขึ้นและยืดหยุ่นมากขึ้นไม่จำกัดเฉพาะเรื่องป่าไม้เพียงอย่างเดียว (เฮนรี่ จามริก, 2544) เช่น สิทธิของกลุ่มหรือชุมชน หรือเป็นสิทธิร่วมเหนือทรัพยากรชุมชนซึ่งรวมถึง ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรพันธุกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นสิทธิตามธรรมชาติเป็นสิทธิและความชอบธรรมของชุมชนในการดูแลและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นรอด และพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน และยังรวมถึงสิทธิในการปฏิเสธการรุกรานจากภายนอกที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนสิทธิร่วมกันของชุมชนในการดำรงอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีศักยภาพในการจัดการชีวิตของตนและสิทธิในการปฏิเสธการรุกรานจากภายนอกบนฐานของจิตสำนึกร่วมกันของชุมชนสิทธิในการมีส่วนร่วมและสิทธิที่ก่อรูปความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติซึ่งชุมชนมีการก่อตั้งถิ่นฐานจากความสัมพันธ์กับฐานทรัพยากรซึ่งได้พัฒนาสืบเนื่องมาตลอด

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2544) อธิบายไว้ว่า สิทธิชุมชนเป็นการอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ และชุมชนในการสร้างรูปแบบทางวัฒนธรรมของตนเองอย่างสมบูรณ์ เป็นสิทธิการใช้ประโยชน์ สิทธิในการจัดการ และตรวจสอบถ่วงดุล “สิทธิปัจเจก” ซ้อนกับ “สิทธิชุมชน” โดยไม่ให้ฝ่ายหนึ่งไปละเมิดซึ่งกันและกัน การจำกัดสิทธิของปัจเจกเท่ากับเป็นการเปิดพื้นที่ให้สิทธิชุมชนสามารถทำงานได้ เป็นสิทธิที่ซ้อนหลายสิทธิขึ้นไป สิทธิหลายอย่างซ้อนกันได้ นี่คือหลักที่เรียกว่า หลักพหุนิยมทางกฎหมายกฎหมายต้องซ้อนกันได้ ไม่ใช่ใช้เพียงกฎหมายเดียวบังคับทั้งประเทศเหมือนกันหมด เพราะชุมชนมีวัฒนธรรม จารีตประเพณี ที่แตกต่างกัน สิทธิชุมชนไม่ได้เป็นเรื่องยากเกินที่จะเข้าใจ เป็นสิ่งที่อยู่ข้างกายเรา เมื่อเรารู้สึกว่าเสียหายแล้วไม่สามารถเรียกร้องได้ แสดงว่ายังไม่มีสิทธิชุมชน

เลิศชาย ศิริชัย (2546) กล่าวว่า “การไม่รับรองสิทธิชุมชนดังกล่าวของรัฐ ไม่เพียงทำให้ชุมชนเดือดร้อนในแง่ของแหล่งทำกินและแหล่งที่อยู่อาศัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำลายสิ่งสำคัญที่รัฐไม่เคยนึกถึง คือ วิญญาณของชุมชน ที่ผนึกชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันปรากฏให้เห็นชัดเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เพราะเมื่อชุมชนไม่สามารถใช้อำนาจของตัวเองจัดการดูแลเรื่องทรัพยากรให้เป็นฐานในการเลี้ยงชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างเพียงพอ ชุมชนก็คลอนแคลน ระบบความคิดความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาเริ่มถูกฝ่าฝืนหรือทำลายเพื่อการดิ้นรนให้มีชีวิตรอด กรณีการไล่ที่หรือยึดที่ของชุมชนก็ยิ่งชัดเจนมาก เป็นการไล่คนออกมาจากวิญญานของชุมชน แตกกระจัดกระจายไปอยู่ในที่ที่คนไม่ได้ผูกพันกับวิญญานของบรรพชนและประวัติศาสตร์ของชุมชน”

ยศ สันตสมบัติ (2540) กล่าวว่า “สิทธิชุมชน คือ สิทธิร่วมกันเหนือทรัพยากรสินของชุมชน สมาชิกของชุมชน ซึ่งทำหน้าที่ดูแลรักษาป่าเท่านั้น จึงจะมีสิทธิใช้และได้ประโยชน์จากป่า โดยให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เพื่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น แม้ว่าโดยทฤษฎีแล้วสมาชิกของชุมชนทั้งหมดจะมีสิทธิตามธรรมชาติในการใช้ทรัพยากรรวม แต่ชุมชนก็สามารถใช้อำนาจออกกฎเกณฑ์ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคมเป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น ชุมชนหลายแหล่งมีกฎเกณฑ์

อนุญาตให้แต่ละเฉพาะครัวเรือนที่แต่งงานใหม่ และยากจนเท่านั้นจึงจะมีสิทธิติดไม้เพื่อใช้ส่วนตัว ในขณะที่ครัวเรือนที่มีฐานะดีจะไม่ได้สิทธิอันนั้น”

นอกจากนี้ กฎา บัญชี (2543) ยังกล่าวว่า สิทธิชุมชนมีลักษณะของการมีส่วนร่วม หรือดึงบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องจัดการ โดยต้องการให้ภายนอกมีส่วนร่วมสนับสนุน ถ่วงดุลในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น สาธารณะ และรัฐ

โดยสรุปแล้ว สิทธิชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี และยังสามารถเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้สิทธิชุมชนยังสามารถสร้างจิตสำนึกร่วมกันและเป็นอุดมการณ์ร่วมของชุมชนในการสร้างวิถีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง ทำให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิตามระบอบประชาธิปไตย และอำนาจทางการเมือง การปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมอันดี

ในประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ประโยชน์ ผู้ใดมีความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าก็มักจะแย่งชิง และดักตวงผลประโยชน์ให้กับตนเองมากที่สุด ปัญหาความขัดแย้งเรื่องการใช้ทรัพยากรจนเป็นการถกเถียงแย่งชิงเอาจากประชาชนโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับธรรมชาติ อันอาจย้อนกลับมาสร้างความเสียหายให้กับชุมชนที่อยู่อาศัย กลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย และมีแนวโน้มว่าจะขยายใหญ่ ลุกลามสร้างผลกระทบมหาศาลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ปัญหาหลักเกิดจากการผูกขาดการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ (Public policy) โดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวงจำกัด ในปัจจุบันนี้ สถานการณ์การคุ้มครองสิทธิชุมชนของประเทศต่างๆ ในโลกนั้น มีแนวโน้มไปในทิศทางที่เปิดกว้างให้มีการใช้สิทธิมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชนของโลก ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิชุมชนอย่างถูกต้องตามกฎหมายย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาถึงมาตรการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทยและสิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไป
2. เพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทยให้มีความ

เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทยและสิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไปโดยใช้การศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการศึกษาโดยวิเคราะห์กฎหมายที่มีในปัจจุบันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับสิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไปแล้วนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยยึดตรรกะ ทฤษฎีทางกฎหมายและบทกฎหมายที่บังคับใช้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็นสองส่วน ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย และสิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไป โดยมีรายละเอียดปรากฏดังนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในประเทศไทย

หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรได้ถูกยกย่องเป็นกฎหมายเพื่อให้มีสภาพของการบังคับในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ได้มีการรับรองหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นครั้งแรก และมีการรับรองต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและการมีส่วนร่วมในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 56 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการ การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

จากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ทั้งสองมาตรา สรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับรองสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมไว้ 2 ลักษณะ คือ สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และสิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา การได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน

นอกจากนี้ยังได้บัญญัติกฎหมายไว้ในรูปแบบของพระราชบัญญัติต่างๆ ด้วย เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 เป็นต้น

ต่อมารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน ได้บัญญัติรับรองหลักการสิทธิชุมชนไว้ในมาตรา 66 สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดังนี้

“บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน”

และมาตรา 67 สิทธิอนุรักษ์ บำรุงรักษา และได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

“สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้อำนาจการอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังมีบทบัญญัติหมวด 5 ว่าด้วย แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขา อาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการ ดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย ทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
5. ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการจัดการภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) ด้วยการกำหนด “ร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพของเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ พ.ศ.” และ “ระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กชช.) ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. 2554” (ภายใต้พิธีสารนาโงยา) นอกจากนี้ยังมีการจัดการภายใต้แนวคิดเรื่องป่าชุมชน ด้วยการเริ่มกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 7 (2535-2539) รวมทั้งมีการประกาศมาตรฐานคุณภาพน้ำเพื่อการบริหารโรค คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน น้ำทะเล ชายฝั่ง น้ำทิ้งจากอาคารและอุตสาหกรรม มาตรฐานคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิด โรงงานอุตสาหกรรม ยานพาหนะ มาตรฐานคุณภาพระดับเสียงและการควบคุม และมาตรฐานสารพิษและการควบคุม รวมถึงการอนุรักษ์คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติโดยประกาศใช้กฎหมายต่างๆ อาทิพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป่าไม้พ.ศ.2484 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2485 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ.2504 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติพ.ศ.2535

สิทธิชุมชนตามหลักสากลทั่วไป

พื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ปรากฏในหลักกฎหมายธรรมชาติ จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลในประเทศต่างๆ พบว่า ต่างยอมรับว่าการใช้สิทธิของชุมชนในทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปตามหลักกฎหมายธรรมชาติ เช่น ศาลสูงของประเทศแคนาดายอมรับว่าชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิเหนือที่ดินตามหลักกฎหมายธรรมชาติมาตั้งแต่ก่อนที่จะมีผู้อพยพมาตั้งถิ่นฐานและ

จัดตั้งชุมชนการเมืองการปกครองสมัยใหม่ในปัจจุบันและมีสิทธิสืบเนื่องมา (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2550) นอกจากนี้ในทางนิติปรัชญา ยังมองว่า กระบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนก็เป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติด้วย (สมยศ เชื้อไทย, 2548) และโดยที่แนวคิดสิทธิชุมชนเป็นการพัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า หลักกฎหมายธรรมชาติถือเป็นแนวคิดพื้นฐานของสิทธิชุมชนด้วยเช่นกัน

เมื่อกล่าวถึงสิทธิชุมชนในระดับระหว่างประเทศนั้น มีความหมายรวมถึงสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติของชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่อยู่อาศัยมาก่อน และสิทธิของกลุ่มชนในด้านอื่นๆ ได้แก่ สิทธิในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น สิทธิในการมีตัวตน สิทธิในการศึกษา สิทธิในการดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อของตน (กอบกุล ราชะนาคร, 2549) และยังมี การขยายขอบเขตรวมถึงสิทธิด้านอื่นๆ เช่น สิทธิรวมหมู่ สิทธิของชนกลุ่มน้อย แต่การรับรองสิทธิชุมชนในกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของประเทศต่างๆ ปรากฏเด่นชัดในเรื่องของสิทธิชนพื้นเมือง หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เนื้อหาของสิทธิชุมชนตามที่มีการรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งที่มีการบังคับใช้ขององค์กรระหว่างประเทศและคำพิพากษาของศาลนั้น สามารถแยกเนื้อหาของสิทธิชุมชนได้ดังนี้

1. สิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ซึ่งรวมถึงสิทธิกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ และปกป้องมิให้ถูกเปลี่ยนแปลงทำลายอีกด้วย
2. สิทธิในการจัดการและพัฒนาฐานทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรที่ดินที่ชุมชนใช้ประโยชน์ภายใต้เงื่อนไขความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงสิทธิในการได้รับการคุ้มครองจากรัฐในการเข้าถึงทรัพยากรดังกล่าว การจำกัดสิทธินี้ลงโดยกฎหมายต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมเท่านั้น และต้องมีการจ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรมอีกด้วย และรัฐยังต้องปรับปรุงกฎหมายและดำเนินการให้การรองรับสิทธิของชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า การรับรองสิทธิชุมชนในกฎหมายระหว่างประเทศ ได้ให้ความสำคัญและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ในเรื่องของสิทธิชนพื้นเมือง หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามจารีตประเพณีของชุมชน โดยพบว่า ได้มีการรับรองสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรเอาไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ ได้แก่ กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 อนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 169 คำประกาศ ริโอ ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา และแผนปฏิบัติการที่ 21 ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 1992 และปฏิญญาสากลของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมือง ค.ศ. 2007

การอภิปรายผล

นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ก็ได้ดำเนินการออกกฎหมายเพื่อให้ สอดคล้องกับอนุสัญญาฉบับดังกล่าว ทั้งนี้หลักเกณฑ์ในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ในทรัพยากรพันธุพืชตามกฎหมายไทย ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ออกกฎหมายนั้นๆ ซึ่งปรากฏ ทั้งในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรอง อาทิ กรณีการเข้าถึงและแบ่งปันประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติใน กรณีตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความ หลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2543 โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ทั้งในเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมพืชเอาไว้และการตกลงเรื่อง การแบ่งปันผลประโยชน์ โดยจะต้องขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์กำหนดให้ทำใน รูปแบบของสัญญามาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อย่างไรก็ตามในการทำสัญญานั้น อยู่ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ ยื่นขออนุญาตและการทำสัญญาเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้มีคณะกรรมการเรียกว่า “คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความ หลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กชช.” มีอำนาจหน้าที่ในการ ออกระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ การได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ความปลอดภัยทาง

ชีวภาพและการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมถึงการให้คำปรึกษาและพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการ เพื่อการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแก่คณะรัฐมนตรีด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สิทธิชุมชนในการเข้าถึงและการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพของประเทศไทยพบว่ามีกำหนดกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและการบริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพไว้อย่างชัดเจน การเข้าถึงจะต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต้องมีการลงนามในสัญญา โดยการดำเนินการต้องเป็นไปตามสัญญาตามที่ได้ตกลงกันรวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการศึกษาและวิจัยดังกล่าวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความตกลงของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งนี้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน โดยต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนเอง เพื่อผลักดันให้เป็นเหมือนธรรมนูญทางวัฒนธรรมเป็นอำนาจอันชอบธรรมของชุมชนในการเลือกที่จะอยู่หรือไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างไร ซึ่งจะทำให้เกิดการต่อรองอำนาจกับรัฐในการร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะสามารถแก้ไขการถูกอำนาจรัฐเข้ามาครอบงำ ทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรจำเป็นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขบริบทของสังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วย ซึ่งจะสามารถเป็นส่วนช่วยให้พลังของชุมชนมีความเข้มแข็ง อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ อันเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรมต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อให้เกิดการส่งเสริมและรับรองสิทธิของชุมชนอย่าง ดังนี้

1. ประเทศไทยควรให้ความสำคัญและรับรองสิทธิของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน โดยการออกกฎหมายภายในต่างๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักพื้นฐานสากลของสิทธิชุมชน
2. ควรกำหนดนโยบายของรัฐในการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นของประชาชนทุกคนมิใช่ของรัฐฝ่ายเดียว รัฐจะต้องสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ในฐานะที่ชุมชน คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและอาจจะต้องได้รับผลกระทบจากการดำเนินการดังกล่าว โดยให้หน่วยงานท้องถิ่นได้มีส่วนในการตัดสินใจ อาศัยรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือส่วนภูมิภาคเพื่อให้ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและร่วมจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มีการขออนุญาตการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการตกลงทำสัญญาเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ช่วยแก้ไขปัญหามาจากวิกฤตทางทรัพยากรธรรมชาติและช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งในทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่างภาครัฐในส่วนกลางกับความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมได้ด้วย
3. ควรเร่งให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของชุมชน แนวทางการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้ชุมชนรักษาระบบนิเวศของตน อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรทั้งพืชและสัตว์ ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมให้คนในชุมชนรัก ห่วงแหนและปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตน ไม่ให้เกิดการช่วงชิงหรือการแสวงหาประโยชน์อันไม่ชอบจากต่างชาติหรือบุคคลภายนอกชุมชน
4. รัฐควรมีนโยบายให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิของชุมชนให้สามารถดำเนินคดีหรือฟ้องร้องคดีแก่ผู้ที่ทำลายหรือทำให้เสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งมีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายที่เกิดขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา คุ่มทรัพย์. 2558. สิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาป่าชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี.

วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 4(1).

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2556. ประเทศไทยจะเป็นอย่างไรหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน?. [Online].

เข้าถึงจาก <http://www.thai-aec.com/752> (สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2559).

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. 2550. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริการจัดหางาน.

กรุงเทพฯ : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.

คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. 2545. แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.

เจมส์แอล. เครย์ตัน. 2551. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม.

แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์, ถวิลวดี บุรีกุล, เมธิศา พงษ์ศักดิ์ศรี. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.

จรัญ โฆษณานันท์. 2545. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ชลธิรา สัตยาวัฒนา. 2546. พลวัตสิทธิชุมชน: กระบวนทัศน์ทางมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

ทัน ทองดี. 2555. การนำหลักเรื่องสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาปรับใช้กับการประมงชายฝั่งของไทย: ศึกษากรณีชุมชนท้องถิ่นภาคใต้. วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. 2548. ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy).

กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ยศ สันตสมบัติ. 2542. ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน.

เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.

เลิศชาย ศิริชัย และคณะ. 2546. สิทธิชุมชนท้องถิ่นภาคใต้. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ และคณะ. 2551. การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานยุติธรรมชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนคลองจระเข้ย่อยตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา.

สมศักดิ์ สุขวงศ์. 2550. การจัดการป่าชุมชน: เพื่อคนและเพื่อป่า. กรุงเทพฯ :บริษัททวิทัศน์การพิมพ์.

สุธาวัลย์ เสถียรไทย. 2538. สิทธิและปัญหาทรัพยากรธรรมชาติประเภทที่ใช้ร่วมกัน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสน่ห์ จามริก. 2549. สิทธิมนุษยชนไทยในกระแสโลก. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2555. ก้าวสู่ประชาคม ASEAN 2015. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: เอกสารเผยแพร่.

สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2556. ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. 2556-2561 ฉบับทบทวนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) และข้อมูลโครงการสำคัญ (Flagship Project). เข้าถึงจาก <http://lib.mnre.go.th/book/yudtasat56-61.pdf>

(สืบค้นเมื่อ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2559).

อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2544. มิติชุมชน วิถีคิดท้องถิ่น ว่าด้วย สิทธิ อำนาจและการจัดการทรัพยากร. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

การรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชน ในกรุงเทพมหานครด้านภาพลักษณ์ของเครือซีเมนต์ไทย

The Perception of CSR Activity that Effects to Attitude of SCG Image of People in Bangkok

กริชภา นภาพงศ์ วิมลพรรณ อาภาเวท และ วิลาลินี ยนต์วิทย์

Karichapa Napapong Wimolpan Arpavate and Wilasinee Yonwikai

หลักสูตรการสื่อสารการตลาด คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครด้านภาพลักษณ์ของเครือซีเมนต์ไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชากรในเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test ทดสอบวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และในกรณีที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบเป็นรายคู่ตามวิธีการของฟิชเชอร์ (Fisher's Least Significant Difference : LSD) และใช้การวิเคราะห์ค่าทางสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-30,000 บาท (2) การรับรู้การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เครือซีเมนต์ไทยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านชุมชน มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากโทรทัศน์/วิทยุ เป็นส่วนใหญ่ (3) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซีเมนต์ไทย ในภาพรวมทุกด้านพบว่าประชาชนมีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซีเมนต์ไทย ด้านตราสินค้าและด้านองค์กร มีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และด้านบุคลากร/พนักงาน มีทัศนคติที่เห็นด้วย และ (4) ระดับการรับรู้ข่าวสารการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม ทัศนคติของประชาชน ภาพลักษณ์องค์กรเครือซีเมนต์ไทย

Abstract

The present research was aimed at systematic surveys and analyses of the perception of CSR activity that effects to attitude of SCG image of people in Bangkok. 440 people were statistically analyzed selected using by frequency, percentages, arithmetic mean, standard deviations, t-test, F-test One-way ANOVA with post hoc test by Fisher's Least Significant Difference (LSD) and Pearson correlation coefficient. As the result of research : (1) The most respondents were female, aged between 18-30 year old, graduated bachelor degree and were employed by private companies income between 10,001-30,000 baht. (2) The overall perception toward the management to social responsibilities, SCG was also at a highest level. When considered in each aspect, it was found all 3 aspect: Environment, Social and Community was also at a highest level too. People received information through Television and Radio. (3) The overall attitude toward the management to

attitude of about SCG image of people were in high agree with, when considered each aspect of Brand immunity and Corporate were in high agree with too, but Employee were in agree with. (4) The level of perception toward the corporate social responsibility in Environment, Social and Community at .05 level of significance.

Keywords: Corporate social responsibility, Attitude, SCG image

บทนำ

ในโลกของการดำเนินธุรกิจนั้น ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับหลายภาคส่วน การบริหารจัดการองค์กร การสื่อสารหรือการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในยุคนั้นๆ การเลือกดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหาผลกำไรเพียงอย่างเดียว อาจมีใช้หลักประกันที่ดีของการเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการดำเนินธุรกิจนั้น ได้ส่งผลกระทบหรือละเลยต่อทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกัน อันได้แก่ สังคมและสิ่งแวดล้อมเมื่อธุรกิจมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงและก้าวหน้า การมองหาคำยืนยันขององค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญ แนวความคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) จึงถูกจุดประเด็นขึ้น เพื่อหาความสมดุล ระหว่างการดำเนินธุรกิจ และการให้ความสำคัญกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันและบริหารจัดการควบคู่กันได้ (ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ : CSR, 2557)

กระแส CSR ในประเทศไทย ได้ถูกจุดประกายขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ.2549 และได้ถูกบรรจุเป็นแนวปฏิบัติที่ผนวกเข้ากับการดำเนินธุรกิจ นอกเหนือจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปของกระบวนการทางธุรกิจ เช่น การบริจาคหรือการอาสาช่วยเหลือสังคมอย่างเช่นที่ผ่านมา แนวคิดและทฤษฎีทางธุรกิจได้รับการปลูกฝังและถ่ายทอดสู่องค์กรโดยส่วนใหญ่ ล้วนมุ่งไปที่การพัฒนาให้เป็นองค์กรที่ “เก่ง” และมุ่งสร้างให้องค์กรมีความ “ดี” ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของกิจการ เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากหลักคุณธรรมทางศาสนา กิจการหลายแห่งได้ดำเนินการด้าน CSR ไปแล้ว ในขณะที่กิจการอีกเป็นจำนวนมากสนใจแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่ทราบว่าการดำเนินการอยู่นั้นเรียกว่า CSR หรือไม่ ในขณะที่กิจการบางแห่งดำเนินการด้าน CSR เพื่อกลบเกลื่อนหรือปกปิดข้อผิดพลาดของตน จึงเรียกกิจการนี้ว่า CSR เทียม และมีอีกจำนวนมากที่กิจกรรม CSR โดยมุ่งหวังให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมเป็นสำคัญ เรียกกิจการเหล่านี้ว่า CSR แท้ (สถาบันไทยพัฒน์, 2557)

SCG ได้จัดตั้งสำนักงานประชาสัมพันธ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2522 เพื่อทำหน้าที่สื่อสารกับกลุ่มต่างๆ อย่างเต็มรูปแบบ รวมทั้งการริเริ่มจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง มีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีแผนงานและงบประมาณที่ชัดเจน ทั้งในส่วนของการดำเนินกิจกรรมและด้านการสื่อสารสู่สาธารณชน เพื่อมุ่งสู่การดำเนินกิจกรรมในระยะยาว และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ให้ ผู้รับ และสังคม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ภาพรวมของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม (เครือซิเมนต์ไทย : CSR ด้วยหัวใจ ใครๆ ก็ทำได้)

จากการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของ เครือซิเมนต์ไทย (SCG) อย่างจริงจังและต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นทุ่มเทที่จะพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามหลักบรรษัทภิบาลที่ดี มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย โดยวางแผนทางการพัฒนาต่อยอดการทำ CSR ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และความเชี่ยวชาญขององค์กร เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง (เครือซิเมนต์ไทย : CSR ด้วยหัวใจ ใครๆ ก็ทำได้)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงเลือกศึกษาแนวคิดทางด้านการตลาด เฉพาะในส่วนของการนำเครื่องมือด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อส่งเสริมการดำเนินธุรกิจในระยะยาวแบบยั่งยืน โดยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของ SCG ทั้งในส่วนของวัตถุประสงค์ หลักการ เหตุผล เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ของเครือซิเมนต์ไทย (SCG) รวมถึงปัจจัยในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ทั้งนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างภาพลักษณ์องค์กรผ่านเครื่องมือ

ที่เรียกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนวางแผนปรับปรุง พัฒนา สร้างสรรค์กลยุทธ์ทางการตลาด และดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมให้ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนขององค์กร ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร พนักงาน ตลอดจนประชาชนผู้บริโภค

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเครือซิเมนต์ไทย
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์เครือซิเมนต์ไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเครือซิเมนต์ไทยที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร จากประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 30 กันยายน 2557 พบว่าประชากรที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 3,619,568 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 1,700,704 คน และเพศหญิง จำนวน 1,918,864 คน (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2557)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการคำนวณ โดยกำหนดค่าของเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 และระดับค่าของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ที่ระดับร้อยละ 5 จากการแทนค่าในสูตรการคำนวณจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 399.95 คน ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประมาณ 400 คน เพื่อให้ได้ค่าสถิติที่ดี ผู้วิจัยจึงทำการกำหนดการออกแบบสอบถามเป็นจำนวน 440 ชุด

วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบ cluster sampling โดยยึดหลักการแบ่งกลุ่มการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม และวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน โดยสามารถแบ่งกลุ่มประชาชนออกได้เป็น 6 กลุ่ม (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2557) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลากรายชื่อเขตในกลุ่มเขต เลือกตัวแทนในแต่ละกลุ่มเขต ได้ตัวแทนกลุ่มละ 1 เขต ประกอบด้วย เขตดุสิต, เขตปทุมวัน, เขตบางเขน, เขตมีนบุรี, เขตบางกอกน้อย และเขตบางแค รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 สรุปรายชื่อเขตกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและจำนวนแบบสอบถาม

รายชื่อเขต กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	เปอร์เซ็นต์ต่อ เขตประชากร	จำนวน แบบสอบถาม
1.เขตดุสิต	155,744	18.24%	80 ชุด
2.เขตปทุมวัน	57,368	6.72%	30 ชุด
3.เขตบางเขน	188,164	22.04%	97 ชุด
4.เขตมีนบุรี	135,032	15.81%	70 ชุด
5.เขตบางกอกน้อย	124,352	14.56%	64 ชุด
6.เขตบางแค	193,190	22.63%	99 ชุด
รวม	853,850	100%	440 ชุด

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2557

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากตำรา วิทยุ งานวิจัย บทความจากวารสารและเว็บไซต์ต่างๆ และส่วนที่ 2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกได้เป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบชนิดแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของเครือซิเมนต์ไทย โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) ในระดับการรับรู้จำนวน 15 ข้อ และมีคำถามแบบเลือกตอบชนิดแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่ประชาชนมีต่อการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของเครือซิเมนต์ไทย โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) ในระดับแสดงผลความคิดเห็น จำนวน 15 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยการนำข้อมูลมาคำนวณวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตาราง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เครือซิเมนต์ไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแบ่งอันตรภาคชั้นเพื่อหาความหมายของระดับการรับรู้ในแต่ละตัวเลือก เพื่อเรียงลำดับของระดับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้เป็นสถิติเบื้องต้นในการอภิปรายผล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้อธิบายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ระดับการรับรู้ และระดับการแสดงความคิดเห็น
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) หรือเชิงอ้างอิง ใช้ในการวิเคราะห์
3. ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจำนวน 440 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-30,000 บาท
2. การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เครือซิเมนต์ไทย พบว่า ในภาพรวมทุกด้านพบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านชุมชน มีระดับการรับรู้มากเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ที่มีค่าสูงสุดในแต่ละเรื่องพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่เรื่อง SCG เป็นองค์กรที่น้อมนำแนวพระราชดำริรักษาสิ่งแวดล้อมมาปฏิบัติ เช่น โครงการสร้างฝายชะลอน้ำ “SCG รักน้ำเพื่ออนาคต” ด้านสังคม ได้แก่เรื่อง SCG ให้ความสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนด้านการกีฬาอันประกอบไปด้วย กีฬาแบดมินตัน กีฬาฟุตบอล และกีฬาอีสปอร์ต และด้านชุมชน ได้แก่เรื่อง SCG มุ่งบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชน โดยจัดตั้งโครงการ “ปันโอกาสवादอนาคต” เพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากโทรทัศน์/วิทยุ เป็นส่วนใหญ่

3. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย พบว่า ในภาพรวมทุกด้านพบว่า ประชาชนมีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ทศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย ด้านตราสินค้าและด้านองค์กร มีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และด้านบุคลากร/พนักงาน มีทัศนคติที่เห็นด้วย และเมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของทัศนคติที่มีค่าสูงสุดในแต่ละเรื่องพบว่า ด้านตราสินค้า ได้แก่ เรื่อง ตราสินค้า SCG แสดงถึงความแข็งแกร่งอยู่กับประเทศไทยมายาวนาน ด้านบุคลากร/พนักงาน ได้แก่ เรื่อง บุคลากรของ SCG เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้รู้สึกเชื่อมั่นในการใช้สินค้าและบริการ และด้านองค์กร ได้แก่ เรื่อง SCG เป็นองค์กรที่ดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

4. การทดสอบสมมติฐานสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่างกันพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านชุมชน สามารถแสดงเป็นรายข้อดัง ตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

ระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ข้อมูลประชากรศาสตร์				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ด้านสิ่งแวดล้อม					
1. SCG เป็นองค์กรที่มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	*				
2. SCG เป็นองค์กรที่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการใช้แนวคิด 3R คือ Recuec, Reuse/Recycle, Replenish มาใช้ในกระบวนการทำงาน เช่น การนำของเสียกลับมาใช้ใหม่, ลดการใช้ทรัพยากร	*	*		*	
3. เมื่อพูดถึงองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ท่านจะนึกถึง SCG เป็นอันดับต้นๆ	*	*		*	
4. SCG เป็นองค์กรที่น้อมนำแนวพระราชดำริรักษาสิ่งแวดล้อมมาปฏิบัติ เช่น โครงการสร้างฝายชะลอน้ำ “SCG รักน้ำเพื่ออนาคต”		*	*	*	
5. SCG เป็นองค์กรผู้นำที่เชิญชวนให้คนหันมาตระหนักต่อการใช้ทรัพยากรให้สมดุลด้วยสื่อโฆษณา “เพื่อวันนี้และวันหน้า”	*	*		*	
ด้านสังคม					
6. SCG ยึดหลักจรรยาบรรณทางธุรกิจโดยมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สื่อโฆษณาเพื่อปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม	*			*	
7. SCG ให้ความสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริมเยาวชนและประชาชน ด้านการกีฬาอันประกอบไปด้วย กีฬาแบดมินตัน กีฬาฟุตบอล และ กีฬาอีสปอร์ต			*	*	

ตาราง 2 การเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน
มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (ต่อ)

ระดับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ข้อมูลประชากรศาสตร์				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
8. เมื่อพูดถึงองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ท่านจะนึกถึง SCG เป็นอันดับต้นๆ	*	*			
9. SCG ช่วยเหลือสังคมด้วยการก่อตั้ง “มูลนิธิซิเมนต์ไทย” เพื่อสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นทุรกันดาร เช่น โครงการ “ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนทุน”	*		*		*
10. SCG ช่วยเหลือสังคมด้วยการบริจาคสิ่งของบรรเทาสาธารณภัยในรูปแบบต่างๆ เช่น การประดิษฐ์สุขากระดาดช่วยภัยน้ำท่วม			*		
ด้านชุมชน					
11. SCG ส่งเสริมการแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชน โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น	*			*	
12. SCG ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็ง					
13. SCG เป็นองค์กรที่ส่งเสริมสถาบันครอบครัว โดยการจัดกิจกรรมเทศกาลนิทานในสวน เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน	*				
14. เมื่อพูดถึงองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชน ท่านจะนึกถึง SCG เป็นอันดับต้นๆ	*	*		*	
15. SCG มุ่งบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและชุมชน โดยจัดตั้งโครงการ “ปันโอกาส วาดอนาคต” เพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ				*	

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทยต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย ไม่ต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย ในภาพรวมทุกด้าน ได้แก่ ด้านตราสินค้า ด้านบุคลากร/พนักงาน และด้านองค์กรต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สามารถแสดงเป็นรายชื่อดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย

ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อภาพลักษณ์ ของเครือซิเมนต์ไทย (SCG)	ข้อมูลประชากรศาสตร์				
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน
ด้านตราสินค้า					
1. ตราสินค้า SCG แสดงถึงความแข็งแกร่งอยู่คู่กับประเทศไทยมา ยาวนาน					
2. ตราสินค้า SCG เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับด้านคุณภาพและ บริการจากผู้บริโภค		*		*	
3. ตราสินค้า SCG มีเอกลักษณ์ที่ผู้บริโภคจดจำได้ง่าย					
4. ตราสินค้า SCG สร้างความผูกพันและคุ้นเคยจนผู้บริโภคเชื่อมั่น และไว้วางใจ			*		
5. ผู้บริโภครู้สึกภูมิใจที่ได้ใช้สินค้าและบริการของ SCG			*	*	
ด้านบุคลากร/พนักงาน					
6. บุคลากรของ SCG เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของสินค้าและบริการ สามารถแนะนำและตอบข้อซักถามของลูกค้าได้เป็นอย่างดี					
7. บุคลากรของ SCG เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร จัดการ ทำให้รู้สึกเชื่อมั่นในการใช้สินค้าและบริการ		*	*		*
8. บุคลากรของ SCG มีจิตสำนึกด้านงานบริการและสามารถ แก้ปัญหาให้ลูกค้าได้เป็นอย่างดี		*		*	
9. บุคลากรของ SCG เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้ตามระยะเวลาที่กำหนด		*	*		*
10. บุคลากรของ SCG เป็นผู้ที่มีการบริการที่ดี พุดจาอ่อนน้อมและมี มนุษยสัมพันธ์ที่ดี		*			
ด้านองค์กร					
11. SCG เป็นองค์กรที่มีความมั่นคงและน่าเชื่อถือ จึงเป็นที่ต้องการ ของบุคคลภายนอกในการเข้าร่วมงานในองค์กร					
12. SCG เป็นองค์กรที่มีสวัสดิการและการดูแลบุคลากร/พนักงานที่ดี		*	*	*	*
13. SCG เป็นองค์กรที่มีผู้บริหาร (CEO) ที่มีความรู้ความสามารถและ มีความน่าเชื่อถือในด้านการบริหารจัดการ		*		*	
14. SCG เป็นองค์กรที่มีเงินลงทุนและเงินทุนหมุนเวียนที่ดีและ น่าเชื่อถือ		*		*	
15. SCG เป็นองค์กรที่ดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี		*		*	*

สมมติฐานที่ 3 ระดับการรับรู้ข่าวสารการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน คาดว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของ เครือซิเมนต์ไทยพบว่า ระดับการรับรู้

ข่าวสารการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อย
นัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนใน
กรุงเทพมหานครด้านภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเครือซิเมนต์ไทยในภาพรวม
ทุกด้านพบว่า มีการรับรู้ในระดับมาก ซึ่งเกิดจากกระบวนการของข้อมูล (information processing) และอยู่ในขั้นตอนที่ 1 คือ
การเปิดรับ (exposure) (ดารา ทีปะปาล, 2546) ซึ่งตรงกับทฤษฎีลักษณะการรับรู้ของผู้บริโภค ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจะ
เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้า จากผลการวิจัย สื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่มีเสียงและ
ภาพเคลื่อนไหวทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้และมีความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มินทร์ฐิตา จิราธรรมวัฒน์
(2553) วิจัยเรื่อง การรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ของ บริษัท
ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยมีการสรุปผลการวิจัย การรับรู้การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของ บริษัท
ปตท. จำกัด (มหาชน) ในภาพรวมทุกด้านพบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดในแต่ละ
ด้านพบว่า การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านชุมชน มีระดับการรับรู้มาก และ
ด้านสังคมมีระดับการรับรู้ปานกลาง และประชาชนได้รับทราบข่าวสารสื่อสิ่งพิมพ์จากหนังสือพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์จาก
โทรทัศน์ และสื่อบุคคลจากเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน และประชาชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
สังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ขององค์กร

นอกจากนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (จิรัชญา โยธาทิรักษ์, 2551) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้าน
ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท. เพื่อให้ทราบ
ถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของผู้บริโภคในเขต
กรุงเทพมหานครที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ตลอดจนผลของภาพลักษณ์ด้าน
ความรับผิดชอบต่อสังคมต่อทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้า ปตท. จากผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข้อมูล
ข่าวสารโดยรวมเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ
โทรทัศน์ในระดับมาก จากสื่อหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลาง และจากเว็บไซต์ของ ปตท. www.pttpic.com ในระดับน้อยที่สุด
โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในระดับปานกลาง
2) ภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในสายตาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับดีหรือเป็นเชิง
บวก 3) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมไม่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ
องค์กร ส่วนการรับรู้ และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัท
ปตท. จำกัด (มหาชน) 4) ภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) มีผลต่อทัศนคติของประชาชน
ในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อตราสินค้าของ ปตท.

2. การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเครือซิเมนต์ไทยในภาพรวมทุก
ด้านพบว่า มีการรับรู้ในระดับมาก ซึ่งเกิดจากกระบวนการของข้อมูล (information processing) และอยู่ในขั้นตอนที่ 1 คือ
การเปิดรับ (exposure) (ดารา ทีปะปาล, 2546) ซึ่งตรงกับทฤษฎีลักษณะการรับรู้ของผู้บริโภค ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจะ
เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้า จากผลการวิจัย สื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ เนื่องจากเป็นสื่อที่มีเสียงและ
ภาพเคลื่อนไหวทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้และมีความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มินทร์ฐิตา จิราธรรมวัฒน์
(2553) วิจัยเรื่อง การรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ของ บริษัท
ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยมีการสรุปผลการวิจัย การรับรู้การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของ บริษัท
ปตท. จำกัด (มหาชน) ในภาพรวมทุกด้านพบว่า ประชาชนมีระดับการรับรู้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดในแต่ละ
ด้านพบว่า การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านชุมชน มีระดับการรับรู้มาก และ

ด้านสังคมมีระดับการรับรู้ปานกลาง และประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารสื่อสิ่งพิมพ์จากหนังสือพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์จากโทรทัศน์ และสื่อบุคคลจากเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน และประชาชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ขององค์กร และผลงานวิจัยของ จิรัชญา โยธาทิกรักษ์ (2551) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) และผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท. เพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ตลอดจนผลของภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมต่อทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้า ปตท. จากผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข้อมูลข่าวสารโดยรวมเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ในระดับมาก จากสื่อหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลาง และจากเว็บไซต์ของ ปตท. www.pttpic.com ในระดับน้อยที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ในระดับปานกลาง 2) ภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในสายตาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับดีหรือเป็นเชิงบวก 3) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมไม่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ส่วนการรับรู้ และความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) 4) ภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อตราสินค้าของ ปตท.

3. ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อภาพลักษณ์ของ เครือซิเมนต์ไทย ในภาพรวมทุกด้านพบว่า มีทัศนคติอยู่ในระดับที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กล่าวคือ เครือซิเมนต์ไทยมีภาพลักษณ์ในเชิงบวก ในความคิดเห็นของผู้บริโภค สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปิยะนันท์ บุญโยไทย (2556) วิจัยเรื่อง การรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืนของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เพื่อศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืน ทัศนคติที่มีต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืน และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติของผู้บริโภคต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืนของ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืนของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ในโครงการเอสซีจีริษัทน้ำเพื่ออนาคต สร้างฝายในใจคนสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน และโครงการซ่อมบ้านสร้างสุขกับเอสซีจี ประเภทของสื่อมวลชน (Above the-line) พบเห็นเดือนละครั้ง ประเภทไม่ผ่านสื่อมวลชน (Below – the – line) พบเห็น 2 เดือนขึ้นไปต่อครั้ง ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อองค์กรเอสซีจี ต่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืน ต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืน และต่อภาพลักษณ์ด้านสังคมของเอสซีจี อยู่ในระดับเห็นด้วย

4. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้ข่าวสารการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน กับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรของ เครือซิเมนต์ไทย พบว่ามีความสัมพันธ์กัน แสดงว่า เครือซิเมนต์ไทยมีแนวทางการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจอย่างชัดเจน แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนของเครือซิเมนต์ไทย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พักตร์ศุภางค์ ศรีสวัสดิ์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กับภาพลักษณ์องค์กรของเครือซิเมนต์ไทยในมุมมองผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ขององค์กรเครือซิเมนต์ไทยและเพื่อศึกษาภาพลักษณ์ขององค์กรเครือซิเมนต์ไทย ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติองค์กรเครือซิเมนต์ไทย ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง มีภาพลักษณ์เชิงบวก ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรอยู่ในระดับเห็นด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กร ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ขององค์กรเครือซิเมนต์ไทยในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครด้านภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทยผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจ เพื่อการพัฒนาการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาร่องทางการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร พบว่าสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ ทำให้เห็นว่า ในมุมมองของผู้บริโภค สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ สามารถส่งผลให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการมีส่วนร่วมด้วยภาพ การเคลื่อนไหว เสียง รวมถึงการที่ได้บันทึกภาพจากเหตุการณ์จริง ทำให้ประชาชนสามารถจดจำได้ง่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด ดังนั้นจึงมีความเห็นว่าการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนั้น ควรให้ความสำคัญกับสื่อโทรทัศน์เป็นอันดับแรก เนื่องจากสื่อโทรทัศน์สามารถสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และมีการกระจายข้อมูลเข้าถึงผู้รับสารในระดับมวลชนได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสื่ออินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ของบริษัท ที่องค์กรควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เนื่องจากปัจจุบันสื่อประเภทอินเทอร์เน็ตได้ถูกพัฒนาและปรับใช้ให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตและสภาพสังคม ผู้รับสารสามารถเข้าถึงและค้นหาข้อมูลสารได้ทันที

2. จากการศึกษาร่องทัศนคติของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เครือซิเมนต์ไทย ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างสูงเพื่อเป็นการต่อยอดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นต้นแบบให้กับธุรกิจอื่นๆ เครือซิเมนต์ไทย ควรเพิ่มการพัฒนาบุคลากร/พนักงาน โดยการให้ความรู้ การฝึกอบรมทักษะต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร/พนักงาน ในการเป็นมืออาชีพพร้อมทั้งปลูกฝังในเรื่องจรรยาบรรณขององค์กร เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันในองค์กร อันจะส่งผลให้เกิดการสร้างแบรนด์บุคคลที่เกิดจากตัวบุคลากรเอง ทำให้ตราสินค้าแข็งแกร่งยิ่งขึ้น และองค์กรสามารถพัฒนานตนเองและขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้าน

3. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเครือซิเมนต์ไทยที่มีต่อภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย ในภาพรวมทุกด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นว่าเมื่อองค์กรมีการสื่อสารให้ประชาชนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมาก จะก่อให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ดังนั้นองค์กรควรพัฒนาและดำเนินการโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้กิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในกรุงเทพมหานครในด้านภาพลักษณ์ของเครือซิเมนต์ไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและทั่วถึง ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างไปในเขตปริมณฑลและต่างจังหวัดทั่วประเทศ

2. เนื่องจากการรับรู้จากสื่อโทรทัศน์มีระดับมากที่สุด ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงความถี่ ช่วงเวลา ในการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ เปรียบเทียบกับการใช้งานอินเทอร์เน็ต หรือสื่ออื่นๆ ว่ามีการเข้าถึงข้อมูลต่างกันอย่างไร

3. เนื่องจากทัศนคติมีโอกาสเปลี่ยนแปลงได้ตามระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นควรมีการศึกษาทัศนคติที่มีต่อการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อเสนอแนะให้เปรียบเทียบการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีขนาดองค์กรใกล้เคียงกัน เพื่อศึกษาถึงแนวคิด การดำเนินงาน ทัศนคติและการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภคที่เป็นผลมาจากการดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

5. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะทฤษฎีองค์ประกอบทัศนคติในองค์ประกอบทางด้านความรู้สึก แต่ยังมีได้เก็บข้อมูลในส่วนขององค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมและองค์ประกอบทางด้านความรู้ ดังนั้นจึงขอเสนอให้ผู้วิจัยครั้งต่อไปนำองค์ประกอบด้านนี้ไปวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวិทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคลากรของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่องานชิ้นนี้จนการค้นคว้าอิสระนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่สำคัญต่อการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เครือข่ายนิเทศไทย. 2553. CSR ด้วยหัวใจ ใครๆ ก็ทำได้: กรุงเทพมหานคร. [Online]. เข้าถึงจาก www.scg.co.th/pdf/th/CSR-BOOK-low.pdf (สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2557).
- จิรัชญา โยธาทิรกริช. 2551. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) และผลของภาพลักษณ์ต่อทัศนคติที่มีต่อตราสินค้า ปตท. สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ดารา ทีปะปาล. 2546. พฤติกรรมผู้บริโภค : Consumer behavior. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ธรรมพร โพธิ์มัน. 2553. พฤติกรรมการบริโภคและทัศนคติมุ่งรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อภาพลักษณ์องค์กรภาพรวม: มุมมองผู้บริโภค และพนักงานองค์กรของ 3 บริษัท ได้แก่ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). วิชานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปิยะนันท์ บุญธโยไทย. 2556. การรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนายั่งยืนของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน). สาขาสื่อสารการตลาด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรหมทิมา สรรพศิริพันธ์. 2552. การจัดการการสื่อสารเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสิ่งแวดล้อมของศูนย์การค้าครบวงจรในประเทศไทย. สาขาวิชาการจัดการการสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัศตรศุภางค์ ศรีสวัสดิ์. 2554. ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) กับภาพลักษณ์ขององค์กร เครือข่ายนิเทศไทย (SCG) ในมุมมองผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มินทร์ฐิตา จิราธรรมวัฒน์. 2553. การรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร. 2557.รูปแบบการบริหารกรุงเทพมหานคร. [Online]. เข้าถึงจาก http://203.155.220.230/m.info/bme_k/KNW5.html (สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2557).
- สถาบันไทยพัฒน์. 2557. ซีเอสอาร์คืออะไร. [Online]. เข้าถึงจาก http://www.thaicr.com/2006/03/blog-post_20.html (สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2557).
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2558. ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR). [Online]. เข้าถึงจาก http://www.sec.or.th/TH/RaisingFunds/EquityDebt/Pages/link-Laws_Regulations/CSR.aspx (สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2557).

General Knowledge on Education

Mwangati Whenda-Bhose N’Goli

Atlantic International University, Honolulu, Hawaii, USA

Introduction

To write about “what will education in the future be like” it is good just to start briefly mentioning something concerning how traditionally education was offered or received in indigenous societies because there is one aspect in this indigenous education system regarding accessibility to education in those societies that should be good to keep or imitate from that system to incorporate it in the future system of education in order to change current educational system.

Talking about that aspect of accessibility to education in indigenous societies serves as a stepping stone to discuss why and how as a change to current educational system offered in the four walls buildings is indispensable, and why is it indispensable. What attitudes do people have towards education today, and how are educational institutions responding or reacting to these attitudes. This helps in building a ground to suggest what changes need to be made. It is possible to learn from the past to make significant changes, innovative changes for a better future of education in today’s world.

Acquisition of Education

Starting with how education is acquired in traditional societies, it is well known that by no means or for any reasons, be they economic, physical, age, circumstances, there is no one left behind, there is no discrimination for education matters, there is nothing as a reason for people’s education acquisition deprivation. It has been like that, and it is still like that always in indigenous societies, education is freely available to everyone.

Based on societal philosophy, defining education in general sense, education is known as “a form of learning in which the knowledge, skills, and habits of a group of people are transferred from one generation to the next.” (Wikipedia, the free encyclopedia).

As said in this definition, that is exactly what has been, and is even now the way Education has been, and is always imparted in traditional societies. This philosophy of education is maintained because it keeps this society together. All the customs, skills, values, beliefs, manners of life or in one word, ‘Culture’ is transmitted freely. It is from this system and philosophy of learning that everybody in the community knows every thing that one must do to fit in it, to live with other members, to survive with all together in harmony, meaning interacting and understanding each other, live in peace without conflicts because everyone in the society is educated for that purpose, it is for the substance and the survival of the whole society, and this being indispensable, for that reason, education is from generation to another freely available, no charge for it, no any kind of discrimination for it, and no one is left without it.

But the philosophy of education in indigenous society is not exactly the same as the one behind educational system in modern society. Educational system in modern society which is carried on in four walls buildings, and currently evolving by being taken today Online, known also as ‘Distance Learning’

started with the “establishment of first schools arising in Ancient Rome by the middle of the 4th century B.C. However, it was later when the Roman Republic became an Empire(Roman Empire) that formal schools were established during the reign of Charlemagne. These schools served paying students.” (Wikipedia, the free encyclopedia). So, this is to say, this modern society system of education started with students paying for their education.

It is from this period discrimination for education began because as indicated here above paying students were the ones served , thus education was no more offered freely; learners had to pay as this system brought in people known as educators who imparted knowledge face to face to learners who started paying money for the salaries of these teachers plus others things, and not only paying for education alone, but plus moving to where education was offered, and that also required to have additional means, meaning more money to live where to have access to education.

Thus, education requiring these discriminating elements ceased to be a right for everyone, but it became a private right for privileged people who had money to pay for learning as well as paying to move to where education was offered if needed, and that is how it has remained till today. This system in that way created a large gap between people and education, to go over the gap, one had to meet these conditions to have accessibility to education.

For this system, Sewell (2006) says that “Charlemagne also improved education and culture by establishing a school at his Palace in Aachen. This palace school attracted the best teachers and students in Europe. It educated Clergymen, thus strengthening the Church, and trained teachers for schools throughout the Empire. Scholars at the school collected, and copied ancient roman manuscripts, which otherwise would have been lost forever”

This educational system was, and is until today no more as the one mentioned early above, and education for the two systems has no more the same meaning, the first one is traditional education, and the other one is modern education which is scientific, however both are really very important. No one can fit well in the traditional society without having acquired traditional education which is passed from one generation to another freely.

No one also can fit well in modern world without acquiring sound education, but in contrast, there is a discrimination to have accessibility to modern or scientific education because modern education which is scientific according to Dictionary “became the ‘process by which one’s mind develops through learning at a school, college, or university.” (Longman Dictionary Of Contemporary English, 1979) This becomes a real problem for living in harmony in this modern world as this system of education brings in discrimination based on ability to pay for education, and creates categories in the world.

All these expenses for paying for education, moving to the place where education is accessible, meeting the cost of living there while learning also became, and are till today the causes of “Gaps” found in this modern educational system. The Gaps in modern educational system are explained in another essay written (Whenda-Bhose, 2011) three years ago for a different assignment.

This modern educational system brought in the categories of those who have Primary Education, others with High School Education, and those who have College Education or University Education, then

Doctoral Education. With such an educational system people cannot be on the same level of understanding, and also not easy to live in harmony, in contrast indigenous societies with their education system don't categorize levels of education nor degrees, individuals in the society have the same levels of degrees.

Imagine, as in indigenous societies, having in this modern world all people with same level of education for the purpose of being at the same level of understanding, or at least everybody acquire sound education up to College or University levels, can't this result in people living in harmony, and alleviating inequalities? Isn't it a good idea to be pursued by governments for the future of our modern educational system? If a change like this could take place in this modern world, can the benefits it might bring be estimated? It can certainly bring many benefits.

Responsibility of the Society towards Individuals

Looking at responsibility role of each society towards the individual, in traditional society, the purpose of transmitting knowledge from generation to generation freely is based on the understanding that nobody without this knowledge can't make a living, can't even fit in the society, thus it is the responsibility of the society to educate their individuals to make them worth to live with others in the same society.

But in modern society, only fundamental education is pretended to be freely offered, in contrast looking at what an individual with fundamental education can do in this modern world with its complexities, this fundamental education is nothing at all. What the acquisition of fundamental education alone for an individual in this world brings is just the understanding or the knowledge of one's limitations which results in living frustrated because of finding out every time one's unworthiness for living in a world where highly sound education is a must to fit in life. With just the ability to read, to write and calculate, it is not possible to do so many other complex tasks required to fit in this modern world with all its complexities. Thus, fundamental education is just as good as useless in this complex world. Therefore, people who have not reached Post-Secondary education or beyond have no education at all required for life worthy in our modern world.

For that reason, in regard to investing in education, modern society should act as traditional or indigenous society where the individual is offered freely all knowledge indispensable for him/her to fit completely well among others in the society. Consequently our modern world has the same responsibility of providing freely education that is highly sound and sufficient for each individual to cope with the complexities of our modern world.

Robert Reich, in his article entitled: "How to Shrink Inequality" speaking about the responsibility of the USA government in regard to education, he stated:

Every American should have an equal opportunity to make the most of herself or himself. High-quality education should be freely available to all, starting at the age of 3 and extending through four years of University or Technical education (Reich 2014).

Reich (2014) concerning education also said that "this investment should extend from early childhood through world-class primary and secondary schools, affordable public higher education, good technical education and lifelong learning." This means that governments have the responsibilities to support

even ‘continuing education’, Continuing education is known as Learning at a school or distance learning that some people still do even after already getting any degree, they still desire to study as lifelong learning habit during all their existence on the Earth; It is clear that for people this also should not be an individual private responsibility, but “ it is a public good that help both individual and the economy” said Reich (2014)

And what about the role of institutions offering education? The role of all institutions offering education, be it in the Classroom or via Distance Learning should be to encourage without discrimination any person to learn by:

a) creating awareness of the means for accessibility to education,

b) as technology keeps on changing, any time there is an innovation in Technology that can be used to make education accessible to people, educational institutions, especially those offering distance learning should work to make sure that at a worldwide level people informed of it, and at the same time encourage people to make use of the new opportunity available for them to study.

In writing this essay, proposing these ideas here is done thinking that these suggestions may go hand in hand with MY AIU MOTO: Live, Learn and share. Share information on whatever one learns, share it for a common good. This is a role all educational institution should play in our modern world to help make education accessible to every person because so many people are not aware of educational opportunities available for them even at low costs, there are so many who don’t know. For that reason all educational institutions should strive to make sure that what they have to help people learn are well advertized.

It is not only the society or the government that have the responsibility of making sure that education as a human right is acquired freely at all levels, but also educational institutions should have in mind that same ideology that ‘education is a universal human right’, thus people should be given access to it freely.

Reasons for Accessibility to Education

At this point in this essay, the idea to pinpoint clearly here is that the first condition and the base for what Education in the future should be like is accessibility to education offered freely to individuals supported by governments, education available at all levels to people of all ages promoted and financed by governments.

Education as a private responsibility of individuals has to be changed, it is the responsibility of the governments to educate individuals freely. “It is a public good for the economy of the country.” as said by Reich (2014) above. In other words, it can also be said that it is a public good to stimulate the growth or the development of the country because of a strong manpower, well educated labor force that is indispensable for it. That is a philosophy of education for a public good that also promotes common good which translates the principles of a real true democracy implementing in its programmes for education equal opportunities for all. As it is good for the economy with a strong manpower, it also boosts up country development. This confirms Touraine (1997, p 19) quoted in Woods (2011,1) saying:

“Democracy serves neither society nor individuals. Democracy serves human beings insofar as they are subjects, or in other words, their own creators and

the creators of their individual and collective lives.”

When education is not made accessible to all, there will not really be equality among mankind, never will it be possible to treat on the same level of understanding human issues, world issues, or global issues because our understanding is not at the same levels because of differences in educational background. There is also a lesson to learn here from Touraine (1997, p 19) noting that individuals with highly-qualified sound education can display many others potentials that bring innovations in the country, thus individuals become their own creators for their own good living standard in their own country.

Inequality in education promotes the emergency of a category of people called the ‘elite’ such as world leaders who continue to mislead the World or as few elites in a country where there is no true democracy such as on the African continent, the few elite in Leadership in Africa mislead countries by not investing in education to emerge from the population a labor force with highly qualified sound education that has potentials to boost the growth of economy. Therefore, there is a need in the future to think of a worldwide educational system that is accessible to all people.

Governments must make education available to all people as a means to fight inequality in the World and as a means of making advocacy for an educational system that looks at education of the population as a means for bringing beneficial changes in the world. Underlining the responsibility of governments for freely offering education to people doesn’t exempt educational institutions to have the same responsibility as mentioned above; like in indigenous societies, governments and educational institutions have to offer education to people freely.

Deprivation of modern education brought in this modern world by financial requirements to have access to education is also the cause of poverty, and the emergence another category of people looked at as abnormal such as murderers, snipers, burglars, drug addicted people, even robbers and prostitutes. These people, the majority of them due to the complexities of living in our modern world, their inability to fit in it creating feelings of frustrations make them act that way, and as these frustrations or the feeling of unworthy presence in the world result from the complexities of this modern world, these people are found, not in indigenous societies, but in big cities, and very much in developed countries. These are people who in the majority got fundamental educational background, as it is not worthy enough to enable many people to fit well in modern world, thus, it orients some people to evil life which is not common in indigenous societies.

In the world three factors encouraging inequalities among humans are our educational, economical and political systems. There is an urgent need today for people to meet for discussion about how can these three systems be reformed or changed in order to have a world where there are equal chances for mankind on the Earth. These three systems in this world support only ideas that can raise few people to the Top, but they don’t work to bring equality among humans in our modern world.

Education for Changes

Education should be offered to people to help them change the way of thinking, the way of understanding things around them, and doing what they do to demonstrate the quality, the standard of their

education, to prove that they don't do, and don't follow anything blindly. Education has to enable learners acquire Critical thinking to demonstrate that in whatever endeavour, they follow their own mind, they are free people, and not blind followers of the masses. Education must be democratic because it aims at stimulating what is known as "Critical Thinking" for the survival of democracy in education to confirm Marilyn Woodsmall and Wyatt Woodsmall who wrote a biography of Michel Thomas in their book: "The Michel Thomas Method" quoting Thomas saying:

"Man's mind must be free. This is the Alpha and Omega of everything. This is no slogan, but a creed- a deep and irrefragable conviction"

(Michel Thomas oral communication in Woodsmalls, 2008, 47)

High standard education at all levels should enable learners to question anything not understood or not understandable, to oppose others' opinions, and suggest one's opinions, to freely agree or disagree with someone; in other words to encourage Freedom of expression as any human's right. This is when educated people can demonstrate their acquisition of critical thinking, and their ability to use their freedom of expression, they can put forward ideas that have to bring about changes in their societies. For that reason it can be said that the purpose of education is to be used as a power of thoughts to bring changes.

The system of education that deprives the masses of accessibility to education must be resisted by the masses because education is a universal fundamental human right. Let's education in the future be not only for the privileged who have means to acquire it thus promoting the class of the elites who use their education to rule and dominate the masses, but the philosophy of the education in the future should be to produce educated people who want to see more and more other people also educated .

There is also a need for educational institutions to work in the same direction by informing the masses in the communities where they operate that education is there for them, it is the right of each individual to be educated. Education should not only be the acquisition skills indispensable for fitting in the world, but people should be educated also to know their fundamental rights so that nobody would deprive them of these rights .

Not knowing one's human rights is like living as a blind on the earth, therefore it is a curse for one's life in this world full injustices. For that reason, people have to be educated to know their human rights in order to claim them to be respected and not be abused by anybody else be him/her a leader.

Also it is anybody's moral obligation to inform anyone else of her/his human rights so that they are not abused by someone else because of their ignorance, people's rights are abused many times because of their ignorance, thus people need to be informed of their rights. That is what education for change means, it is to be educated to make education accessible to others, to be educated to inform others, to be educated not to dominate or rule others, but to lead and inform others, and thus to liberate and empower others. Education must bring changes.

Passion for Education

One element which makes learners become extraordinary scholars is a strong passion for education, a strong innate drive to understand what one is learning in any way, be it in the four walls or via Distance

Learning. To be a bright learner one has to have that personal inner desire to acquire new ideas, new knowledge, thus reading intensively to discover new ideas, looking for new information, reading intensively to be updated intellectually. Passion for education is what is a real motivation to benefit of High quality Education at any level.

Looking for the improvement of one's education because it is a means to get a good job or a big salary is a wrong motivation, or wanting to obtain a degree to accede to an excellent job position or a higher title, wanting to obtain a PhD because one wants to be called Dr. so and so; all these are wrong motivation for education because they don't develop the character, the habits of a true learner; a true learner is the one who has the Sprit of lifelong learning culture or lifelong learning mentality. It builds a culture of lifelong avid researcher of new information, new ideas, the habit of lifelong reading intensively to keep on updating one's knowledge. Woodsmalls (2008) in some way agree with the above as they quoted Michel Thomas who said:

Learning is and should be the fulfillment of a very powerful, innate drive that leads to and creates a high degree of excitement.

(Thomas, oral communication to Woodsmalls (2008, 78)

People who find opportunities to learn as a result for their search for studying, they feel certainly happy, fulfilled when they are offered chances to learn because they learn for satisfying their inner desire to learn to gain new knowledge, this is what makes their excitement. Bright students are excited when learning or while listening to a teacher or lecture in a classroom. That powerful inner desire for acquiring new knowledge self-motivates them to do whatever is needed for their own learning, they don't need external motivation because it is a passion for education in them that makes them learn. Thus, they acquire a lot of knowledge while eager to always learn because continually learning is what makes them fulfilled in their lives because for them the limit for learning is the sky or their death.

But those who come to learn with wrong motivations as the ones mentioned earlier above, stop learning straight away when they obtain what they want or in another way if they don't succeed in getting it, they stop all together because they had a wrong motivation for education. It is the same with all learners of this attitude at all levels of education. That is why it is common to see educated people who act as illiterates because these people had no passion for learning, thus they didn't build a Sprit of lifelong learning for their future.

All systems of education, be it traditional educational system or modern educational system require the learners to have passion for education. It is also same with the method used for imparting knowledge, be it in the classroom, or Online, for the learner to concentrate on one's studies or to pay attention to what one is listening to, to be active in one's studies all these require a passion for education as Thomas again said:

"All learning should begin or lead into sensations of feelings of excitement, of great excitement because learning should be fulfillment"

(Thomas oral communication in Woodsmalls, 2008, 86).

What to do for Children or the youth to have passion for education, education via Distance Learning. Today, many parents are preparing their children for Distance Learning by teaching them to use the internet, and schools are teaching children to use the computer, and to learn to surf the internet from the Kindergarten.

To motivate adults to go back to learning, educational institutions should keep on advertizing that there is now an easy way to do it without stopping one's job, without the pressure of somebody supervising or controlling somebody else, but it is self-motivated, self-disciplined to achieve something putting on pressure on oneself that will result in building in oneself a good character that emulates/encourage others to do the same, this as a personal discipline for everyone in a society can promote social changes that are required for this new age of Distance learning, passion for learning is a real motivation for education at all age.

Education Trend

The trend in education will be marked by schools and universities also changing the way they impart knowledge or information to students. Educational institutions are in the process of transforming the way education or information is provided to students.

Schools and universities should not always produce students who learn everything under the control or supervision of the educators, get all the knowledge and expertise from teachers, but promote a trend in schools and universities where education becomes a means to enable students acquire the Spirit of educating themselves, develop the habit of wanting to discover knowledge themselves, conceiving for themselves questions they want to discuss about what they learn in order to share or express their knowledge to their teachers or discuss , and share their new knowledge with their peers, their classmates or schools mates.

There is a need for a new Era for education, where though in Schools or Universities, the learners become teachers to themselves, this means learning to learn as ANDRAGOGIC student without being controlled, and this prepares for an important expertise in anybody's life, it is lifelong learning culture, lifelong learning habit, lifelong mentality in anybody's personality.

Thus, ANDRAGOGY is going to be the mode of education in the future, and it is the best method of education to produce self-disciplined learners, producing people who have learnt to learn by themselves. It is also the best method of education because it reduces the gaps that are in our modern educational system as:

- a) education is accessible to everyone where s/he may be, no need to move or stop one's job, thus accessibility gap is reduced, or right away removed,
- b) as the learner is oneself teacher, no controlling, no supervision, the learner learns to learn by oneself the subjects included in the curriculum s/he designed for herself or himself, thus the cost for studies is lower, this reduces the gap in modern educational system brought by paying for one's education.
- c) the learner does one's course works and assignments conceived by oneself for oneself to be

done at one's convenient time and at one's convenient pace without pressure, thus ANDRAGOGY also reduces time's gap and time pressure.

- d) this method of learning embeds a spirit of democratic principles in education, guaranteeing the learner the freedom to acquire knowledge not under the dictatorship of supervisor, not learning under the time pressure of somebody's curriculum nor under the pressure of somebody's else schedule, but the learner is self-disciplined, following the subjects included and described in one's curriculum respecting one's schedule without pressure.
- e) governments can easily embrace and encourage ANDRAGOGY method of learning as criteria to give funding to schools, colleges and universities as a source of financial aid that these institutions can grant to needy learners; and charitable organizations, too, such as Bill Gates Foundation, Rockefeller Foundation etc would easily like to donate money to support educational institutions with ANDRAGOGIC students.

What attitudes people have nowadays towards education? People's attitudes to education is boosted by the progress in technology that renders education accessible to people where they are, and boosted by the complexities of our modern world. It's very difficult to fit in it without high-quality education.

Complexities of our modern world are becoming daily challenges for everyone to be educated, and for that reason UN international agency such UNESCO has launched a slogan "No child should be left without education", and some charitable organizations such as Education laureate proclaim that "No child should be left without future" That is why in this paper it is suggested that our modern educational system should adopt the same philosophy of education operating in indigenous societies offering education to everybody freely.

Because of these complexities, people's general attitudes is a search for accessible way to study as an outcome or a consequence of living in a world that makes everything technical impossible to understand without education. And due to this, some educational institutions such as Harvard university, USA, and Massachusetts Institute of Technology, USA etc have started offering free Online courses to those who are ready to take them. These institutions respond well to these attitudes by continually advertising online free courses.

For these same reasons, this paper suggests that for the slogans "No child should be left without education, and No child should be left without a future" to become a reality financial requirements for accessibility to education must completely be abolished for what the slogans say to be possible because without free education for everyone it is impossible. Without abolishing financial requirement these slogans will remain as many others just slogans without effects worldwide.

Learning Values

What should be done to communicate values to learners via Online studies? Educational institutions offering courses Online should recommend to write essays on Topics concerning values, moral issues, post Online selected books on values to be compulsory read by the learners, post online selected videos, films on values to watch, post recorded seminars or conferences on values.

Then in an essay recommend learners to react to these teaching materials, expressing their opinions about moral questions discussed or dealt with in what they read or watch, showing how these teachings apply to their own lives or moral life in their own communities, their nations and in the world in general. In this Doctoral degree programme essays written during Phase II in reaction to the books listed below fulfilled that requirement.

- 1) Fractal Time, the Secret of 2012 and a New World Age, by Gregg Braden.
- 2) Building Social Business, the New Kind of Capitalism that Serves Humanity's Most Pressing Needs, by Muhammad Yunus.
- 3) Quantum Shift in the Global Brain: How the New Scientific Reality Can Change US and our World. By Ervin Laszlo.
- 4) Divine Matrix: Bridging Time, Space, Miracles, and Beliefs. By Gregg Braden.
- 5) The Hidden Connections. By Fritjof Capra.
- 6) What the Bleep Do We Know, Part I
What the Bleep Do We Know, Part II, both by William Arntz, Betsy Chasse, and Mark Vicente.
- 8) The Next Global Stage: challenges and Opportunities in Our borderless World. By Kenichi Ohmae.
- 9). La Methode. L'Humanite De L'humanite, L'Identite Humaine. By Edgar Morin.

This is to say that values can be communicated to Online students through this teaching materials. Technology is changing the way we do things these days, thus instead of a face to face with a teacher, values can be communicated to learners via teaching materials posted for them online. As changes brought by the advancement of technology are affecting everything in the world, the way of teaching students is also changing due to technology.

In California, Los Angeles at the Milken Institute Global Conference, "the 21st century was predicted to be the era of Online Learning in much the same way that previous centuries were the era for historic universities such as Cambridge, Oxford and the Ivy League College" wrote Shan Li in Los Angeles Times (2014). This is just once more an evidence to emphasize that our modern educational system has to change, and is obliged to change because of the effects of the advance of the progress of technology are behind it.

Risk for Online Learning.

As progress in technology is rapidly changing everything not only in the business world, but everything such as values, public(people), traditions, knowledge, learning, work methods, education methods, and culture etc, in an article written by Shan Li entitled: "Milken Conference: Technology innovation poised to change education-Latimes.com" she reported that panelists at this conference found that the internet and access to computers have already rapidly changed the way teachers interact with students." Li (2014). What could be risk in this change is based on Li article, the panelists found that the "sector of the internet with access to computers is attracting attention from entrepreneurs who are now considering Online classrooms and Educational games as products to invest in."

This may be risking for the future of education because businessmen being money minded may over price education if run in their companies for their employees, and if found to be more and more profitable

for the business, making huge profit from people might come in as long as it continues to be really visible that it is a sure commercial sector to make easily more money. This is something to watch out in the future by educational institutions involved in Online Learning.

The only way this could be done on the basis of common good would be establishing a cooperation between private companies and educational institutions to run such programmes conjointly as a way for private businesses to contribute to the public good for individuals in the Nation.

Movements should be formed to combat money minded people, or entrepreneurs who want to invest in education as a profit making sector, for the future of Education creating or establishing an educational institution should equal establishing a charitable organization aiming at freely empowering the masses with education offered freely or at least at a lowest costs. For that reason, people who are creating educational institutions should be looked at as philanthropists, but not as businessmen, thus those who want to invest here for profit making should be resisted. Governments have the obligation to discourage these kinds of investments.

Conclusion

This paper is concluded with a conviction that clearly changes needed to be made in our modern educational system have been stipulated, it has also been sufficiently expressed or explained why these changes are indispensable today. People who have a powerful desire for education want to study; thus governments, and educational institutions, like traditional societies, have the responsibility of making education accessible to people and at the same time offer it free of charge.

Modern world due to rapid changes in Technology, there are so many complexities that make living difficult without sound education, therefore in general people want to learn to acquire knowledge required to fit in this world. Taking that in account, some agencies and educational institutions are working for an advocacy for education to be offered freely to all people as an evidence of living in a world where equal opportunities of chances are recognized and given to all individuals.

The era of online learning is going to raise some universities to the standard of globally known as the pioneers of Distance Learning, conferring to them that prestigious recognition internationally as it was in previous centuries for historic universities such as the University of Al-Karaouine in Morocco, Al-Azhar University in Egypt, Nizamiyya Universities in Iran, Baghdad(Iraq), and Damascus (Syria); the University of Bologna in Italy, the University of Paris in France which was often referred to as Sorbonne (now is a series of 13 autonomous universities) in France, the University of Oxford in England, the University of Montpellier in France, the University of Cambridge in England, the University of Salamanca in Spain, the University of Padua in Italy.

Based on that, it is right to say that the era of Online Learning brings a challenge for educational institutions offering Distance Learning online to work hard to prove how best they are to be internationally recognized as Prestigious on the level of offering education via Distance Learning, that is the challenge to these institutions today. They have to do their best to meet the challenge.

For an education philosophy having for objective that “No child should be left without education or No child should be left without future in this world,” there is thus a need to abolish the requirement of paying fees for education; our modern educational system should guarantee that education is offered freely for reaching that objective. It is also a sure way to guarantee that anybody would not be deprived of education because of the lack of money.

Governments don’t and can’t lack money to make this objective possibly realizable, they have money from tax payers, and also charitable organizations can be easily persuaded by governments to support educational institutions offering education freely, and schools and universities can also be launching their own campaigns to raise funds from wealthy individuals in their communities in order to finance the movements of free education for every individual.

Then seeing that fundamental education is nothing in our modern world, there is a need to offer education freely at all levels, at least up to four years of university or technical college as said by Reich (2014). There is a need for a movement in schools and universities to produce learners who are self-disciplined, and have developed for their lives a culture of lifelong learning.

References

- Dictionary of contemporary English: International Students Edition the complete Guide to written and spoken English. 1978. **Education**. Pearson Education Limited Edinburgh Gate, Harlow: Longman Group Ltd.
- Reich, Robert. 2014. **How to shrink Inequality**. Available: <http://readersupportednews.org/opinion2/279-82/23580-how-to-shrink-inequality> (9 May 2014)
- Sewell, Robert. 2006. **Charlemagne Details**. Available: <http://www.robertsewell.ca/charlemagnedetails.html> (9 May 2014)
- Shan L. 2014. **Milken Conference: Technology Innovations poised to change Education**. [Online]. Available: <http://www.latimes.com/business/money/La-mo-milken-education-technology-20140429,0,323804.stor> (29 April 2014)
- Touraine, A. 1997. **What is democracy?**. Boulder, Co and Oxford: Westview Press.
- Whenda-Bhose, Mwangati. 2011. **There has been much discussion lately about an “Achievement Gap” in K-12 education. What do you think are some of the reasons for the gap? What should be the role of a teacher relative to this gap?**. University of Southern California: Mast. admission office.
- Wikipedia, the free encyclopedia. (N.D). **What is education**. Available: <http://en.wikipedia.org/wiki/education> (9 May 2014)
- Woods, Philip A. 2011. **Transforming Education Policy, shaping a democratic future**. University of Bristol, Queen’s Road, UK: The Policy Press.
- Woodsmall, Marilyne. & Woodsmall, Wyatt. 2008. **The future of Learning, The Michel Thomas Method: freeing minds one person at a time**. Great falls Va 22066: Next Step Press

ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ในทัศนะของพนักงาน บริษัท วี.อาร์. ยูเนียน จำกัด

Desirable Leadership of Modern Organization in Perceptions of Employees

V.R. Union Company Limited

รุ่งเรือง นันตา

Rungraung Nanta

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม แขวงหนองค้างพลู กรุงเทพฯ 10160

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของพนักงาน (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ในทัศนะของพนักงาน จำแนกตามลักษณะประชากร วิธีดำเนินการวิจัย เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากพนักงานบริษัท วี.อาร์.ยูเนียน จำกัด จำนวน 198 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของพนักงานด้านการบริหารพนักงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ 2) ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ในทัศนะของพนักงาน จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ ไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ องค์กรสมัยใหม่ ทัศนะของพนักงาน

Abstract

This research aimed to study the desirable leadership in perceptions of employees and compare the desirable leadership of modern organization in perceptions of employees V.R. Union Company Limited by personal factors. Researchers have gathered all questionnaires from 198 employees and analyze the data with computer by using the statistical progra were as follows: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance. The results have been shown that the desirable leadership of Management staff in perceptions of employees were the highest and then legality, decision making, co-ordination and change management. The desirable leadership of modern organization in perceptions of employees V.R. Union Company Limited had difference factors in terms of gender with statistical significant at the 0.05 level and had no significant difference factors in terms of age, education background, the working experience and position.

Keywords: Desirable Leadership, Modern Organization, Perceptions of Employees

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันเพื่อความอยู่รอด องค์กรแต่ละแห่งต่างก็ได้พยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงาน เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างตลอดเวลา ทำให้องค์กรธุรกิจต้องมีการลงทุนในด้านต่างๆ เพื่อที่จะดำรงรักษาและปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการดำเนินงานของตนเองให้สอดคล้องกับโอกาสและภัยคุกคามจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป องค์กรจึงต้องหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยให้

ธุรกิจสามารถปรับปรุงกระบวนการในการทำงาน การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ด้วยการหาวิธีที่เหมาะสมในการดำเนินงาน พยายามลดของเสีย ต้นทุน การจัดการสินค้าคงคลัง ตลอดจนนำเทคโนโลยีขั้นสูงมา เป็นหัวใจในการพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต อันนำไปสู่ความได้เปรียบความสามารถในการแข่งขันระดับโลก (ณัฐพันธ์ ขจรนันท์, 2545, หน้า 7-8)

การบริหารภายในองค์กร จึงมีความสำคัญต่อการที่จะนำองค์กรมุ่งไปสู่ความสำเร็จไม่ว่าองค์กรขนาดใหญ่หรือเล็ก หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ สามารถดำเนินงานให้บรรลุสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์การได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ปัจจัยประการหนึ่งคือผู้บริหารองค์กร เพราะเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางเป้าหมายองค์กร เป็นผู้ให้ความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงานที่จะทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจในองค์กรนั้นๆ และยังเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กร หากผู้นำขององค์กรใดสามารถทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ รวมทั้งสามารถทำให้สมาชิกในองค์กรร่วมแรงร่วมใจทำงานอย่างเต็มที่ มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีในองค์กร องค์กรนั้นย่อมประสบความสำเร็จ ซึ่งบริษัท วี.อาร์.ยู.เนี่ยน จำกัด เป็นองค์กรหนึ่งที่มุ่งมั่นในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน

บริษัท วี.อาร์.ยู.เนี่ยน จำกัด เป็นบริษัทฯ ในกลุ่มธุรกิจการผลิต การจัดจำหน่าย ประกอบธุรกิจหลัก คือ เป็นผู้ผลิตก๊อสน้ำเตนเลสสายแรกของประเทศไทย ภายใต้เครื่องหมายการค้า VRH จัดจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 9001: 2000 ซึ่งมีนโยบายคุณภาพ คือ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สแตนเลสและพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่องเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า การพัฒนาองค์กร บริษัทฯ เน้นการพัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อมโดยการฝึกอบรม พัฒนาความรู้ความสามารถ และสร้างจิตสำนึกให้กับพนักงานในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการพัฒนาระบบการฝึกอบรมภายในผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Based Training) และโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรโดยรวม เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรแห่งคุณภาพ (Total Quality Management) เป็นต้น เพื่อให้พนักงานมีความพร้อม รู้จักคิด และเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยสามารถนำมาใช้ทั้งด้านการทำงาน และการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างมาก ดังเช่น บริษัท วี.อาร์.ยู.เนี่ยน จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในด้านการออกแบบ และผลิตก๊อสน้ำเตนเลสสายแรกของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของพนักงาน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ในทัศนะของพนักงาน จำแนกตามลักษณะประชากร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในทัศนะของพนักงาน
2. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ ไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาองค์กรและการบริหารทรัพยากรมนุษย์
3. นำไปปรับปรุงการวางแผนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการธำรงรักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรตลอดไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านการบริหารพนักงาน และภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่

1. ประชากร คือ พนักงานบริษัท วี.อาร์.ยู.เนี่ยน จำกัด จำนวน 198 คน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด และข้อเสนอแนะเป็นปลายเปิด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 ปัจจัยองค์ประกอบด้านการบริหารพนักงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะปลายเปิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย

พนักงานที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.6 อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 54.5 รองลงมา อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 40.4 การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 63.1 รองลงมาปริญญาตรี ร้อยละ 35.4 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 76.8 รองลง 10-15 ปี ร้อยละ 16.7 และมีตำแหน่งหน้าที่อยู่ในระดับปฏิบัติการ/สำนักงาน ร้อยละ 65.2 รองลงมาระดับ หัวหน้าฝ่าย ร้อยละ 18.2

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยองค์ประกอบ 4 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยองค์ประกอบด้านการบริหารพนักงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.20 รองลงมา คือ ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่วนด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 โดยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารพนักงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยองค์ประกอบด้านการบริหารพนักงานในหัวข้อ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.34 รองลงมาคือหัวข้อ ผู้นำต้องมีมนุษยสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับพนักงานในการสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าขององค์กร ส่วนหัวข้อ ผู้นำต้องเป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

2. ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยองค์ประกอบด้านการตัดสินใจในหัวข้อ ผู้นำต้องไม่รีรอในการตัดสินใจอย่างเร่งด่วนและนำไปสู่ประโยชน์สูงสุดขององค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.19 รองลงมาคือหัวข้อ ผู้นำต้องกล้าที่จะเสี่ยงและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจที่เกิดขึ้น ส่วนหัวข้อ ผู้นำต้องยอมรับ ยกย่องในการตัดสินใจของพนักงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66

3. ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยองค์ประกอบด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม ในหัวข้อผู้นำต้องสามารถประสานงานเพื่อประโยชน์และความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.28 รองลงมาคือหัวข้อ ผู้นำต้องลดความขัดแย้งและให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาภายในทีมงาน ส่วนหัวข้อ สมาชิกในทีมต้องการให้ผู้นำเปิดเผยจริงใจ จริงจังในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

4. ด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยองค์ประกอบด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ในหัวข้อผู้นำต้องกล้าคิด กล้าทำ ในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.25 รองลงมา คือ หัวข้อผู้นำต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับ ส่วนหัวข้อผู้นำต้องมีความอดทนและแก้ไขปัญหาการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03

5. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ ในทัศนะของพนักงาน จำแนกตามเพศ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยทัศนะของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ สูงกว่าเพศชาย ด้านการบริหารพนักงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง

6. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ ในทัศนะของพนักงาน จำแนกตามอายุ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและตำแหน่งหน้าที่ ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารพนักงานนั้น พนักงานมีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับพนักงานในการสร้างความรู้สึกรับรู้ความเป็นเจ้าขององค์กร มีประสบการณ์ ความรู้และความสามารถในการบริหารงาน เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะฉัตร แวงโสธรณ์ (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แบบภาวะผู้นำ สมรรถนะผู้นำ กับความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานศึกษากรณีบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษา พบว่า ความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงาน อยู่ในระดับสูง แบบภาวะผู้นำส่วนใหญ่ เป็นแบบปรึกษาหารือ ข้อค้นพบดังกล่าว พบว่าเป็นไปตามลักษณะเฉพาะที่มีความสำคัญต่อการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพของ Edwin Ghiselli คือ ผู้นำต้องมีความสามารถในการบังคับบัญชาในการบรรลุเป้าหมายในอาชีพ มีความฉลาดและการกล้าตัดสินใจ มีความแน่อน และความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ๆ และทฤษฎี Path-Goal ที่มุ่งเน้นไปที่ความรับผิดชอบของผู้นำต่อการเพิ่มแรงจูงใจของผู้บังคับบัญชา เพื่อบรรลุเป้าหมายของตนและองค์กร ซึ่งผู้นำถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ในการสั่งสอนและให้คำแนะนำแก่พนักงานในทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำที่องค์กร ต้องมีพื้นฐานทักษะความรู้ และความสามารถหรือพฤติกรรม คุณลักษณะที่ดี มีผลต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูง สำหรับ บริษัท วี.อาร์.ยู.เนี่ยน จำกัด ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ Competency มาใช้ในองค์กรเพื่อประเมินสมรรถนะของพนักงานเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลกับระดับความคาดหวังขององค์กร ที่เป็นเครื่องมือในการแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ขององค์กรมาสู่การบริหารคน เป็นตัวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับทิศทางขององค์กร และทำให้เกิดการพัฒนาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมและมีทักษะความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง

ด้านการตัดสินใจ พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้นำต้องกล้าที่จะเสี่ยงและรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจที่เกิดขึ้น รองลงมาไม่รีรอในการตัดสินใจอย่างเร่งด่วนและนำสู่ประโยชน์สูงสุดขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ คำมูลตา (2546) ศึกษาวิจัยเรื่องความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้จัดการแผนกในทัศนะของพนักงานปฏิบัติการบริษัท แคนนอน ไฮ-เทค (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบดังกล่าว พบว่าเป็นไปตามลักษณะเฉพาะที่มีความสำคัญต่อการเป็นผู้นำของ Kirkpatrick และ Locke (อ้างในวิรัช สงวนวงศ์าน, 2547: 207) ผู้นำต้องมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ และพร้อมจะปฏิบัติตามการตัดสินใจของผู้นำ มีความเฉลียวฉลาด สามารถรวบรวม วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ และตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำ ต้องบริหารการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ และเลือกใช้เครื่องมือและเทคนิคอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาในภาพรวมทั้งระบบ และการบริหารความเสี่ยงในการตัดสินใจที่อาจเกิดขึ้น โดยจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงเบื้องต้นได้ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทาง กำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงในระดับองค์กรที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต

ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สมาชิกในทีมต้องการให้ผู้นำเปิดเผย จริงใจ จริงจัง ในการปฏิบัติงานร่วมกันรองลงมา ผู้นำต้องลดความขัดแย้งและให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาภายในทีมงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวดี ออกเวหา (2546) ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบของภาวะผู้นำที่พนักงานบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) คาดหวังและต้องการ : กรณีศึกษาเขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1 พบว่า พนักงานคาดหวังและต้องการ

รูปแบบภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย อยู่ระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าว พบว่า เป็นไปตาม ตัวแบบตามสถานการณ์ของวอร์มและเยทสัน (อ้างในสร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2545, หน้า 278) คือ การที่ผู้นำยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างแบบของการตัดสินใจของผู้นำกับการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ตาม และทำให้คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น มีการยอมรับในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการปฏิบัติงานของกลุ่ม และการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ ที่ผู้นำจะต้องเป็นผู้สร้าง ความไว้วางใจซึ่งกันและกันให้กับลูกน้อง และให้ความเคารพในความคิดเห็น รวมทั้งความห่วงใยในความรู้สึก มีมิตรภาพที่ดีกับลูกน้องรักษาการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง แลเปิดโอกาสและกระตุ้นให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของมหาวิทยาลัยโอไอโอว่า เป็นลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย ที่ให้พนักงานมีโอกาสได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำ ต้องสร้างระบบการทำงานในแบบการมีส่วนร่วม โดยให้มีการสื่อสารและปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างคล่องตัวในทีมงาน กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน และกระตุ้นให้เกิดผลสำเร็จของงานมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ สร้างและพัฒนาทีมงานในเชิงรุกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต

ด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลง พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ผู้นำต้องมีความอดทนและแก้ไขปัญหาการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าทำ ในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้ข้อมูลที่ชัดเจนและชี้ให้เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง สามารถนำการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมในสภาวะการแข่งขันที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นไปตามผลงานวิจัยของ Tichy และ Devanna (อ้างในชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2549: 76) ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจะต้องนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อรักษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันในสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และสร้างวิสัยทัศน์ใหม่กระตุ้นการสร้างแรงจูงใจให้พนักงานในองค์กรร่วมกันทำให้เกิดขึ้นได้ โดยให้คำแนะนำแก่พนักงานขององค์กรสร้างความเข้าใจ เพื่อที่จะทำให้อิทธิพลของผู้นำเกิดขึ้นและ

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำ ต้องเป็นผู้โน้มน้าวใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจ และยอมรับร่วมกัน สื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ที่จะทำให้องค์กร/บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรเกิดความเข้าใจและเชื่อมั่น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

5. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ ในทัศนะของพนักงาน จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยทัศนะของภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ขององค์กรสมัยใหม่ สูงกว่าเพศชาย ด้านการบริหารพนักงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการเปลี่ยนแปลง ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานของ Cook และคณะ และ Daft (อ้างในพรพิรุณ คุณิพงษ์, 2545, หน้า 10) ที่อธิบายว่าผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานและโครงสร้างแบบเก่า ที่ไม่มีความจำเป็น ผู้นำต้องขยายความคิดให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในองค์กร สามารถมองได้กว้างไกล และสามารถนำองค์กรก้าวไปสู่แนวทางใหม่ ที่จะสำเร็จได้ในสภาพแวดล้อมใหม่ในอนาคต ระดมความร่วมมือ สร้างสนับสนุนการยอมรับ และผูกพันในการกำหนดจุดมุ่งหมายภารกิจ และวิสัยทัศน์ใหม่อย่างต่อเนื่อง สร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงาน กิจกรรมต่าง ๆ และค่านิยมใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับทุกระบบขององค์กร ซึ่งระบบใหม่อาจมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจ สถานภาพ รูปแบบหรือบทบาทใหม่ ผู้นำจึงต้องมีการบริหารงานบุคคลให้มีค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่มั่นคงและถาวร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้มีการอบรมการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในด้านการบริหารความสามารถในการคิด และการจัดการเชิงกลยุทธ์ การวางแผน การสร้างและการพัฒนาค่านิยมร่วม ให้กับผู้ควบคุมหรือหัวหน้างานตั้งแต่ระดับล่างขึ้นไป
2. ควรให้มีการอบรมศึกษาดูงานภายนอกส่วนงานและการสัมมนาภายในร่วมกัน เพื่อระดมสมองแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพิ่มศักยภาพและเพิ่มวิสัยทัศน์ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และทราบเกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง

สามารถนำมาปรับปรุง และประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม พร้อมกันนี้ยังช่วยทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพและมีแนวทางที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับศักยภาพภาวะผู้นำในการบริหารธุรกิจด้านงานบริการที่ประสบผลสำเร็จ
2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำด้านงานบริการ เช่น ขนาดขององค์กร และความสามารถของผู้นำองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลวดี ออกเวหา. 2546. รูปแบบของภาวะผู้นำที่พนักงานบริษัท ทศท. คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ความคาดหวัง และต้องการ: กรณีศึกษาเขตโทรศัพท์ภาคเหนือที่ 1. ค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. 2549. ผู้นำองค์กรยุคใหม่. กรุงเทพฯ: ธรรมกมลการพิมพ์.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. 2545. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ปิยะฉัตร แวงโสธรณ์. 2548. แบบภาวะผู้นำ สมรรถนะผู้นำ กับความจงรักภักดีต่อองค์กร ของพนักงาน: ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พรพิรุณ คุณิพงษ์. 2545. ภาวะผู้นำเน้นการเปลี่ยนแปลงกับวัฒนธรรมองค์กร: กรณีศึกษาสวนสัตว์ดุสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. 2547. การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. (พิมพ์ครั้งที่3.) กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. 2545. พฤติกรรมองค์กร: ทฤษฎีและการประยุกต์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสนห์ คำมูลดา. 2546. ความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้จัดการแผนกในทัศนะของพนักงานปฏิบัติการ บริษัทแคนนอนไฮ-เทค (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏพระนคร.

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์การมีผลต่อแรงจูงใจของพนักงาน
บริษัทเช่าซื้อสินเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร
Organization Change Impacting on Working Motivation of Employees
of Automotive Leasing Companies in Bangkok

ประภาวี เปลื้องกลาง¹ และ สุภาพร เฟ่งพิศ²

Prapawee Pluangklang and Supaporn Phengpis

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: fem_reover_30@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน (2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์การในด้านต่างๆ ได้แก่ โครงสร้างองค์การ นโยบายองค์การ วัฒนธรรมองค์การ ความท้าทายในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากการสุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทเช่าซื้อสินเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน การประมวลผลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนมากเป็นผู้หญิง ร้อยละ 74.7 มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 35 สถานภาพ โสด ร้อยละ 79.3 มีการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 91 และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 4-6 ปี ร้อยละ 40 และ 1) คุณลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการทำงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การไม่แตกต่างกัน 2) การเปลี่ยนแปลงองค์การในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างองค์การ นโยบายองค์การ วัฒนธรรมองค์การ ความท้าทายในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานในองค์การไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ การเปลี่ยนแปลงองค์การ

Abstract

This research aimed to (1) explore the demographic characteristics i.e. gender, age, marital status, educational level, and duration of work, that impacted on working motivation of employees; (2) study the aspects of organizational change, including structure of organization, policy of organization, culture of organization, challenge of working, working environment, wage and welfare, that impacted on working motivation of employees. This study employed quantitative methodology. The research data were collected through questionnaires from 300 research samples who were employees of automotive leasing companies in Bangkok, and were analyzed through statistical analysis software with descriptive statistic, frequency, percentage, mean, and standard deviation, and hypothesis testing i.e. t-test and one-way ANOVA, Pearson Correlation and Chi-Square.

The results revealed that most of employees were female at 74.7%, aged between 26 and 30 years old at 35%, single marital status at 79.3%, holding bachelor's degree at 91%, and duration of work between 4 and 6 years at 40%. And 1) the different demographic characteristics i.e. gender, age, marital status, educational level, position level of work, and duration of work had no different impact on working motivation on organization change indifferently; 2) Six aspects of organization change i.e. structure of organization, policy of organization, culture of organization, challenge of working, working environment, wage and welfare impacted on working motivation of employees in organization indifferently at the 0.05 statistical significance.

Keywords: Motivation, Organization change.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในองค์กร เกิดจากการกระตุ้นของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ตลอดจนกระบวนการบริหารงานภายในองค์กร เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน นั่นคือโลกยุคของการสื่อสารไร้พรมแดน รวมถึงความอยู่รอดในโลกของธุรกิจ ดังนั้นการเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรที่เกิดขึ้นต้องมีการเตรียมพร้อมอย่างสม่ำเสมอ และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ การดำเนินงานภายในองค์กรราบรื่นและลดผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นได้

ปัจจุบัน บริษัทให้สินเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานครมีอยู่หลายแห่ง ผู้นำสินเชื่อยานยนต์ภายใต้แบรนด์แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นบริษัทในเครือธนาคารแห่งหนึ่ง เป็นบริษัทที่ให้บริการเกี่ยวกับสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และมีสภาพการแข่งขันสูง มีลูกค้าให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก โดยทางบริษัทได้มีสินค้าหลากหลายประเภทเพื่อให้ลูกค้าได้เลือกใช้บริการ ทั้งนี้บริษัทจึงได้ให้ความสำคัญเชิงกลยุทธ์ในด้านธุรกิจสินเชื่อยานยนต์ เนื่องจากสินเชื่อยานยนต์นั้นถือว่าเป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าที่ต้องการเป็นเจ้าของรถยนต์ โดยนำรถยนต์มาจัดไฟแนนซ์กับทางบริษัท ซึ่งทำให้ธุรกิจสินเชื่อยานยนต์นี้มีความเข้มข้นในด้านการแข่งขันมากขึ้นเรื่อยๆ

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร(CEO) แห่งหนึ่ง ได้ทำการกำหนดเป้าหมายที่จะดำเนินการ และมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กร (Transformation) ซึ่งบริษัทแห่งนี้มีส่วนงาน อยู่หลายส่วนงาน และบางส่วนงานจะมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรเข้าเป็นส่วนหนึ่งของธนาคาร เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง และสามารถก้าวเป็นผู้นำสินเชื่อยานยนต์ได้อย่างครบวงจร โดยพนักงานทุกคนจะต้องมีวัฒนธรรมในการปฏิบัติงาน มีแนวทางและทัศนคติต่อการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถดึงศักยภาพมาใช้ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยการพัฒนาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์กรนั้น เป็นหน้าที่ของทุกคนในองค์กร และที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ภายในวันเดียว บางองค์กรต้องใช้เวลามากกว่า 10 ปีในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการสร้าง/ การพัฒนา/ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร คือ การลงมือทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ความอดทนของพนักงานในองค์กร ผู้บริหารระดับสูง ไปจนกระทั่งพนักงานระดับปฏิบัติการ จึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรนั้นได้

ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์กรมีผลต่อแรงจูงใจ ของพนักงานบริษัทเช่าซื้อสินเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร และปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อพนักงานในการเปลี่ยนแปลงองค์กร นโยบายขององค์กร วัฒนธรรมองค์กร ฯลฯ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดี เกิดความพึงพอใจ และปฏิบัติไปตามทิศทางเดียวกันขององค์กร โดยจะประสบความสำเร็จได้ พนักงานถือเป็นส่วนสำคัญในการผลักดัน และสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผลลัพธ์ที่ได้ จากการวิจัยจะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างแรงจูงใจ ของพนักงานต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ของตนเอง และเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่พร้อมในเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ และกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันในด้านสินเชื่อยานยนต์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อแรงจูงใจของพนักงาน
2. เพื่อศึกษาถึงความพอใจการเปลี่ยนแปลงองค์การในด้านต่างๆ ได้แก่ โครงสร้างองค์การนโยบายขององค์การ วัฒนธรรมองค์การ ความท้าทายในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อแรงจูงใจของพนักงาน
2. เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการเสนอแนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์การ
3. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารทราบถึงแรงจูงใจของพนักงานที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ
4. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการปรับปรุง วางแผน และนำไปพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Survey) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ของพนักงานบริษัทเช่าซื้อสินค้ารถยนต์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทเช่าซื้อสินค้ารถยนต์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,250 คน (บริษัทเช่าซื้อสินค้ารถยนต์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ณ เดือนมีนาคม ประจำปี 2557)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทเช่าซื้อสินค้ารถยนต์ในกรุงเทพมหานคร เป็นคำถามปลายปิดแบบมีหลายคำตอบให้เลือก และเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว จำนวน 6 ข้อ
 - ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงองค์การ เป็นคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ
 - ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของพนักงานต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ เป็นคำถามปลายปิด จำนวน 1 ข้อ

วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's coefficient Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.943

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม จำนวน 300 ชุด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมโดยพนักงานบริษัทเช่าซื้อสินค้ารถยนต์ในกรุงเทพมหานครเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัสของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ให้เป็นรหัสตัวเลขที่สามารถนำไปประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และทดสอบไคสแควร์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงองค์การไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ยอมรับสมมติฐานการวิจัย) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมล เลิศขลิตันนท์ และ ดร.มัทธนา พิพิธนาวรัตน์ (2553) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของพนักงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพนักงาน ส่วนระดับการศึกษามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของพนักงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะประชากรศาสตร์ที่ส่งต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงองค์การ

คุณลักษณะประชากรศาสตร์	Chi-Square Tests		
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square			
เพศ	0.648	1	0.421
อายุ	10.314	5	0.067
สถานภาพ	0.525	1	0.469
ระดับการศึกษา	0.199	2	0.905
ระดับตำแหน่งงาน	1.834	4	0.766
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	4.412	4	0.353

*p < .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพอใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงองค์การในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างองค์การ นโยบายขององค์การ วัฒนธรรมองค์การ ความท้าทายในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ให้กลุ่มตัวอย่างส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ การเปลี่ยนแปลงองค์การไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ยอมรับสมมติฐานการวิจัย) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีองค์ประกอบคู่ของ Herzberg หรือ ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-factors Theory โดยได้ค้นพบทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานอยู่ 2 ประการ คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivates Factors) เป็นปัจจัยกระตุ้นให้คนทำงาน รายละเอียดดังตารางที่ 2

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของพนักงานในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ พนักงานมีความพึงพอใจการเปลี่ยนแปลงองค์การโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพอใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงองค์การในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน

		โครงสร้าง องค์การ	นโยบาย องค์การ	วัฒนธรรม องค์การ	ความ ท้าทาย	สภาพ แวดล้อม	ค่าตอบแทน และสวัสดิการ	แรงจูงใจ
โครงสร้าง องค์การ	Pearson Correlation	1						
	Sig. (2-tailed)							
นโยบาย องค์การ	Pearson Correlation	.684**	1					
	Sig. (2-tailed)	.000						
วัฒนธรรม องค์การ	Pearson Correlation	.640**	.796**	1				
	Sig. (2-tailed)	.000	.000					
ความท้าทาย ในการทำงาน	Pearson Correlation	.466**	.588**	.623**	1			
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000				
สภาพแวดล้อม ในการทำงาน	Pearson Correlation	.487**	.439**	.465**	.466**	1		
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000			
ค่าตอบแทน และสวัสดิการ	Pearson Correlation	.516**	.500**	.531**	.481**	.535**	1	
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000		
แรงจูงใจ	Pearson Correlation	-.018	-.027	.015	-.036	-.035	-.138*	1
	Sig. (2-tailed)	.756	.647	.797	.534	.544	.017	
N		300	300	300	300	300	300	300

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของพนักงานในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การโดยรวม

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
พึงพอใจ	298	99.3	99.3	99.3
ไม่พึงพอใจ	2	0.7	0.7	100.0
รวม	300	100.0	100.0	

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้น ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของพนักงานต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ กรณีศึกษา พนักงานบริษัทเช่าซื้อสินเชื่อยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ดังนี้

1. ด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างองค์การ นโยบาย และวัฒนธรรมองค์การควรให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจ เปิดใจรับฟังถึงสาเหตุของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การ อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็นและเล็งเห็นถึงวัตถุประสงค์ ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงองค์การ ซึ่งจะส่งผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงองค์การ
2. ด้านความท้าทายในการทำงาน องค์การควรให้พนักงานใช้วิจารณ์ญาณของตนเอง ทราบถึงปัญหา และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อเป็นการพิสูจน์ประสิทธิภาพการทำงานของตัวเอง
3. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน องค์การควรสนับสนุน และสร้างบรรยากาศในการทำงาน เพื่อให้พนักงานไม่เคร่งเครียดกับงานจนเกินไป อีกทั้งยังสามารถทำให้งานที่ได้รับมอบหมายบรรลุผลตามเป้าหมายอีกด้วย
4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ องค์การควรมีค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ ตามความเหมาะสมที่พนักงานควรได้รับ เพื่อเป็นการส่งเสริม และสนับสนุนให้พนักงานอยากที่จะทำงานในองค์การต่อไป

5. ควรมีการศึกษาทบทวนของผู้นำในการเปลี่ยนแปลงองค์การ ว่าควรมีคุณลักษณะอย่างไร เพราะผู้นำ หรือผู้บริหารสูงสุด จะเป็นต้นแบบ (Role Model) ของวิธีการทำงานและการตัดสินใจ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากร และนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ

6. ควรมีการศึกษาถึงการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

7.ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆ เพิ่มเติมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเปลี่ยนแปลงองค์การ เช่น ทักษะของพนักงานต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงองค์การ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐมล เลิศขลิตานนท์ และ มัทธนา พิพิธเนาวรัตน์. 2553. **ทัศนคติของพนักงานที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ.**

วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาสำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยรังสิต.

บริษัทเข้าซื้อสินเชื่อยานยนต์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ณ เดือน มีนาคม ประจำปี 2557

Herzberg, Frederick, Bernarol and Synderman, Barbara Bloch. 1959. **The Motivation to Work.**

New York: John Wiley and Sons, Inc

บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต

The Roles of Leaders in Turbulent times

นันทวัลย์ คำเพ็ญ และ วรสิทธิ์ เจริญพัฒน์

มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Email: WorasitC@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร มีความประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต 2) ศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร การศึกษาครั้งนี้ใช้ประชาชนในเขตพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร จำนวน 1,200 คน ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยแนวคิดของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน ใช้สถิติบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละและสถิติอ้างอิง ได้แก่ t-test และ ANOVA F ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต อยู่ในระดับมาก (4.04) 2) เพศชายมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเพศหญิง ในทัศนคติ การบริหารงานของผู้นำในภาวะวิกฤต ณ ระดับ .05 ส่วนลักษณะประชากรด้านอื่น ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาทของผู้นำ

Abstracts

The study of the Roles of Leaders in Turbulent times ceimed to explore 1) The Roles of Leaders in Turbulent times, 2) To compared the Rolu of Leaders in Turbulent times according to demographic factors of respondents. The population were residents in services area at a numbers of 1,200 persons therandomized by means of Yamane at 300 men. Mean,Percentage and standard elevialicns were descriptlive statistics. The inferential statislics were t-test and ANOVA F. The finding were as follows; 1) The Rotes of Leaders in Turbulent times was high (4.04) 2) The Males were significant differce at .05 statisticallevel, toward the Roles of leader in Turbulent times, moreover none of demographic factors were difference toward the Roles of Turbulent times.

Keyword: Roles of Leaders

บทนำ

ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐกำลังเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์และปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยสถานการณ์ใหม่ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองที่ถูกกำหนดโดยกติกาในสากลโลกทำให้สังคมโลกตกอยู่ในสภาวะการแข่งขันมากขึ้นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างกว้างขวางและรวดเร็วขณะที่ประเทศยังต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจเงื่อนไขกระแสประชาธิปไตยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกระดับมากขึ้นเป็นแรงกดดันที่ภาครัฐจะต้องปรับตัวบทบาทหน้าที่ปรับปรุงการให้บริการใหม่เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาของเศรษฐกิจและสังคมที่มีความหลากหลายซับซ้อนทับถมมากขึ้นอยู่ตลอดเวลาได้อย่างตรงประเด็นทันเวลาและมีประสิทธิภาพโดยบทบาททางการกิจกลยุทธ์วิธีดำเนินการให้รัฐเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกกำกับดูแลให้ประชาชนได้รับบริการอย่างเพียงพอมีคุณภาพมีการปรับเปลี่ยนการทำงานแบบเป็นแผนงานทำงานในลักษณะเครือข่ายเพื่อให้เอกชนชุมชนประชาชนได้มีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ

มากขึ้นเปิดเผยมีความรับผิดชอบโปร่งใสตรวจสอบได้มุ่งให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546, หน้า 4)

กล่าวได้ว่า ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์การในอดีตมีความเชื่อว่า การเป็นผู้นำนั้นเป็นมาโดยกำเนิด พร้อมกับคุณลักษณะเฉพาะที่คนทั่วไปไม่มีปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวได้เปลี่ยนไปว่า ผู้นำมิได้เป็นมาโดยกำเนิด การเป็นผู้นำสามารถสร้างขึ้นได้ จากการที่ผู้นำใช้ความพยายามและการทำงานหนัก (Leaders are not born, leaders are made and they are made by effort and hard work) การเป็นผู้นำจึงเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้ ภาวะผู้นำเป็นคำที่มีผู้ให้นิยามมากมาย แต่ที่คนส่วนใหญ่เข้าใจตรงกันก็คือ เป็นกระบวนการอิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนด รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการอิทธิพลที่ช่วยให้กลุ่มสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลกับองค์กรมากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน
2. ทำให้ทราบบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
3. นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชากรต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชากรในตำบลหาดพันไกร รวมทั้งหมด 300 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ
2. ตัวแปรตามคือบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการตัดสินใจ ด้านการบริหารงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านข่าวสาร

ระยะเวลาในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยตั้งแต่ กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2555

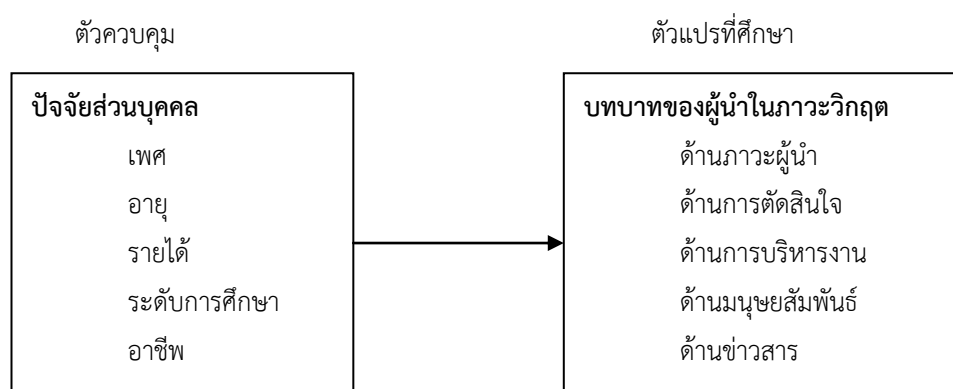
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
3. ผู้นำในบทบาทการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่
4. แนวคิดทฤษฎีการประเมินภาวะผู้นำและผู้นำ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอมะนัง จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของเครชครัตซ์ฟิลด์ และบัลลัคซี (Krech, Crutchfield and Ballachey อ้างถึงใน วิเชียร วิทย์อุดม, 2550, หน้า 32) มาสร้างเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษารoles บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤตขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอมะนัง จังหวัดชุมพร โดยมีสาระสำคัญถึงวิธีดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลจากกลุ่มประชากรและนำไปวิเคราะห์ ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

ประชากร

ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในตำบลหาดพันไกร จำนวน 1,200 คน ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยแนวคิดของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน (กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชากร) โดยประมาณของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของทาโร่ ยามาเน่

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ความคิดเห็นของประชาชนในตำบลหาดพันไกร ที่มีต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร ของผู้นำองค์กรในภาวะวิกฤต ตามหลักการจัดการภาครัฐสมัยใหม่และหลักธรรมาภิบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ เป็นคำถามลักษณะปลายปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในภาวะวิกฤตประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านข่าวสาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้สร้างคำถาม โดยใช้เกณฑ์น้ำหนักคะแนนและมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง แต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือกเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท สเกล (Likert scale) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

กำหนดค่าคะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

กำหนดค่าคะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

กำหนดค่าคะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

กำหนดค่าคะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

กำหนดค่าคะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากความคิดเห็นของประชาชนในตำบลหาดพันไกร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อประสานงานกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลหาดพันไกรเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกและขอรับแบบสอบถามคืน โดยขอรับด้วยตัวเอง

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1-30 มิถุนายน 2555

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในแต่ละข้อ และนับจำนวนแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนแล้วผู้วิจัยก็จะนำข้อมูลแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วจึงให้คะแนนและรหัสในแบบสอบถามจากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในภาวะวิกฤต ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1970, p. 190) ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต: ศึกษาเฉพาะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ปรากฏผลว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร (ภาพรวม)

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกรโดยรวมในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ย = 4.04 เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์พบว่า ผู้นำมีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 4.20 (ด้านข่าวสาร) รองลงมาคือผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าเฉลี่ย = 4.18 (ด้านภาวะผู้นำ) และผู้นำมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและการบริหารองค์กร เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย = 3.52 (ด้านการบริหารงาน) ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาเรื่อง “บทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต: ศึกษาเฉพาะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร” สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศ ร้อยละ 66.3 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 32.3 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 58.3 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 31.7 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 29.0

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารงาน ด้านการตัดสินใจ ด้านข่าวสาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้าน ในระดับเห็นด้วยมาก คือ ด้านข่าวสาร เป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านภาวะผู้นำ ด้านการตัดสินใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการบริหารงาน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำในภาวะวิกฤต : ศึกษาเฉพาะในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร พบว่า โดยรวม ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกรมีบทบาทความเป็นผู้นำในภาวะวิกฤตที่สามารถแก้ปัญหาและมีแนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น อีกทั้งผู้นำก็สามารถที่จะตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม และชัดเจน และความเป็นนักบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งยังสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว และมีความเป็นกันเองในการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินธร คำเหมือน (2550) ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของคุปละผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของคุปละผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรชี้แนะแนวทางให้ผู้ปฏิบัติงานมีจริยธรรม คุณธรรม ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง โดยมีการจัดฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ

2. ควรมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยการทำประชาคม และนำผลของการสำรวจนั้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น

3. ผู้นำควรมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและการบริหารองค์กร โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

4. ควรจัดให้องค์กรมีสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยการจัดเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยไว้ให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับการใช้งานแต่ละประเภท

5. ควรมีการจัดกิจกรรมการให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสมและทั่วถึง โดยการจัดการให้บริการนอกสถานที่ในการทำธุรกรรมต่างๆ เช่น การจัดเก็บภาษี การให้บริการเกี่ยวกับสุขภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณี สุงสมบัติ. 2007. **เทคนิคการจัดการสมัยใหม่**. [Online]. เข้าถึงจาก <http://uhost.rmutp.ac.th/kanlayanee.so/> (สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2555)
- ไกรวรรณ ปุณชันย์. 2552. **ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คมสัน ไพศาล. 2550. **พฤติกรรมภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ครูบ้านนอก. 2012. **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. [Online]. เข้าถึงจาก <http://www.kroobannok.com/blog/20426> (สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2555)
- เจษฎา บุญมาโฮม. 2546. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. นครปฐม: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู. (2548). **คู่มือเตรียมสอบและปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษา**. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบ กฎหมายและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ.
- ชัยฤทธิ์ ทองรอด. 2550. **ภาวะผู้นำในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจกับการอยู่รอดของอุตสาหกรรม**. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีระ พัฒนาวินทร์. 2554. **พฤติกรรมผู้นำตามสถานการณ์ของหัวหน้าในหน่วยงานการไฟฟ้านครหลวง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นาสิทธิ แก้วคำ. 2554. **ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ประทีป บินชัย. 2546. **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พสุ เดชะรินทร์. 2554, ตุลาคม 18. **มุมมองใหม่**. กรุงเทพธุรกิจ.
- พิชาย รัตนดิลล ฌ ภูเก็ต. 2552. **องค์การและการบริหารจัดการ**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์จึงค์ปิยอนด์ บุ๊คส์.
- วิเชียร วิทยอุดม. 2550. **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2545. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร.
- ศุภร ลิ้มอุบัตตระกุล. 2554. **ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์เชย์และเบลนชาร์ด**. [Online]. เข้าถึงจาก http://supornliu.blogspot.com/2011/01/blog-post_24.html (สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2555).
- สมบูรณ์ บุญเชิด. 2551. **บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ ในอำเภอฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมพิศ สุขแสน. 2544. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเขียนโครงการ**. อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.

- สาคร สุริยะโชติ. 2550. **คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นตามทัศนะของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สินธร คำเหมือน. 2550. **บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. 2545. **ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บุคส์ลิงค์.
- สุภาวดี ติมีนทะ. 2548. **ภาวะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นของกรมการองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุรัชย์ เชื้อเมืองพาน. 2551. **บทบาทผู้นำท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการชุมชนในเขตเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. **เอกสารแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Bass, B. M. 1990. **Bass & Stogdill's handbook of leadership theory, research, and managerial applications**. 3 rd ed. New York: The Free Press.
- Bass, B.M. & Avolio, B.J. 1993. **Transformational leadership: A response to critiques**. New York, NY: Free Press.
- Henry Mintzberg. 1973. **The Nature of Managerial Work**. New York: Harper & Row.
- Mitchell, T. R.,& Larson, J. R. 1987. **People in organization: An introduction to organization behavior**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Mosley, D. C. 1996. **Management concept and practices**. New York: Harper-Collins.

**ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนํานโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ:
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี**

Affecting factors of social welfare for the elder Policy Implementation:

Donyang Tambon Administration Organization Muang District

Phetchaburi Province.

พิชญกานต์ ปรีเปรม

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนํานโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสำเร็จต่อการนํานโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนํานโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้สูงอายุในพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง จำนวน 257 คน จากการสุ่มแบบมีชั้นเชิง การเก็บตัวอย่างใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ มัชฌิมเลขคณิต ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติอ้างอิงได้แก่ สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาปรากฏว่า 1) ความสำเร็จของการนํานโยบายการดำเนินการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนํานโยบายการดำเนินการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง ค่อนข้างต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สามารถอธิบายความผันแปร ความสำเร็จของการนํานโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้ร้อยละ 33.5 โดยมีสมการตัวแปรที่อธิบายความสามารถดังกล่าว 5 ตัวแปร

คำสำคัญ: การนํานโยบายไปปฏิบัติ นโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

Abstract

This study aimed of verified 1) The effectiveness to Social welfare for the elder policy implementation 2) To study the association between the affecting factors of Social welfare for the elderly policy implementation and the effectiveness of social policy implementation. The population areas the elders residing in service area of DonyangTambon Administration Organization Muang District Phetchaburi Province at the number of 720 person. Manhole the samples are employed Yamane principle to taking 257 personas by means of stratified sampling. Questionnaires were instrument for data altering Mange standard deviation and percentage were and as descriptive statistics. Pearson's R and stepwise Regression were employed as inferential statistics.

The findings were as following; 1) The effectiveness of Social welfare for the elder was high level 2) The demographic factors, the affecting factors of Social welfare for the elder policy Implementation were correlated the effectiveness of said policy implementation significance at .05 statistical and explain the variation of the effectiveness of said policy implementation at 33.5%.

Keywords: Policy Implementation, Policy Social welfare for the Elder

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 284 ได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และภารกิจเดียวกันนั้นเององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการ (จุฬาสาร ตันไชย, 2544, หน้า 2)

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 มาตรา 16(10) ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการกิจที่จะถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2545, หน้า 210-212)

ในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุและสัดส่วนผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า "ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (Population Ageing)" อันจะมีผลต่อสภาพทางสังคมสถานะเศรษฐกิจและการจ้างงานตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และการดำเนินชีวิตในสังคม จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมสำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวรัฐจึงควรจัดเตรียมโครงการเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองและมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จต่อการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาดังสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ
2. ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบายร่วมกันอธิบายการผันแปรความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้อย่างน้อยร้อยละ 30

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พื้นที่ที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ได้แก่ ด้านรายได้ด้านที่พักอาศัย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง จำนวน 720 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 257 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

4. ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

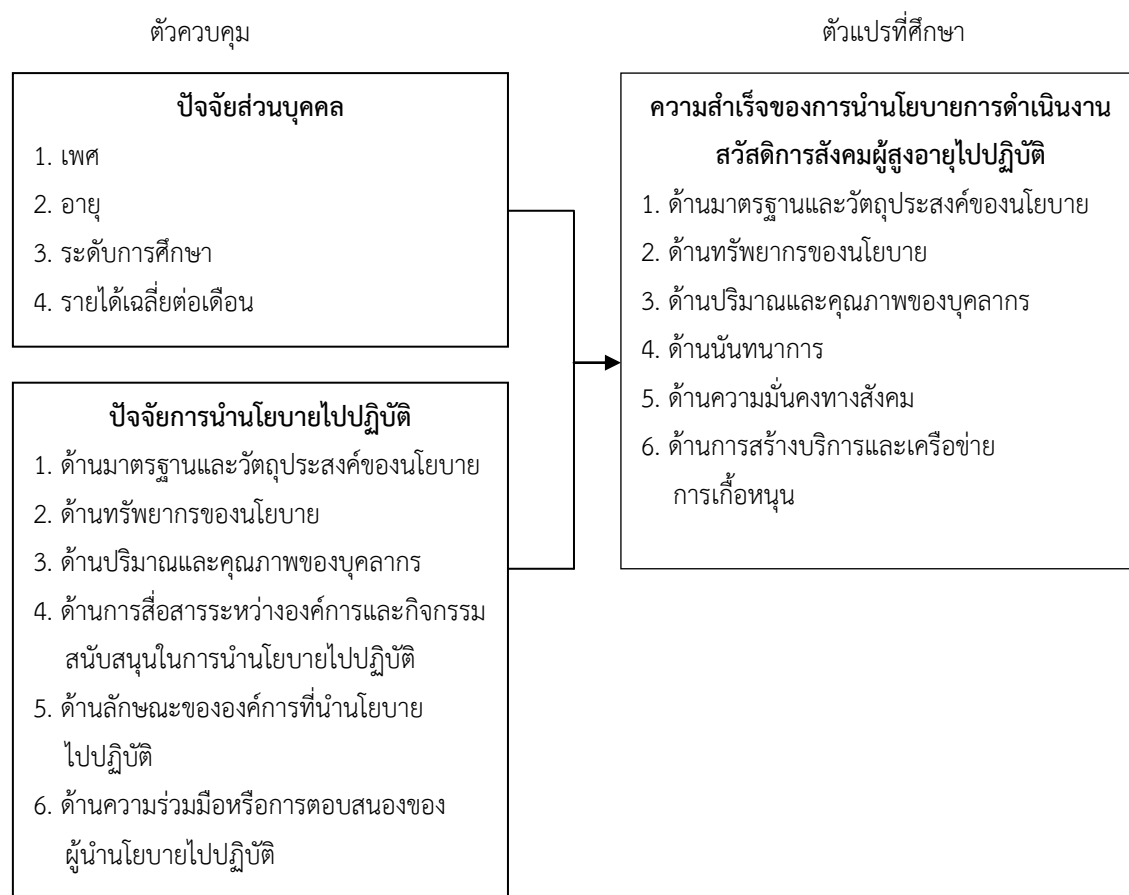
ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติตามแนวคิดของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975 อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, 2551, หน้า 121) ได้แก่ ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายด้านทรัพยากรของนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมสนับสนุนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองและด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

ตัวแปรตามคือ การนำนโยบายด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

5. ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ในระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน พ.ศ. 2555

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้จะศึกษาเกี่ยวกับระดับความสำเร็จต่อการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975 อ้างถึงในวรเดช จันทรศร, 2551, หน้า 122) ประกอบด้วยด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายด้านทรัพยากรของนโยบาย ด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากรด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมสนับสนุนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ และด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม และด้านการสร้างบริการและเครือข่าย การเกื้อหนุนมาเป็นแนวทางในการสร้างเป็นกรอบแนวคิดการศึกษานี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และมีวิธีการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งได้จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างเครื่องมือคือแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จุดมุ่งหมายเพื่อทราบข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ไปปฏิบัติ ในด้านมาตรฐานของนโยบาย ด้านทรัพยากรของนโยบาย ด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากร ด้านความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และด้านประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านผลของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ไปปฏิบัติ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ไปปฏิบัติ

แบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินของกลุ่มตัวอย่าง ใช้เกณฑ์วัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ เรนนิส เอ ลิเกอร์ต (Rensis A. Likert อ้างถึงใน สิน พันธุ์พินิจ, 2549, หน้า 153)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามผู้สูงอายุ/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวบรวมและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้แล้ว จะถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกใช้สถิติดังต่อไปนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อบรรยายลักษณะต่าง ๆ ของตัวแปร

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว (Pearson Correlation) ตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปร (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2

ผลการวิจัย

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ภาพรวมในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ย=4.01 เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์พบว่า นโยบายของการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย=4.28 (ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย) รองลงมาคือ นโยบายของการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีเป้าหมายของการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ค่าเฉลี่ย=4.25 (ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย) และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีพื้นฐานความรู้ในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย=3.65 (ด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากร) ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ของตัวแปร

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบาย ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อาชีพ(X4) มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีความแรงของความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = -.137$)

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบายด้านทรัพยากรของนโยบาย(X6) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความแรงของความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก ($r = .132$)

3. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบายด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากร(X8) มีความสัมพันธ์เชิงลบ ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความแรงของความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก ($r = -.138$)

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบายด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ(X9) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความแรงของความสัมพันธ์ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ($r = .314$)

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบายด้านประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร(X11) มีความสัมพันธ์เชิงบวก ต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความแรงของความสัมพันธ์ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ($r = .479$)

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Y)	ระดับ
เพศ (X1)	- .032	N/S
อายุ (X2)	- .042	N/S
การศึกษา (X3)	.040	N/S
อาชีพ (X4)	- .137*	ต่ำมาก
รายได้ต่อเดือน (X5)	.080	N/S
ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย (X6)	.099	N/S
ด้านทรัพยากรของนโยบาย (X7)	.132*	ต่ำมาก
ด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากร (X8)	- .138*	ต่ำมาก
ด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ (X9)	.314**	ปานกลางค่อนข้างต่ำ
ด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (X10)	- .008	N/S
ด้านประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร (X11)	.479**	ปานกลาง

N = 257

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับ ความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ตัวแปร		แบบจำลอง
ด้านประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร(X11)	B T	.396 (7.661)**
ด้านความร่วมมือหรือการตอบสนองของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ(X9)	B T	.274 (6.059)**
ด้านลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ(X10)	B T	-.157 (-4.066)**
ด้านทรัพยากรของนโยบาย(X7)	B T	-.123 (-2.179)*
ตัวแปร		แบบจำลอง
รายได้ต่อเดือน(X5)	B T	.063 (2.007)*
ตัวคงที่		1.925 (7.661)
T		
R ²		0.335
See		.3842
F		26.767
Sig. F		0.000***

B=ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ปัจจัยส่วนบุคคล 5 ตัวแปร และปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบาย 6 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายการผันแปรความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ได้ร้อยละ 33.5 โดยมีตัวแปรอิสระที่มีอำนาจการอธิบายมากที่สุดในสมการมี 5 ตัวแปร จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแห่งความสำเร็จของนโยบาย ร่วมกันอธิบายการผันแปร ความสำเร็จของการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ได้อย่างน้อยร้อยละ 30

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการที่อาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเผยแพร่ความรู้ในเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจ
2. ควรส่งเสริมการอบรมอาชีพให้กับผู้สูงอายุให้หลากหลายโดยมีวิทยากรมาให้ความรู้
3. ควรมีการให้บริการด้านยานพาหนะสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่
4. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานควรได้รับการอบรมอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

วรเดช จันทรศร. 2545. การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สหยาบสื่อและการพิมพ์.

_____. 2551. ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

วุฒิสาร ตันไชย. 2544. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. 2547. การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น: ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สิน พันธุ์พินิจ. 2547. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จูเนียร์พับลิชชิง.

ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษา สำนักทะเบียนท้องถิ่น
เทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร

Effectiveness of Public Services in Civil Registration: A Case Study of Local
Registry Office of Mapammarit Subdistrict Municipality, Chumphon Province

สารทิ บั วบาน

มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลมาบอำมฤตจังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร การศึกษาครั้งนี้ใช้ประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลมาบอำมฤต จำนวน 2,835 คน ทำการสุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง 350 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ มัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ ส่วนสถิติวิเคราะห์ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาปรากฏว่า 1) ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎรอยู่ในระดับมาก (4.17) 2) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากลักษณะประชากรด้านเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร

Abstract

The study of an effectiveness of Registration services of Mapammarit Municipality aimed to 1) study an effectiveness of Mapammarit Municipality registration services. 2) to compare a difference altitudes of respondents By means of demographic toward effectiveness of Mapammarit Municipality 's registration services. The population were 2,835 residents of said municipality area. The samples were randomized by means of Yamane's concepts at numbers of 350 persons. The questionnaires were data gathering instruments. The descriptive statistics were mean standard deviation and percentages. The inferential statistics were T-test and ANOVA F.

The findings were as follows; 1) The effectiveness of Registration services was high level (4.17) 2) There were a significant differences of Sex groups of respondents toward Registration service effectiveness.

Keywords: effectiveness, Registration services of Mapammarit Municipality

บทนำ

การให้บริการสาธารณะ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณมาจนปัจจุบันเป็นประเทศ แต่ละประเทศก็มีลักษณะของบริการสาธารณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม ซึ่งบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้นส่วนใหญ่จะมาจากฝ่ายปกครอง และอาจจะถือได้ว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานของภาครัฐ โดยเฉพาะในลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรง โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีหน้าที่ในการส่งต่อการบริการให้แก่ผู้รับบริการ ซึ่งการให้บริการสาธารณะนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองต่อความต้องการส่วนรวมของประชาชน มิใช่เพียงบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้คุณค่าที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็

คือ การเน้นหลักการให้บริการที่มีความต่อเนื่องและมีความยุติธรรมในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งหลักการดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการด้วย การจะจัดบริการสาธารณะให้มีความต่อเนื่องและมีความยุติธรรมนั้น กลไกสำคัญก็คือเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการ ที่จะต้องดำเนินการให้บริการสาธารณะนั้นมีความทั่วถึงและเสมอภาค โดยไม่เห็นแก่พวกพ้องและประโยชน์ของตนเอง และไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งการเป็นข้าราชการที่ดี จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช วันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2554 ความว่า “งานราชการนั้น เป็นงานส่วนรวม มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ของบ้านเมือง และประชาชนทุกคน ผู้ปฏิบัติบริหารงานราชการจึงต้องคำนึงถึงความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ อย่างนี้ถึงบำเหน็จรางวัลหรือประโยชน์เฉพาะตนให้มากนัก มิฉะนั้นงานในหน้าที่จะบกพร่อง เกิดเป็นผลเสียหายแก่ตน แก่งานส่วนรวมของชาติได้ ขอให้ถือว่าการทำงานในหน้าที่ได้สำเร็จสมบูรณ์ เป็นทั้งรางวัลและประโยชน์อันประเสริฐสุด เพราะจะทำให้ประเทศชาติและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง”

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของข้าราชการหรือภารกิจหลักของหน่วยงานราชการก็คือ การให้บริการประชาชน ที่จะต้องอำนวยความสะดวกและให้บริการด้านต่างๆ เพื่อความมั่นคงและอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ว่าจะเป็น การคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ การรักษาความสะอาด การรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง สิ่งแวดล้อม การกำจัดขยะมูลฝอย การอนามัยและสุขภาพ การให้บริการด้านการทะเบียนราษฎร ฯลฯ ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบใกล้ชิดกับประชาชนโดยตรงมากที่สุด ดังนั้นการให้บริการประชาชนในด้านต่างๆ จะต้องกระจายให้ทั่วถึงด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรที่ผ่านมา ปัญหาที่ยังพบอยู่ก็คือ ระเบียบกฎหมายยุ่งยากซับซ้อน ไม่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน มีขั้นตอนการตรวจเอกสารมาก มาติดต่อแล้วต้องมาอีกเนื่องจากไม่เสร็จในครั้งเดียว อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย บุคลากรไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ไม่มีความเป็นธรรม เลือกปฏิบัติ ขาดจิตสำนึกในการให้บริการ มีการทุจริตเพื่อทำให้บุคคลได้มาซึ่งสัญชาติไทย และปัญหาที่พบบ่อยอีกปัญหาหนึ่งก็คือ การร้องเรียนจากประชาชนผ่านศูนย์ดำรงธรรม ว่าไม่ได้รับความสะดวกจากการเข้ารับบริการงานทะเบียนราษฎร

จากปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาในฐานะเจ้าหน้าที่ทะเบียนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในสำนักงานเทศบาลตำบลมาบอำมฤต มีส่วนที่ต้องรับผิดชอบและบริการงานทะเบียนราษฎรโดยตรงตามภารกิจของตำแหน่งหน้าที่การงาน จึงมีความต้องการและสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎร รวมทั้งทัศนคติของผู้รับบริการว่าอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลของการศึกษาไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของการให้บริการ เพื่อให้ผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุดซึ่งเป็นเป้าหมายของสำนักทะเบียนและกรมการปกครอง อย่างไรก็ตามการให้บริการที่ดีมีคุณภาพทำให้ผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุดจะเป็นเครื่องวัดประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนได้เป็นอย่างดี อนึ่ง การศึกษาในลักษณะนี้ภายใต้ขอบเขตพื้นที่ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะประชากรส่วนบุคคลที่มีต่อประสิทธิผลของการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มารับบริการงานทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 2,835 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง 350 ตัวอย่าง
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร
4. ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษา ตั้งแต่เดือน เมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2555

สมมติฐานในการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้รับบริการที่ต่างกัน มีผลต่อทัศนคติในการประเมินการให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร
2. ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลมาบอำมฤต อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผู้ที่มีความจำเป็นต้องติดต่อขอรับบริการงานทะเบียนราษฎร ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 2,835 คน (ข้อมูล ณ มีนาคม 2555) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 ตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการในแต่ละวัน โดยจัดเก็บข้อมูลจากผู้มาติดต่อขอรับบริการงานทะเบียนราษฎร ณ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลระหว่างเดือน เมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม 2555

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลมาบอำมฤต โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากประชาชนในการตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแบบสอบถามและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน เมษายน - พฤษภาคม พ.ศ. 2555
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ในแต่ละข้อ และนับจำนวนแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง แล้วผู้วิจัยก็จะนำข้อมูลแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptivestatistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายลักษณะต่างๆ ของตัวแปร และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ t-test และ One-way Anova ใช้วิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1-5 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ข้อมูลในด้านประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษาสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร ใช้ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1970: 190)

ผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต (ภาพรวม) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต ภาพรวมในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ย=4.17 เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์พบว่า ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ (ไม่มีการเรียกรับเงิน) เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย=4.74 (ด้านหลักความโปร่งใส) รองลงมาคือปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และซื่อตรง ค่าเฉลี่ย=4.56 (ด้านหลักคุณธรรม) และการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารด้านงานทะเบียนราษฎรให้ผู้รับบริการทราบ เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย=3.58 (ด้านความโปร่งใส) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ด้วยวิธี One-way Anova มีค่า $F = 0.060$ และค่า $Sig. = 0.981$ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต ภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน ไม่พบคู่ที่แตกต่างทั้ง 6 ด้านเช่นกัน

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากหรือน้อย มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎรสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต ใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนด้านงานทะเบียนราษฎร กรณีศึกษาสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลมาบอำมฤต จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเป็นที่น่าสนใจ แต่มีบางด้านที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เช่น การเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารด้านงานทะเบียนราษฎรให้ผู้รับบริการทราบ ขั้นตอน กระบวนการให้บริการที่ไม่ชัดเจน การให้บริการตามลำดับก่อนหลังการ และการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทันสมัยเพื่อลดค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการให้บริการ เพื่อให้เกิด

ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้มารับบริการ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับเป็นทางเลือกในการนำไปปฏิบัติและเป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายและปรับปรุงงานบริการด้านทะเบียนราษฎร อีกทั้งสามารถนำไปเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจนำไปศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจให้กับประชาชน โดยทำการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับระเบียบกฎหมาย หลักเกณฑ์ และขั้นตอนการติดต่อขอรับบริการและการให้บริการ เพื่อจะสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น สำหรับแนวทางในการประชาสัมพันธ์ เช่น การจัดทำโปสเตอร์หรือเอกสารแผ่นพับ การเผยแพร่ทางวิทยุหรือโทรทัศน์
2. การจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานให้มีความพร้อมที่จะให้บริการประชาชนโดยเฉพาะอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร
3. สำนักงานเทศบาลตำบลมาบอำมฤต ควรจัดให้มีการประเมินการให้บริการเป็นระยะๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความตื่นตัว และควรให้มีการประเมินในทุกฝ่าย
4. ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยการจัดโครงการฝึกอบรม ปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่มีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศกระทรวงมหาดไทย. 2545. เรื่องจรรยาบรรณข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานทะเบียน พ.ศ.2545.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. 2554. พระบรมราโชวาท เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ โรงพยาบาลศิริราช วันที่ 31 มีนาคม 2554. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://www.pi.ac.th/department/newsdetail.php?type_id (สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2555).
- Best, J.W. (1993). *Research in Education*. Boston, M.A.: Allyn and Bacon.

การศึกษาเปรียบเทียบทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์: กรอบความคิดสมเหตุสมผล
เชิงเครื่องมือ และเชิงคุณค่า
A Comparative Study of Public Administration Theory: Reasonable,
Instrumental, and Valuable Framework

ทวีพันธ์ พัวสรรเสริญ

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Email: tawipan999@hotmail.com Tel.0970487951

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นวาทกรรมที่ได้จากทัศนะของ ลี เซ่ง ดอง ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบกรอบความคิดสมเหตุสมผลทั้งเชิงเครื่องมือและเชิงคุณค่า และเป็นการจำแนกความเป็นมาของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์จากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้เรามองเห็นถึงกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ง่ายต่อความเข้าใจในการจัดประเภท ตั้งแต่ทฤษฎีแบบดั้งเดิม แบบแนวใหม่ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่ภาคธุรกิจ การบริหารแบบประชาธิปไตย การจัดการภาครัฐแนวใหม่ การบริการสาธารณะแนวใหม่ ลีลาธรรมรัฐแบบองค์รวม การจัดการคุณค่าภาคสาธารณะ ทำให้เห็นถึงกระแสการเปลี่ยนแปลงแบบลูกตุ้มความคิดที่เหวี่ยงไปตามการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยในการบริหารรัฐกิจหรือทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ และการโต้แย้งทัศนะความคิดในช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: สมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือ สมเหตุสมผลเชิงคุณค่า

Abstract

This article is the literature of Li Cheng Dong that compare instrumentality and value rationality to classify the evolution of eight public administration theories from past to present. We can view the paradigm shift and simplify to understand the classification from the traditional public administration theory, new public administration, privatization theory, democratic administration theory, new public management, new public service, holistic governance style ,public value management. Beside we can see the transforming mainstream like thinking pendulum that spring through the changing of public administration or public administration theory and the concept argument in changing transition

Keywords: Instrumentality rationality, Value Instrumentality

บทนำ

จากการศึกษาผลงานของ ลี เซ่ง ดอง¹ ในวรรณกรรมเรื่องทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์: ความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือและคุณค่า โดยสำนักพิมพ์ palgrave macmillan ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 2015 โดยอธิบายเปรียบเทียบความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือและคุณค่าโดยได้มีการวิเคราะห์เชิงลึกของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎีที่สำคัญจากกรอบแนวคิดความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือและคุณค่า และสิ่งที่เป็นสาระสำคัญขององค์ประกอบที่มีคุณค่าได้แก่ ก) สมมติฐานธรรมชาติมนุษย์ ข) ระเบียบวิธีวิจัย ค) บทบาทของรัฐบาลและ ง) สถานะจุดยืนในทางวิชาการ ซึ่งผู้เขียนได้แสดงถึงพัฒนาการทางทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีจุดกำเนิด,ความเป็นมา และสาระสำคัญของทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ได้มองเห็นการเชื่อมโยงติดระหว่างทฤษฎีในแต่ละยุคสมัยถึงความคิด และเหตุผลในการปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งในการศึกษาผลงานของลี เซ่ง ดองเพื่อค้นหาเหตุผลและความน่าเชื่อถือใน

มุมมองเพื่อให้เห็นภาพที่มีกรอบทัศนะ ดัง 8 ทฤษฎีตามข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิม (Traditional Public Administration)

ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิมที่นักวิชาการสนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่ เพรตเตอร์ ดับบลิว เทย์เลอร์ และ เฮนรี ฟาโยล ที่สนับสนุนแนวคิดในการใช้เครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

1. สาระสำคัญเน้นเกี่ยวกับเรื่องเป้าหมายประสิทธิภาพและประหยัด
2. เน้นสมมติฐานมนุษย์ว่าด้วยบุคคลที่มีเหตุผล (rational man)
3. ใช้ระเบียบวิธีศึกษาแบบปฏิฐานนิยม (positivism)
4. บทบาทรัฐบาล เน้นการปฏิบัติตามนโยบาย (implementor)
5. จุดยืนวิชาการเน้นศาสตร์การบริหาร (administrative science)

เนื้อหาสาระทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิม

วูดโร วิลสัน มีแนวคิดแยกการเมืองออกจากการบริหาร (Politic and Administration Dichotomy) ทำให้ข้าราชการต้องปฏิบัติตามนโยบายของฝ่ายการเมือง (บทบาทรัฐบาล) และลดการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองไปยังฝ่ายบริหาร จึงเป็นรากฐานของการเกิดสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์แยกออกมาจากสาขารัฐศาสตร์

เพรตเตอร์ ดับบลิว เทย์เลอร์ เน้นการจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) การศึกษาความเคลื่อนไหวและเวลาในการทำงาน (Time and Motion Study) ซึ่งแนวคิดของเทย์เลอร์จะเน้นประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและประหยัด

เฮนรี ฟาโยล เป็นผู้บัญญัติหลักการจัดการ 14 ประการ ซึ่งเปรียบเสมือนตำราทำอาหาร (cookbook) ซึ่งผู้บริหารไม่ว่าจะมาจากสาขาอาชีพอะไรก็สามารถนำเอาหลักการไปใช้ได้ในทุกสถานที่ สถานะทางวิชาการที่เน้น “ศาสตร์การบริหาร” (Administrative Science)

ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (New Public Administration)

1. สาระสำคัญของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่เน้นความเสมอภาคทางสังคม (Social Equity) หรือการให้โอกาสแก่คนที่เสียเปรียบทางสังคม

2. เน้นสมมติฐานมนุษย์ในเรื่องเป็นบุคคลที่มีศีลธรรม (Moral man)
3. ระเบียบวิธีศึกษา เน้นหลังปฏิฐานนิยม (Post logical positivism)
4. บทบาทรัฐบาล เน้นนักปฏิบัติตาม (Implementor)
5. สถานะทางวิชาการที่เน้นรัฐประศาสนศาสตร์

เนื้อหาสาระทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่

รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ เป็นแนวความคิดในระยะสั้นในช่วงทศวรรษที่ 1970 ที่ต่อต้านปฏิฐานนิยม ต่อต้านเทคโนโลยี และต่อต้านบริหารแนวลำดับชั้น (anti-positivist, anti-technical, and anti-hierarchical) ต่อการบริหารรัฐกิจหรือรัฐประศาสนศาสตร์ที่ใช้อยู่

รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่มีจุดเริ่มต้นมาจากการประชุมกันที่มินนอบรูค (Minnowbrook Conference) ในปี 1968 ด้วยการสนับสนุนของดไวท์ วอลโด (Dwight Waldo) ศาสตราจารย์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่อยู่คู่กับการต่อต้านสังคมในทศวรรษที่ 1979 และมีความสับสนทางการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา เชื่อว่าการบริหารรัฐกิจในขณะนั้นไม่สามารถตอบสนองกับสถานการณ์ที่วุ่นวายได้จึงเกิดแนวคิดเป็นเชิงรัฐศาสตร์ คือเน้นค่านิยม (values) ทางการเมือง ประกอบด้วย 1) การตอบสนองความต้องการของสังคม (revelance) เน้นการเผชิญปัญหาทางสังคมที่แท้จริง 2) ค่านิยม (values) เห็นว่าค่านิยมของความเป็นกลางทางการเมืองในทางรัฐศาสตร์หรือการบริหารรัฐกิจนั้นเป็นไปได้ ค่านิยมต่างๆ ที่นำมาใช้นั้นต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ 3)

ความมีโอกาสเท่าเทียมกันทางสังคม (social equity) เป็นเป้าหมายของรัฐประศาสนศาสตร์ 4) การเปลี่ยนแปลง (change) ไม่เห็นด้วยกับอำนาจของสถาบันทางการบริหารภาครัฐต่าง มองว่าควรมีการเปลี่ยนแปลง และ 5) เน้นผู้มีสิทธิ์ออกเสียง (client focus) ส่งเสริมการบริหารรัฐกิจที่เป็นเชิงรุกตอบสนองความต้องการของสังคม สำหรับงานวิชาการในยุคนี้ได้แก่ผลงานเรื่อง Toward a New Public Administration โดย แฟรงค์ มารินี Public Administration in a Time of Turbulence โดย ดไวท์ วอลโด และ The New Public Administration โดย เอช. จอร์จ เพรตเตอร์สัน

การเผชิญหน้าข้อโต้แย้งครั้งแรก: ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิมกับแนวทางใหม่

ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ไม่เห็นด้วยกับการบริหารงานที่เน้นประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด แต่เรียกร้องให้มีความยุติธรรมทางสังคม ตอบสนองทางสังคม และให้ความเสมอภาคในทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ เจ้าหน้าที่รัฐควรมีเมตตา และรักชาติ นอกจากนี้ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ยังมุ่งเน้นค่านิยมที่เป็นกลาง ผลงานของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ได้แก่ของ วอลโด ในผลงานที่ชื่อว่า “Administrative State” และผลงานของ Fritz Morstein Marx ในหนังสือที่ชื่อว่า “Administrative State: An introduction to Bureaucracy” (1957) ทั้งทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวดั้งเดิม และแนวใหม่ต่างก็เน้นความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือ (Instrumental Rationality)

ทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปเป็นภาคธุรกิจเอกชน (Privatization)

1. สารสำคัญเน้นที่ผลงาน
2. เน้นสมมติฐานมนุษย์ว่าด้วยบุคคลทางเศรษฐกิจที่มีเหตุผล (rational economic man)
3. ใช้ระเบียบวิธีศึกษาแบบปฏิฐานนิยม (positivism)
4. บทบาทรัฐบาล เน้นผู้ถือหางเสือ (Helmsman)
5. จุดยืนวิชาการเน้นวิทยาการจัดการ (management science)

เนื้อหาสาระทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปเป็นภาคธุรกิจเอกชน

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างมากที่สุดของแผนปฏิรูปโครงสร้างทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา (Sheshinski & Lopez-Calva, 1999) โดยนำมาเผยแพร่ในยุคสมัยรัฐบาลแซชเชอร์ ในประเทศอังกฤษ และนำมาใช้ในรัฐบาลแรมแกนในประเทศสหรัฐอเมริกา อันเนื่องจากรัฐบาลได้นำแนวคิดทางธุรกิจมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ และเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจในภาพรวม รวมถึงการที่รัฐบาลสามารถจัดสรรสวัสดิการแก่ประชาชนได้ดีขึ้น กรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาจากทฤษฎีองค์การ 7 ทฤษฎีด้วยกันได้แก่ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีตามสถานการณ์ ทฤษฎีทางเลือกที่แท้จริง ทฤษฎีสถาบัน ทฤษฎีการเป็นตัวแทน ทฤษฎีที่มองฐานทรัพยากร และเศรษฐศาสตร์ต้นทุนแลกเปลี่ยน ทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่เอกชนจากกรอบความคิดที่หลากหลาย มีทัศนะว่า (ก) มีเหตุผลที่จะแปรรูป? จะมองทฤษฎีระบบ (ข) อะไรคือสิ่งที่แปรรูป? (ใช้ทฤษฎีสถานการณ์ การมีทัศนะที่ใช้ทรัพยากร และเศรษฐศาสตร์ต้นทุนแลกเปลี่ยน) (ค) จะแปรรูปอย่างไร? (ใช้ทฤษฎีทางเลือกที่แท้จริง ทฤษฎีสถาบัน ทฤษฎีการเป็นตัวแทน)

ทฤษฎีการบริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic Administration)

ทฤษฎีนี้ได้มีการวิจารณ์ทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ถูกมองว่าเป็นทฤษฎีที่มีจุดอ่อนในด้านการให้ความเสมอภาคทางสังคม และถูกมองว่าเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บุคคลบางกลุ่ม และทำให้ประชาชนขาดโอกาสทางสังคม และในฐานะที่เท่าเทียมกัน สารสำคัญของทฤษฎีนี้ได้แก่

- (ก) การเน้นความเสมอภาคทางสังคม นำเอาความคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงาน
- (ข) ให้ความสำคัญของระบบการบริหาร และรัฐประศาสนศาสตร์ที่ดี
- (ค) เน้นคุณภาพประชาธิปไตย และสานต่อหลักตรรกะปฏิฐานนิยม (logical positivism)

(ง) เน้นการเมืองและการบริหารแบบประชาธิปไตย ต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐช่วยกันปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ

การเผชิญหน้าครั้งที่สอง: ข้อโต้แย้งทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่ภาคเอกชนและทฤษฎีการบริหารแบบประชาธิปไตย

ในด้านกระบวนการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่ภาคเอกชนจัดว่าเป็นมรรควิธีในการปฏิบัติงานภาครัฐที่เน้นความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือ ส่วนทฤษฎีการบริหารแบบประชาธิปไตยก็จัดเป็นการใช้สมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือเช่นกัน แต่เน้นเป็นเป้าหมายปลายทาง และมีความสมเหตุสมผลอยู่เบื้องหลังโดยเฉพาะแนวคิดทฤษฎีการบริหารแบบประชาธิปไตย

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

ในปี ค.ศ.1900 การจัดการภาครัฐแนวใหม่มีการพัฒนาปรับปรุงขึ้นมา อยู่จุดกึ่งกลางปลายสุดทางขวามือ และเป็นจุดต่ำสุดในการเคลื่อนไหวแนวคิดแบบลูกตุ้ม สาธารณูปการแรกคือย៉าเน้นเรื่องประหยัด (Economy) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) เพื่อประกันสิทธิพลเมืองให้ได้รับบริการสาธารณะที่พึงพอใจ และส่งเสริมความเท่าเทียมในโอกาสอันเป็นเป้าหมายสูงสุด ประการที่สองเน้นธรรมชาติมนุษย์ที่เป็นมนุษย์เศรษฐกิจที่มีเหตุผล ประการที่สามยอมรับระเบียบวิธีที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐศาสตร์และวิทยาการจัดการ ประการที่สี่เน้นบทบาทกำกับมากกว่าพายเรือ

การบริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Service)

ในทัศนะของเดนฮาร์ดท์ (Denhardt) ให้ความหมายว่าบริการสาธารณะแนวใหม่ (2003) เป็นทัศนะโต้แย้งเพื่อการถ่วงดุล ซึ่งวิจารณ์ถึงอคติในภาคเอกชนของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เขายืนยันว่าผู้บริหารภาครัฐควรมีคุณภาพดังนี้ได้แก่ (ก) มีความผูกพันต่อค่านิยมองค์การ (ข) รับผิดชอบต่อส่วนรวม (ค) เพิ่มพลังอำนาจและการแบ่งปันการเป็นผู้นำ (ง) การเพิ่มความเป็นนักปฏิบัติสูงขึ้น (จ) การอุทิศเวลาต่อการบริการสาธารณะ เพื่อตระหนักถึงธรรมชาติแบบองค์รวมผู้บริหารเอกชนเดียวกันกับข้าราชการพลเรือนควรแสดงถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ข้าราชการควรรับใช้เสมือนผู้ประกอบการที่มีศีลธรรม

การขับเคลื่อนแนวคิดการบริหารของภาคเอกชนมาเติมแต่งการบริหารภาครัฐมิใช่เรื่องง่ายๆ เกิดจากวิกฤติของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(ก) สนับสนุนการมีส่วนร่วมพลเมืองและเสนอแนะให้รัฐประศาสนศาสตร์เน้นภาค สาธารณะเพื่อความพึงพอใจกับความ ต้องการสาธารณะ และสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมในเชิงธรรมาภิบาล

(ข) ข้าราชการควรเปลี่ยนค่านิยมแบบขุนนางไปสู่แบบมีจิตใจในการบริการสาธารณะ

(ค) ส่งเสริมระเบียบวิธีวิจัยแบบใหม่ ต่อยอดองค์ความรู้สำหรับวิจัยภาครัฐ

(ง) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแข็งขันในกิจการสาธารณะ

(จ) มุ่งเน้นจริยธรรมการบริหารเพื่อผลักดันค่านิยมและคุณค่าของบริการสาธารณะ

การเผชิญหน้าครั้งที่สาม: ข้อโต้แย้งทฤษฎีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และการบริการสาธารณะแนวใหม่

ในการศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวการจัดการและการรื้อปรับระบบภาครัฐได้รับการปฏิรูปอย่างลึกซึ้งในด้านวัฒนธรรม การบริหารที่นำไปสู่ผลงาน ประสิทธิภาพ เน้นผลลัพธ์และการแข่งขัน แต่ชุมชนการบริหารภาคสาธารณะได้มีความวิตกกังวล ขึ้นมาเรื่อยๆ ที่ได้รับมาจากการกระจายอำนาจ การทำสัญญาจ้างเหมางานกับภายนอก (contracting-out) การมอบหมายงาน และการแปรรูปรัฐวิสาหกิจสู่ภาคธุรกิจเอกชน

การจัดการภาครัฐแนวใหม่เน้นความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือผสมผสานกับความสมเหตุสมผลเชิงคุณค่าต้องการให้รัฐมีหน้าที่กำกับดูแลมากกว่าจะลงมาปฏิบัติเอง และให้ความสำคัญกับการต่อยอดงานวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในเชิงปฏิบัติให้มาก

ขึ้น และตระหนักถึงคุณค่าประชาธิปไตย สิทธิพลเมือง และผลประโยชน์สาธารณะที่เน้นค่านิยมที่เป็นเลิศ ในขณะที่การบริการสาธารณะแนวใหม่จะมุ่งเน้นการบริการสาธารณะที่ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ สร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะธรรมาภิบาล ซึ่งทั้งสองทฤษฎีนี้ต่างเน้นทั้งความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือและเชิงคุณค่าไปด้วยกัน

ทฤษฎีแนวคิดธรรมาภิบาลแบบองค์รวม (Holistic Governance Style)

ธรรมาภิบาลแบบองค์รวมหมายถึงธรรมาภิบาลในลักษณะที่เป็นโครงสร้างภายในกิจการรัฐ กฎระเบียบ มาตรฐาน และบรรทัดฐานของพฤติกรรมองค์กรภาครัฐในการพิจารณาวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์องค์การที่ขยายขอบข่ายของวัตถุประสงค์องค์การจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลไกตรวจสอบองค์การมุ่งเน้นให้เกิดความมั่นใจว่าพฤติกรรม และกิจกรรมที่รับผิดชอบนำไปสู่ความสำเร็จให้กับองค์การ (Suzanne Young, Reference Work Entry Encyclopedia of Corporate Social Responsibility, pp. 1364-13706.)

ธรรมาภิบาลภาครัฐองค์รวม เป็นแบบจำลองธรรมาภิบาลที่กำหนดรูปแบบบนพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่สำคัญและสิ่งที่ซ่อนเร้นในธรรมาภิบาลที่มีสายการบังคับบัญชาและสถานะที่มีการแข่งขัน ซึ่งเป็นการบรรลุการปฏิบัติล่าสุดของการปฏิรูปการบริหารในประเทศแถบตะวันตก จุดประสงค์หลักของธรรมาภิบาลภาครัฐองค์รวมคือการก้าวข้ามพรมแดนองค์การ และการบูรณาการทรัพยากรเพื่อบรรลุถึงนโยบายรัฐบาล วิธีการที่ธรรมาภิบาลของแบบจำลองนี้ได้แก่การทำให้การตอบสนองความต้องการทั้งหมดได้ดีขึ้น

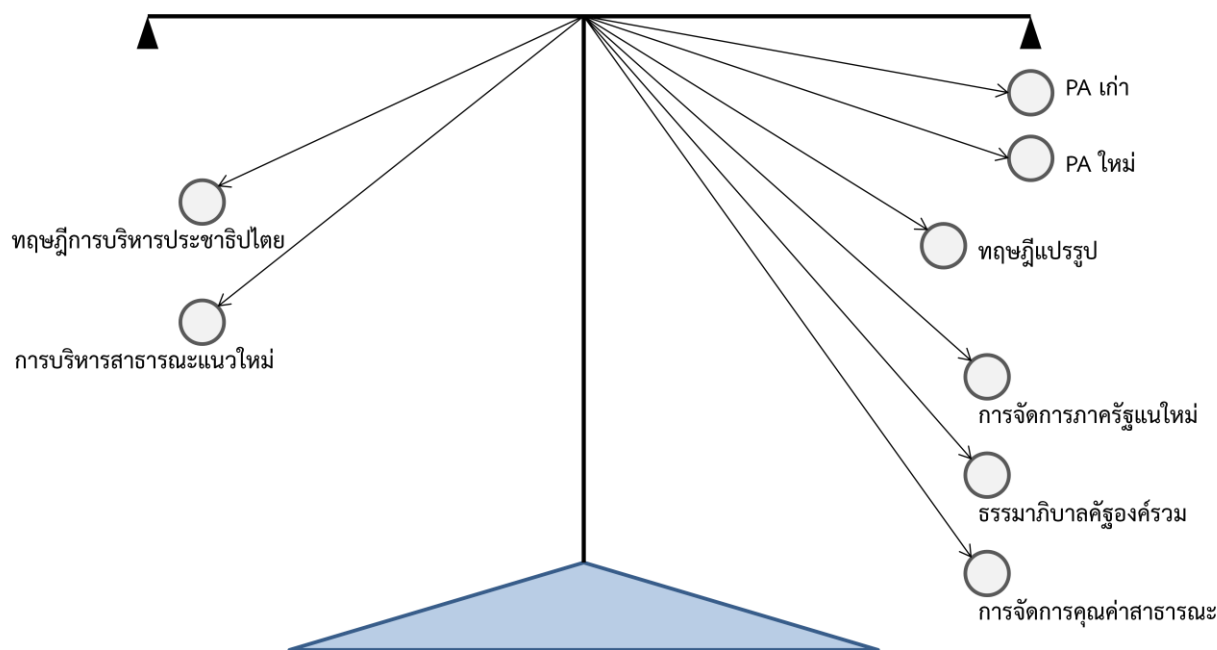
ทฤษฎีนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ แต่ขยายองค์ความรู้ในการปรับปรุงและปรับตัวต่อการบริการสาธารณะที่อยู่กันกระจัดกระจาย ทำให้งานบริการรวดเร็วและดีกว่า และเน้นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อ ความชอบธรรม ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ความเชื่อถือไว้วางใจ และเน้นทฤษฎีความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือเป็นลำดับแรก และรองลงมาเป็นความสมเหตุสมผลเชิงคุณค่า

ทฤษฎีการจัดการคุณค่าภาคสาธารณะ (Public Value Management Theory)

ทฤษฎีนี้เป่าหมายสูงสุดของรัฐประศาสนศาสตร์ในแง่ของคุณค่าแก่นแกน (core value) คือการให้มีส่วนร่วมของสาธารณะ ทฤษฎีนี้เน้นการสร้างความสัมพันธ์สูงสุดโดยใช้ทรัพยากร, บริการ, และความเป็นพลเมือง ส่งเสริมพลังอำนาจภาคพลเมืองและสร้างคุณค่าจากแผนริเริ่มของพลเมืองเพื่อเป็นการอุดหนุนว่างในการทำภาครัฐเป็นผู้กำหนดแผนงานโดยขาดพลังการมีส่วนร่วม และตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ทฤษฎีการจัดการคุณค่าภาคสาธารณะมีองค์ประกอบที่พิจารณา ดังนี้ ก) การสร้างคุณค่าสาธารณะเป็นเป้าหมายสูงสุดของรัฐประศาสนศาสตร์ในแง่ของคุณค่าแก่นแกน (core value) ข) ทฤษฎีนี้เน้นกรอบความคิดจากข้อสมมติฐานธรรมชาติมนุษย์โดยตระหนักถึงความซับซ้อนของธรรมชาติมนุษย์ และปฏิบัติต่อมนุษย์อย่างมีเหตุผล แทนที่จะมองมนุษย์อย่างบริสุทธิ์ ค) ทฤษฎีนี้ดึงเอาวิธีการวิจัยเชิงปทัสสถานในสถาบันการศึกษาโดยเน้นสมเหตุสมผลเชิงคุณค่า ง) ทฤษฎีนี้ไม่ได้เน้นรายละเอียดเชิงเทคนิคสำหรับการจัดการภายในหน่วยงาน แต่เป็นการแทนที่โดยการสำรวจค้นคว้าสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อคุณค่าสาธารณะจากกลยุทธ์ที่วางไว้สูง

การเผชิญหน้าครั้งที่สี่: ข้อโต้แย้งทฤษฎีแนวคิดธรรมาภิบาลแบบองค์รวมและทฤษฎีการจัดการคุณค่าภาคสาธารณะ

ทฤษฎีธรรมาภิบาลแบบองค์รวมเป็นทฤษฎีเน้นโครงสร้างภายในเช่นกฎระเบียบมาตรฐาน บรรทัดฐานของพฤติกรรมองค์กรภาครัฐ เน้นความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือเป็นลำดับแรก และความสมเหตุสมผลเชิงคุณค่าเป็นลำดับรอง ในขณะที่ทฤษฎีการจัดการคุณค่าภาคสาธารณะจะเน้นภายนอกโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมมากำหนดกลยุทธ์ และเน้นความสมเหตุสมผลเชิงคุณค่าเป็นลำดับแรก และความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือเป็นลำดับรอง ข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นนี้สะท้อนถึงทัศนคติมุมมองที่ตรงกันข้าม

ภาพที่ 1 สรุปการสวิตช์ของลูกตุ้มความคิดทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎี

รูปแบบลักษณะลูกตุ้มความเคลื่อนไหวทางความคิดในการพัฒนาทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์

ก. มีการสวิตช์ตัวอย่างรวดเร็ว เช่น ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบเก่าเริ่มปี 1887 และมีการแกว่งตัวเป็นทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่เมื่อปี 1968 และทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเป็นเอกชนมาเป็นเวลา 8 ปี (1987-1991) และการบริหารประชาธิปไตยเป็นเวลาสี่ปี (1987-1991) และการบริการสาธารณะแนวใหม่เป็นเวลา 5 ปี (1991-1996)

ข. มีการแกว่งตัวของลูกตุ้มด้วยความถี่ที่ต่ำลง หากมองที่ชนะเชิงสมเหตุสมผล ได้แก่ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวเก่า ทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปสู่เอกชน การจัดการภาครัฐแนวใหม่ และธรรมาภิบาลองค์รวม ทฤษฎีที่พัฒนาต่อจากนี้ไปมีความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมืออย่างน้อยลง

ค. มีความเคลื่อนไหวทางความคิดเชิงพลวัตของลูกตุ้มทางความคิด การพัฒนาทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์เป็นไปตามเงื่อนไขเวลา และการพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าทางทฤษฎี ซึ่งมีการปรับปรุงและวิพากษ์และคัดค้านทฤษฎีที่ผ่านมาจึงเป็นเหตุผลของการเคลื่อนไหวเชิงพลวัต

ง. มีธรรมชาติของการเคลื่อนไหวลูกตุ้มความคิดในระยะยาว การคงอยู่และอนาคตของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์เริ่มจากความสมเหตุสมผลเชิงเครื่องมือไปสู่ความสมเหตุสมผลเชิงคุณค่า การพัฒนาทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวดั้งเดิมยังคงทรงอิทธิพลความคิดมาประยุกต์ใช้ในระยะยาว แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดไปบ้าง

จ. มีการเปลี่ยนแปลงจากการสังเคราะห์ไปสู่การไม่สังเคราะห์ทฤษฎี ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์มีลักษณะเด่นในประเทศที่พัฒนาแล้ว ตัวอย่างอังกฤษมีการนำทฤษฎีการแปรรูปมาใช้ในยุคมาร์กาเร็ต แทชเชอร์ แต่พอยุคสมัยโทนี แบลร์ ได้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ ซึ่งแต่เดิมทั้งสองทฤษฎีก็มีการใช้เส้นทางเดียวกัน แต่ต่อมาเกิดทฤษฎีธรรมาภิบาลองค์รวมมาแทนที่บริการสาธารณะแนวใหม่ ในขณะที่การจัดการคุณค่าสาธารณะนำมาใช้เป็นบริการสาธารณะแนวใหม่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ฉ. การแกว่งตัวของจุดสุดท้ายสองจุดในระยะเดียวกัน ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์มีการแกว่งตัวของลูกตุ้มความคิดของจุดปลายสุดทั้งสองปลาย การจัดการคุณค่าสาธารณะได้รับการจัดวางที่มีความโดดเด่นในวัฏจักรทางวิชาการของรัฐประศาสน

ศาสตร์ชาวอเมริกัน และรูปแบบใหม่ที่เน้นบริการสาธารณะแนวใหม่ ไปสู่ความมีสมเหตุสมผลเชิงคุณค่าเช่นเดียวกัน เป็นการกว้างตัวจากด้านเดียวกัน แต่มีการกว้างตัวจากสมเหตุสมผลอย่างหนึ่งไปสู่สมเหตุสมผลอีกอย่างหนึ่ง

ข. การกว้างตัวที่มาจากสาเหตุจากความต้องการที่แท้จริงซึ่งคาดคะเนว่าเป็นการสังเคราะห์กับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลว่าด้วยทฤษฎีตลาด เช่นในปี ค.ศ. 1970 เกิดปัญหาเศรษฐกิจเงินฝืดในประเทศที่พัฒนาแล้วทางตะวันตก มีความจำเป็นเร่งด่วนของการใช้ทฤษฎีใหม่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลและให้คำนิยามใหม่ของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและตลาด เช่นทฤษฎีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจ การกว้างตัวจึงมีการผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงในทฤษฎีระหว่างรัฐกับการตลาด

ผู้เขียนได้ทำการเปรียบเทียบจากทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว 8 ทฤษฎีเพื่อสรุปให้เห็นพัฒนาการของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ (Framework Analysis) ดังตารางต่อไปนี้

องค์ประกอบทฤษฎีการบริหาร 8 ทฤษฎี

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบจากทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎี

องค์ประกอบทฤษฎีการบริหาร 8 ทฤษฎี	แก่นคุณค่า	ข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์	ระเบียบวิธีศึกษา	บทบาทรัฐบาล	จุดยืนตำแหน่งทางวิชาการ
1.ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิม	ประสิทธิภาพและประหยัด	บุคคลที่มีเหตุผล	ปฏิฐานนิยม	นักปฏิบัติตาม	ศาสตร์การบริหาร
2.รัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่	ความเสมอภาคทางสังคม	บุคคลที่มีศีลธรรม	หลักตรรกะปฏิฐานนิยม	นักปฏิบัติตาม	รัฐประศาสนศาสตร์
3.การแปรรูปภาครัฐไปสู่เอกชน	เน้นผลงาน	มนุษย์เศรษฐกิจที่มีเหตุผล	ปฏิฐานนิยม	ผู้ถือหางเสือ	วิทยาการจัดการ
4.การบริหารประชาธิปไตย	การสร้างเสมอภาคทางสังคม	บุคคลที่มีศีลธรรม	หลักปฏิฐานนิยมเชิงวิวัฒนาการและสังเกตเชิงประจักษ์	นักบูรณาการ	รัฐประศาสนศาสตร์
5.การจัดการภาครัฐแนวใหม่	เน้นผลงาน	มนุษย์เศรษฐกิจที่มีเหตุผล	การสะท้อนภาพและการวิพากษ์	ผู้กำกับติดตาม	การจัดการภาครัฐแนวใหม่
6.บริการสาธารณะแบบใหม่	สิทธิพลเมือง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	การวิเคราะห์เพื่อตีความและการสังเกตเชิงประจักษ์	ผู้รับใช้ทุกอย่าง	จริยธรรมการบริหาร
7.ธรรมาภิบาลองค์กร	ประสิทธิภาพโดยรวม	มนุษย์ที่ซับซ้อนที่สะท้อนถึงความมีเหตุผล	ปฏิฐานนิยม,นักตีความและนักวิพากษ์ประจักษ์	นักบูรณาการ	ธรรมาภิบาลสาธารณะ
8.การจัดการคุณค่าสาธารณะ	การสร้างคุณค่าสาธารณะ	มนุษย์ที่ซับซ้อนที่สะท้อนถึงความมีเหตุผล	ปฏิฐานนิยม นักตีความและนักวิพากษ์	นักยุทธศาสตร์	ธรรมาภิบาลสาธารณะ

จากตารางการเปรียบเทียบทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎี โดยแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิมเป็นทฤษฎีที่เน้นศาสตร์การบริหารโดยมุ่งสนใจองค์การแต่ไม่สนใจคน ให้ความสำคัญกับผู้บริหารระดับนโยบายมากกว่าสนใจพนักงานในระดับล่าง ในขณะที่ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่มีความเหมือนกันตรงที่ยังใช้ศาสตร์การบริหารเป็นเครื่องมือในการบริหาร แต่แตกต่างตรงที่มีความเป็นทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ที่เน้นให้ข้าราชการมีศีลธรรม คำนึงถึงความเสมอภาคทางสังคม และช่วยเหลือผู้ที่เสียเปรียบทางสังคม ส่วนทฤษฎีการแปรรูปภาครัฐไปสู่ภาคเอกชนได้เน้นให้ระบบการบริหารภาครัฐไปสู่การจัดการแบบธุรกิจที่ให้ความสำคัญคล้ายกับทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิมและทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ แต่ที่แตกต่างก็คือเน้นการจัดการภาคธุรกิจเอกชนที่มีทัศนะว่ามีประสิทธิภาพ และมีผลงานมากกว่าการบริหารภาครัฐ และเกิดแนวความคิดวิทยาการจัดการมาแทนที่ และต่อมาทฤษฎีการบริหารแบบประชาธิปไตยที่เน้นความเสมอภาคทางสังคม และมีความเป็นรัฐประศาสนศาสตร์เฉกเช่นเดียวกันกับทฤษฎีทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ แต่ที่แตกต่างเพิ่มขึ้นจากทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ตรงที่ให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น และการตัดสินใจที่เกิดจากหมู่คณะหรือการส่งเสริมการเพิ่มพลังอำนาจจากสังคม พัฒนาการต่อมาคือทฤษฎีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้ความสำคัญกับการเน้นผลงานเหมือนกันกับทฤษฎีการแปรรูปภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน และการกำกับติดตามที่มีส่วนคล้ายคลึงกับทฤษฎีการแปรรูปภาครัฐไปสู่ภาคเอกชนที่เป็นผู้ถือหางเสือในเชิงดูแลนโยบาย ในระดับบริหารต่อมาการบริหารสาธารณะแนวใหม่เน้นความสำคัญในศีลธรรมระดับบุคคลเช่นเดียวกับทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ ทฤษฎีการบริหารภาครัฐแนวใหม่ ที่แตกต่างกับทฤษฎี

ที่ผ่านมาคือเน้นการรับใช้ และมีจริยธรรมการบริหาร ดังนั้นข้าราชการที่เดิมแนวคิดเป็นเจ้านายก็เปลี่ยนความคิดที่เน้นการรับใช้ประชาชน และมีการจริยธรรมของข้าราชการ และทฤษฎีต่อมาคือทฤษฎีธรรมาภิบาลองค์รวมมีส่วนเหมือนกันกับทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์แบบดั้งเดิมตรงที่เน้นประสิทธิภาพแบบองค์รวมซึ่งหมายถึงมองประสิทธิภาพการบริหารของภาครัฐในภาพรวมมิใช่การมองแบบภาพแยกเฉพาะหน่วยงาน ข้าราชการต้องเป็นนักบูรณาการสหวิทยาการเช่นเดียวกับการบริหารแบบประชาธิปไตย และมีธรรมาภิบาลทางการบริหารที่เน้นคุณค่าของการทำงานแบบมีจริยธรรมโดยรวมของภาครัฐ สุดท้ายทฤษฎีการจัดการคุณค่าแตกต่างจากทฤษฎีอื่นคือเน้นการสร้างคุณค่าทั่วไปแก่สาธารณชน ผู้บริหารภาครัฐเป็นนักจัดการเชิงยุทธศาสตร์ภายใต้การแข่งขัน เช่นปัจจุบันการเปิดการค้าเสรีอาเซียน หรือการค้ากับต่างประเทศทำให้ผู้บริหารภาครัฐต้องมีวิสัยทัศน์ในวงกว้างขวางระดับโลกในการติดต่อการค้า และการมีแผนยุทธศาสตร์ที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเน้นธรรมาภิบาลสาธารณะที่คล้ายคลึงกันกับทฤษฎีการบริการสาธารณะแนวใหม่กับทฤษฎีธรรมาภิบาลองค์รวม ส่วนที่แตกต่างเพิ่มขึ้นคือการมีระดับธรรมาภิบาลที่เน้นมากกว่าข้าราชการของรัฐไปสู่การมีธรรมาภิบาลที่กว้างขวางทั้งภาคธุรกิจเอกชนและรวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปตามทัศนะของลี เซ็ง ดอง เกี่ยวกับทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ 8 ทฤษฎี แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการ และรูปแบบความสมเหตุสมผลทั้งในด้านเชิงเครื่องมือ และเชิงคุณค่า และการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดของรัฐในการแยกการเมืองออกจากการบริหารจึงเกิดสาขารัฐประศาสนศาสตร์และก่อให้เกิดแนวคิดศาสตร์การบริหารไปสู่ระบบตลาด และการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีร่วมกัน ข้อดีก็คือทำให้มองเห็นภาพชัดเจนในภาพรวมของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์จากอดีตสู่ปัจจุบันในลักษณะทำให้เห็นภาพในเชิงกว้างได้ดี สำหรับข้อเสนอแนะของผู้เขียนปรารถนาให้นักวิชาการแสวงหากรอบทัศนะ (Perspective) ที่สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบหรือจัดกระบวนทัศน์รูปแบบใหม่เพื่อเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งในการวิเคราะห์ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ เพราะเนื่องจากกรอบสมเหตุสมผลเชิงคุณค่ามีการผสมผสานกันทำให้ไม่สามารถแบ่งแยกกรอบทฤษฎี และที่สำคัญภาครัฐควรนำแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพัฒนาการดังกล่าวไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับยุคสมัย และสามารถสร้างประสิทธิภาพโดยรวมได้จริงอย่างเช่นนโยบายของรัฐในเรื่อง 4.0 ซึ่งต้องนำทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์มาประยุกต์ไปจนถึง 5.0 และ 6.0 ตามลำดับในอนาคตอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Dong, Lisheng. 2015. *Public Administration Theories: Instrumental and Value Rationalities*. Pulgrave Macmillan.
- Marx, Fritz Morstein. 1957. *Administrative State: An introduction to Bureaucracy*. USA: University of Chicago Press
- Sheshinski, E., & Lopez-Calva, L. F. 1999. Privatization and its benefits: Theory and evidence. *CESifo Economic Studies*, 49, 429-459.
- Suzanne Young. *Work Entry Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*. pp. 1364-1370.
- Woodrow Wilson. 1887. *The Study of Administration*. *Political Science Quarterly*.
- Waldo, Dwight. 1948. *The administrative state: a study of the political theory of American public administration*. New York: Ronald Press Co

รูปแบบการจัดบทความ

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เป็นวารสารระดับชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และด้านอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดเผยแพร่วารสาร ปีละ 3 ครั้ง (เดือน มกราคม-เมษายน พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

1. บทความวิจัย

ก. ส่วนปก ประกอบด้วย

1. ชื่อบทความ (Title) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นกะทัดรัด ชี้ถึงเป้าหมายหลักของการวิจัย
2. ชื่อผู้เขียนทุกท่าน (Authors) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม
3. ที่อยู่สำหรับการติดต่อ E-mail และโทรศัพท์
4. ตัวเลขยก ให้เขียนไว้บนนามสกุลเพื่อระบุว่าเป็นที่อยู่ของผู้เขียนท่านใด
5. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น ครอบคลุมสาระสำคัญของการศึกษา
6. คำสำคัญ (Keyword) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ที่สามารถนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูล (Keyword หากมีมากกว่า 1 คำ ให้เขียน Keywords)

ข. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

1. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์ และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการทดลอง (Materials and Methods) วิธีการศึกษา (Research Methodology) เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีการวิจัยแต่ละประเภท
3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผล หรือผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion) ควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา พร้อมการวิจารณ์ผล
4. สรุป (Conclusion) สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา
5. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements) กล่าวถึง บุคคลหรือหน่วยงานที่ช่วยเหลืองานวิจัย (อาจมีหรือไม่มีก็ได้)
6. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องใช้ตามแบบที่วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการกำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น

2. รูปแบบการพิมพ์บทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ

- ระยะขอบ	ขอบบน (Top Margin) และขอบซ้าย (Left Margin) 2.5 ซม.
ขอบล่าง (Bottom Margin) และ ขอบขวา (Right Margin) 2.00 ซม.
- กระดาษ	ขนาดกระดาษ A4 (กำหนดเอง) ความกว้าง 19 ซม. ความสูง 27 ซม.

รูปแบบตัวอักษร	แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK เท่านั้น
หมายเลขหน้า	ตำแหน่ง ด้านล่าง กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดตัวอักษร 14
การย่อหน้า	เคาะ 8 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 9
จำนวนหน้าทั้งหมด	6 -12 หน้า
การพิมพ์ส่วนปก	พิมพ์เต็มหน้ากระดาษ (พิมพ์ 1 คอลัมน์)
การพิมพ์ส่วนเนื้อหา	พิมพ์ 1 คอลัมน์
ข้อบกพร่อง	ภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ขนาดอักษร 18 (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อผู้เขียน	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) ระหว่างชื่อกับนามสกุล เว้น 2 เคาะ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ตัวเลขยกบนหลังนามสกุล	ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวเลขยกบนหลังนามสกุล ใส่เฉพาะกรณี มีผู้เขียนมากกว่า 1 คน และมีที่อยู่ต่างกัน)
ที่อยู่	ภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 12 (ใส่ตัวเลขยกบนหน้าที่อยู่ ใส่ เฉพาะกรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน และมีที่อยู่ต่างกัน)
E-mail และโทรศัพท์	ขนาดตัวอักษร 12 (ตัวเอียง)
ข้อบกพร่อง	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
เนื้อหาบทคัดย่อ	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14
ชื่อคำสำคัญ (Keyword)	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา)
คำสำคัญ	ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14
ชื่อหัวเรื่องใหญ่	ประกอบด้วย 1. บทนำ 2. วิธีการทดลอง หรือ วิธีการศึกษา 3. ผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาและอภิปรายผล 4. สรุปผล 5. กิตติกรรมประกาศ 6. เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 18 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
ชื่อหัวเรื่องรอง	ขนาดตัวอักษร 16 (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
ชื่อหัวเรื่องย่อ	ขนาดตัวอักษร 14 (ตัวหนา) ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5
เนื้อหาบทความ	ขนาดตัวอักษร 14 จัดกระจายแบบไทย
ชื่อตาราง	ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ด้านบนของตาราง จัดชิดซ้าย
ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ	ขนาดตัวอักษร 16 ตัวหนา อยู่ใต้ภาพหรือแผนภูมิ จัดกึ่งกลาง
เนื้อหาในตาราง/ แผนภูมิ	ขนาดตัวอักษร 12
การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง	ใช้ระบบนาม - ปี เช่น วีระพล (2554, หน้า 54) หรือ (วีระพล, 2554, หน้า 54) หรือ Dan and Hamasaki (2011, p.54) หรือ เทพบุตร และ วุฒิชัย (2552, หน้า 54) หรือ Dan et al., 2010, p.54 หรือ สุภาพ และคณะ, 2547, หน้า 54 เป็นต้น ถ้าเป็นออนไลน์ใช้ นาม - ปี - วันที่สืบค้น เช่น Heeks (2008, 21 November 2012) หรือ ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง, 2558, 3 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นต้น
การอ้างอิงท้ายเรื่อง	1. หนังสือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. สำนักพิมพ์: เมืองที่พิมพ์.

2. บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่ (ฉบับที่) : หน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย
ของบทความ.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถานศึกษา : เมืองที่พิมพ์.

3. ออนไลน์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. ชื่อบทความ. [Online]. เข้าถึงจาก: ชื่อเว็บไซต์. (สืบค้นเมื่อ
วันที่สืบค้นข้อมูล)

หมายเหตุ ต้นฉบับบทความที่นำเสนอจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียนที่กำหนดเท่านั้น มิฉะนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณา
ดำเนินการประเมินบทความก่อนตีพิมพ์

*** ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายเรื่อง**

จงกลรัตน์ อาจัตตโร. 2544. การศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา
วิทยาศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย. สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พานิช อินต๊ะ และ นคร ทิพย์วงศ. 2550. การวัดการกระจายขนาดกล่องลอยจากเครื่องยนต์ดีเซล ด้วยเครื่องวิเคราะห์ขนาด
อนุภาคแบบใช้หลักการเคลื่อนตัวทางไฟฟ้า. วารสารสังคมศาสตร์และพัฒนา มจร. 30(4), 649-658.

เริงชัย หมื่นชนะ. 2538. จิตวิทยาธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. โอเดียนสโตร์: กรุงเทพฯ.

ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง. 2558. ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น. [Online]. เข้าถึงจาก [https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/
view/47964](https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/47964) (สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2559).

Davis, Fred D. 1989. Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information
Technology. *MIS Quarterly*. 13(3), 319-340.

Friedlander, Frank & Pickle, Hal. 1968. Components of Effectiveness in Small Organizations.
Administrative Science Quarterly. 13(2), 289-304.

Kotler, Philip. 2003. **Marketing Management**. (7th ed). New Jersey: Prentice Hall.

Katz, Daniel & Kahn, Robert L. 1978. **The Social Psychology of Organization**. (2nd ed).
New York: Wiley & Son.

Richard Heeks. 2008. **What is eGovernment?**. [Online].

Available: <http://www.egov4dev.org/success/definitions.shtml>. (2012, November 21).

ตัวอย่างการจัดรูปแบบบทความ

ชื่อบทความวิจัยภาษาไทย

ชื่อบทความภาษาอังกฤษ ตัวอักษรแรกของคำต้องเป็นตัวใหญ่

ชื่อ-สกุลผู้เขียน

Name Lastname

หน่วยงานต้นสังกัด หรือสาขาที่ศึกษา

Email: และหมายเลขโทรศัพท์ สำหรับการติดต่อสื่อสาร

บทคัดย่อ

การเขียนบทคัดย่อภาษาไทย จะต้องจัดทำให้เป็น 1 ย่อหน้า โดยใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 14 สรุปลการเขียนบทคัดย่อให้กะทัดรัดและได้ใจความ และคำสำคัญ ควรเลือกคำสำคัญจากชื่อบทความ ไม่ควรเกิน 4 คำ ระหว่างคำนั้น ให้เคาะวรรค 2 เคาะ

คำสำคัญ: ภาษาไทย

Abstract

การเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ จะต้องจัดทำให้เป็น 1 ย่อหน้า โดยใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 14 สรุปลการเขียนบทคัดย่อให้กะทัดรัดและได้ใจความ และ Keyword ควรเลือกคำสำคัญจากชื่อบทความ ไม่ควรเกิน 4 คำ ระหว่างคำนั้น ให้ใช้เครื่องหมาย “,” ระหว่างคำ

Keywords: English

บทนำ

การเขียนบทนำในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 1 เป็นการนำบทที่ 1 มาสรุปให้ได้ใจความ เพราะเป็นส่วนของความสำคัญและมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย พร้อมวัตถุประสงค์ และการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 2) ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 14

หัวข้อย่อย

หากมีหัวข้อย่อยให้ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK 16 หน้า ในหัวข้อย่อย ส่วนเนื้อหาให้ใช้ ฟอนต์ขนาด 14 และหากมีข้อย่อยลงมาให้ใช้ ฟอนต์ขนาด 14 หน้า ตัวอย่างลักษณะการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา เช่น

สุชาติ บำรุงสุข (2547, หน้า 103-104) หรือ (สุชาติ บำรุงสุข, 2547, หน้า 103-104)

Brown (2001, p.70) หรือ (Brown, 2001, p.70)

Hair (2006, pp.19-20) หรือ (Hair, 2006, pp.19-20)

Hair and Anderson (2006, pp.19-20) หรือ (Hair and Anderson, 2006, pp.19-20)

Harrison, J., and others (1999, pp. 18-54) หรือ (Harrison, J., and others, 1999, pp. 18-54) สำหรับผู้แต่งมากกว่า 5 คนขึ้นไป

ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง (2558, 8 ธันวาคม 2558)

Katz and Tony, 1999 (อ้างถึงในยุคล เบ็ญจรงค์, 2550, หน้า 86)

กรมล ทงธรรมชาติ, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2550

วิธีดำเนินการวิจัย

การเขียนวิธีการทดลองหรือวิธีการศึกษาหรือวิธีการดำเนินการวิจัยในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 3 เป็นการนำบทที่ 3 มาสรุปให้ได้ใจความ เพราะเป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยซึ่งขึ้นอยู่กับการวิจัยแต่ละประเภท

ผลการวิจัย

การเขียนผลการทดลองและวิจารณ์ผลหรือผลการศึกษาในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 4 ซึ่งควรเสนอผลอย่างชัดเจน ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเขียนสรุปในวารสารนั้น เทียบกับรายงานฉบับสมบูรณ์ คือ บทที่ 5 เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษา พร้อมการอภิปรายผล หากผลการทดลองเป็นตาราง ให้อภิปรายตารางนั้นด้วย รวมถึงข้อเสนอแนะ ทั้งข้อเสนอจากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (อาจมีหรือไม่ก็ได้)

การเขียนกิตติกรรมประกาศในวารสารนั้นจะกล่าวถึงบุคคลหรือหน่วยงานที่ช่วยเหลืองานวิจัย ซึ่งไม่ใช่การเินยอกันเอง

เอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง ต้องใช้ตามแบบที่วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ กำหนดอย่างเคร่งครัด และเขียนเอกสารอ้างอิง เฉพาะเอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาเท่านั้น และควรเรียงจากตัวอักษรไทย ก-ฮ และ ตัวอักษร A -Z เช่น จงกลรัตน์ อาจัดตู่. 2544. การศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนตามแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พานิช อินตะ และ นคร ทิพย์วงศ. 2550. การวัดการกระจายขนาดละอองลอยจากเครื่องยนต์ดีเซล ด้วยเครื่องวิเคราะห์ขนาดอนุภาคแบบใช้หลักการเคลื่อนตัวทางไฟฟ้า. วารสารสังคมศาสตร์และพัฒนา มจร. 30(4), 649-658.

เรียงชัย หมื่นชนะ. 2538. จิตวิทยาธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. โอเดียนสโตร์: กรุงเทพฯ.

ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง. 2558. ประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. [Online]. เข้าถึงจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/47964> (สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2559).

Davis, Fred D. 1989. Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*. 13(3), 319-340.

Friedlander, Frank & Pickle, Hal. 1968. Components of Effectiveness in Small Organizations. *Administrative Science Quarterly*. 13(2), 289-304.

Kotler, Philip. 2003. *Marketing Management*. (7th ed). New Jersey: Prentice Hall.

Katz, Daniel & Kahn, Robert L. 1978. *The Social Psychology of Organization*. (2nd ed). New York: Wiley & Son.

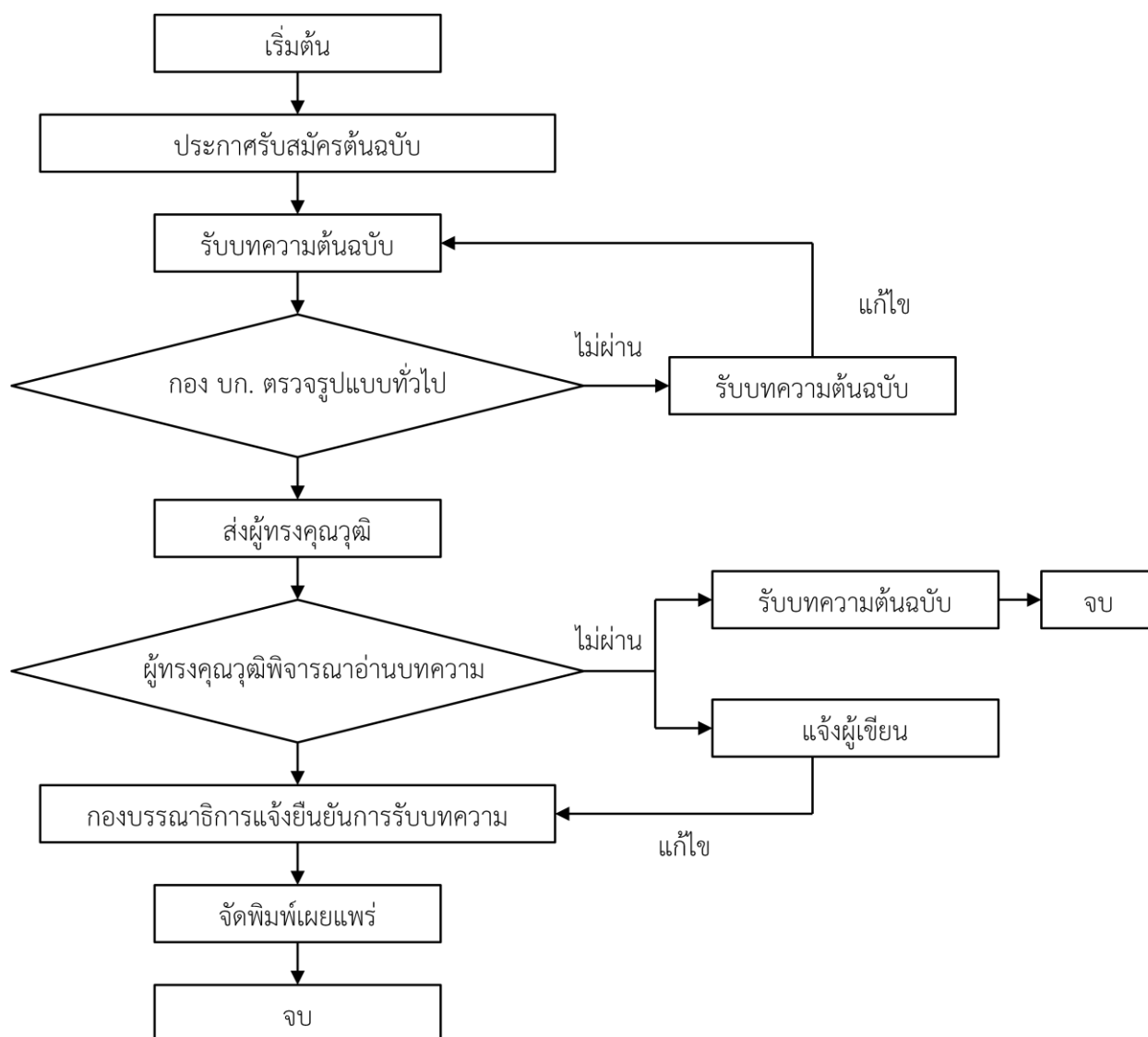
Richard Heeks. 2008. *What is eGovernment?*. [Online]. Available: <http://www.egov4dev.org/success/definitions.shtml>. (2012, November 21).

3. หลักเกณฑ์การประเมินบทความเพื่อตอบรับการตีพิมพ์

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการ พิจารณา จะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอก เมื่อผลการประเมินผ่าน หรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ฉบับที่นำบทความ ลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความ

ขั้นตอนการจัดทำวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ

แบบฟอร์มการส่งบทความวิจัย
วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วันที่ เดือน พ.ศ.

1. ข้าพเจ้า นาย / นาง / นางสาว

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

ตำแหน่งทางวิชาการ

3. ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

4. ชื่อผู้เขียนร่วม (1)

(2)

(3)

(4)

(5)

5. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....

.....

.....

.....

โทรศัพท์ มือถือ แฟกซ์

E-mail :

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ลงชื่อ

(.....)

